Zezii'a ''dızıgı MAAKI -za'a 'mʊ

Wludie po'a nyɔ ''bɔgʊ -nɛɛ'ɛ -naagı 'li.

Zezii'a tinıɛ -ke 'ɔ -tɔtɔlı'a ''kpidı Maakı-ı za'a 'mʊ. Ɔ-ɔ 'nʊ-o na ɔ-bɔ Zezii 'mnɔ-ɔ 'mo-o -Lagɔ'ɔ ''yu, 'le ɔ 'bhle'e wɔnkuɛ 'bho lɛ''o lɛ ''kpi. -Ka ɔ 'mɛ'ɛ 'le ɔ 'ye'a glu -sɔ, ɔ 'ye'a ti-nı -lrɛɛ, 'ınnɛ -tɔ'ɔ nyʊ -ka ɛ ''du'a -ziadı. Nyɔ''o nyɔ, -bho ɔ ''du 'Zuifʊ o, -bho ɔ -se 'Zuifʊ o, ı-bı ''dızıgı 'mnı-ı 'mo-o 'ɔ ''yitbhɛlı.

'Zaan Batiisı 'kpa-a -Lagɔwlu
(Matiee 3:1-12; Luukı 3:1-18; 'Zaan 1:19-28)

I ''Dızıgı-ı 'cnı-ɛ'ɛ 'nɔɔ ''bɔgʊ 'li, -Lagɔ'ɔ ''yu ʊn-ʊ 'la'a *Zezii *Kliisı, 'ɔ dı ı-ı za'a 'mʊ. II-III Zezii Kliisı -ke nyukpasu -lue ʊn-ʊ 'la'a *'Zaan, -Lagɔ'ɔ wlu'a 'mʊtizayi -lue ʊn-ʊ 'la'a *Ezayii, -da ɔ -nı'a 'nɔɔ 'kmʊ 'mʊ see, 'wa dı ɔ 'cnı'a 'le -Lagɔ'ɔ ''bɔgʊ 'li, 'ınnı 'ka-a, 'le ɔ na:

-Kaa -Lagɔ 'lɛ'o: Po -lokui, 'an wlukpayi 'ın-ı lbho'o 'le -a'a nya, 'le ɔ 'ke -a'a -jolʊ po, 'le, wlu ɔ-ɔ 'ye'a 'mʊ-za mʊ a, ɛ 'ke nyunyu'a -pɔlʊ 'zɔ nmaze.

A -gblee, -kaa ɔ 'lɛ'ɛ -kaa -lrɛɛ:

Nyɔ -lue-e -nı'e 'le ''musa ''kpi, 'ınnɔ po'o weze 'le ɔ na: A -za 'le a'ba -pɔlʊ 'zɔ nyanı, a'ba -Kɔyi -nı'e-e yinamʊ.

IV A -gblee, -ka Ezayii 'lɛ 'ka see, 'ka-a 'Zaan -nı'e 'le ''musa ''kpi, ɔ-ɔ *batizee'e nyʊ, ɔ-ɔ po'o weze, 'le ɔ-ɔ 'tmʊʊ'o -kaa nyʊ: A yibo a'ba

''nyinynidı ''yi 'le a 'ke -Lagɔ gbo ''bhiti 'ın 'ke amʊ batizee, ''lemnıı -Lagɔ-ɔ 'bhɔ-ɔ a'ba ''nyinynidı'a dı. 'Kla 'mnɔ ɔ, 'ka-a 'Zaan-a po'o weze, V 'le Zelizalɛɛmʊgwlɔ 'mʊ'a nyʊ -ke Zideebhlʊkpa ''kpi'a nyʊ -lrʊʊ'a -dadudu-u yi 'ɔ -bodı 'le ʊn-ʊ za'a 'wa ''nyinynidı 'mʊ 'bho nyʊ 'wee'a ''yigbeyi, 'le ɔ-ɔ batizee 'nʊ 'le ''nigblʊ -lue ʊn-ʊ 'la'a Zudɛɛn kɔ. VI Nmi ʊn-ʊ 'la'a *-nyɔmɛɛ'ɛ nani ʊn lbha'a a, 'ɛ -bana 'Zaan -pa'a 'mʊ 'le ɔ -bhla'a nmiku'a ''bɛtʊ ''pli 'mʊ, -kpakpı ɔ-ɔ li'o 'le ɔ-ɔ bhɛ'ɛ lʊ. Kpli ɔ -nı'a ti a, 'ınnɛ -Lagɔwlu'a 'mʊtizamʊtɔlʊ -nı'e ti -bɛnyı. VII A -gblee, ʊ-bʊ nyʊ 'mnʊ, -kaa ɔ-ɔ 'lʊ 'ʊ -kaa ''yi: Nyɔ -lue-e -nı'e 'le 'an lemʊ, ɔ-ɔ yi-o'o. Ɔ 'ku-o wɔn, ɔ 'ye 'ınmʊ -zi. 'In se 'bhɛɛ 'ın 'ke 'ɔ 'geyikpaankpıan'a ''bhuo ''du. VIII ''Ni 'mna-a batizee nı'e amʊ, ɔ-bɔ, *-Lagɔ'ɔ Lisaazuzu ɔ-ɔ 'ye amʊ 'mʊ -po mʊ, 'le ɔ 'ke amʊ 'mʊ ''yi.

**'Zaan Batiisı *batizee'e-e *Zezii 'le ''nyinynidı'a tiyayi 'ye Zezii ti'dın*
(Matiee 3:13–4:11; Luukı 3:21-22; 4:1-13)

IX I-bı 'wı 'mnı 'li, *Zezii -sɔ'ɔ-ɔ Galileebhlʊkpa ''kpi'a -gwlɔ -lue ʊn-ʊ 'la'a Nazalɛɛtı, 'le ɔ 'ye *'Zaan gbo mu 'le 'Zaan 'ye ɔ Zudɛɛn kɔ *batizee -nı. X -Da Zezii -sɔ'ɔ ''nukɔ, 'bho -gbaa -lue 'mʊ, ɔ 'ye-e yaku li, ɛ 'ye wɔn kati 'le *Lisaazuzu 'ye ɔ ''kpi'dree -ka 'gbɔlıɛ. XI Wlu-u 'wlʊ'a 'le yaku 'li ɔ 'wɔn'ɔ 'bɔ, -kaa ɛ 'lɛ'ɛ -kaa: -Inmɔ 'mo-o 'an ''yu'a 'dɛ -lue -ke dı 'ın -kma'a. 'Le -ın 'mʊ 'ın po'o 'an 'bʊbʊa'a 'wee.

XII 'Bho -gbaa -lue 'mnɛ 'mʊ -Lagɔ'ɔ Lisaazuzu -kpa -nı'e-e 'ɔ -pɔlʊ 'le ''musa ''kpi 'le ɔ 'ye 'le

mu. XIII Ɔ nʊ 'le 'wı'a -gwlı 'sɔn, 'le-e ''nyinynidı'a tiyayi ʊn-ʊ 'la'a *Sataan 'dın -nı 'nɔ ti ɛ 'ke ɔ ''nyinynidı wɔnpo 'bho -Lagɔ'ɔ ''yigbeyi. 'Le 'kwla 'zɔ'ɔ nmi'a ''klumʊ ɔ -nı'o 'le -Lagɔ gbo'a -dalbhomʊ-ʊ kpa nɔ'o.

*Zezii -ke *'ɔ -namʊ ɔ -za'a 'bho*
(Matiee 4:12-22; Luukı 4:14-15; 5:1-11)

XIV ɪ zi'a -kaa a, *Zezii -sɔ'ɔ 'mʊ-ɛ, ɔ 'ye Galilee mu. (-Da ʊn po'a *''Zaan -jie 'mʊ, 'bho-o ɔ -mu -nı'o.) 'Le 'mnɔ ɔ, 'le-e ɔ -za -nı'e ''dızıgı-ı 'wlʊ'a 'le -Lagɔ gbo 'mʊ. XV -Kaa ɔ-ɔ 'lɛ'ɛ -kaa: -Nɔɔ -Lagɔ ''du 'ka, ɛ nyni-o'o. 'Ɔ nyʊ'a -kɔkɔɔ ''kɔɔ'ɔ-ɔ gbo. A yibo a'ba ''nyinynidı ''yi 'le a 'ke ɔ gbo ''bhiti, a 'ke kpli ''yizizia 'le a 'ke 'ɔ ''dızıgı ''gwlide, a 'ke ı 'wɔɔn!

XVI -Da ɔ -nı'a Galilee'a -badaklagba wɔnli -nanamʊ a, 'bho-o ɔ 'yee'e ''nizemʊ 'sɔn. 'Lotʊ'a ''nynuu mo'o, 'wa 'nynı-ı 'mo-o Simɔɔ -ke An-dree. Ʊn-ʊ ''vuto-o -dada 'le -bada kɔ, XVII 'le ɔ 'ye ʊ 'la 'le ɔ na: A yi, -a 'ke mu, 'ın -ke a 'ke -na. -Ka a'ba -dada-a jri'a zmi a, a 'ke -kaa nyunyu jri 'le ʊn 'ke yi, ʊn 'ke -Lagɔ'ɔ nʊ ''du. XVIII 'Bho -gbaa -lue 'mnɛ 'mʊ ʊn sie'e 'wa ''nizelı'a klɛ 'le ʊn -ke ɔ 'ye mu. 'Bho 'mnɔ ɔ, 'bho-o ʊn ''luo'o 'ɔ 'bınɛɛ 'mʊ 'le ʊn -ke ɔ 'ye -da 'wee mu. XIX Ɔ nyni'a -kaa 'bho nya ti -sɛ ɛ, ɔ -yɛ'ɛ-ɛ 'lotʊ'a ''nynuu 'sɔn. 'Wa 'nynı-ı 'mo-o Zaakı -ke *''Zaan. Ʊbʊ-e 'wa -tıta ʊn-ʊ 'la'a Zebedee -ke 'ɔ lbhʊnʊmʊ, ʊn -nı'e-e 'le 'wa gɔlʊ 'li 'le ʊn-ʊ nmaze'e 'wa -dadı. XX 'Bho-o Zezii -nyna'a ti 'le ɔ na 'lotʊ'a ''nynuu 'sɔn 'mnʊ -bodı: A yi. Ɔ 'lʊ 'ʊ a, ʊn 'sie-e 'wa -tıta -ke 'ɔ lbhʊnʊmʊ ''we 'le gɔlʊ 'li 'le ʊn -ke ɔ 'ye mu.

*'Bho Kapɛnayiimʊ *Zezii 'nu-o ''nyinynidı'a -zuzu ''we ti*
(Luukı 4:31-37)

XXI *Zezii -ke *'ɔ -namʊ mu'a a, ʊn 'nyni-e -gwlɔ -lue 'mʊ. 'Bho-o 'mo-o Kapɛnayiimʊ. *'Zuifʊ'a lifɔzɔ, Zezii pa'a 'le-e *-Lagɔwlu'a 'licıaanbudu 'li 'le ɔ-ɔ tɔ'ɔ nyʊ. XXII 'Ɔ -tɔtɔsʊ ɔ-ɔ tɔ'ɔ ɔ, 'ınnɛ -ma'a nyʊ-ʊ po 'ɔ -lokui wɔnti, -ɛkedımaa, 'ɔ -tɔ nyʊ *-Lagɔ'ɔ gba'a yibomʊ'a ka. -Bho ɔbɔ -ka tɔ, ɔ-ɔ wlu-o'o 'le wɔnkuɛ 'mʊ.

XXIII A -gblee, ʊn -ka 'le-e gbʊ, nyukpasu -lue-e 'bhle'a ''nyinynidı'a -zuzu 'mʊ, ɔ 'pa-a 'le 'wa ''klumʊ. XXIV Ɔ nʊ'a -kaa, ɔ ''wɔ-o'o 'le ɔ na, Nazalɛɛtıkɔyi Zezii, leedı -a -ke -ın 'bhle? -In yi-o'o -ın 'ke -amʊ ti-za'a? -A yibo'o-o nyunyɔ'ɔ -yɔ -ın ''du'a. -In 'mo-o -Lagɔ'ɔ ''yu -lue ɔ -za'a 'bho 'le ɔ lbho'a. XXV Ɔ 'lɛ'ɛ -kaa a, 'le Zezii 'ye -wlu ''yikmaka 'le ɔ na: ''Nyinynidı'a -zuzu, ''mu wɔn, 'dɔ ɔ 'mʊ! XXVI A -gblee, ''nyinynidı'a -zuzu nʊ'a -kaa, ɛ -drɛ -nı'e-e nyɔ 'mnɔ ti 'le ɛ-bɛ -zuzu 'mnɛ 'ye ''plan 'le ɛ 'ye ɔ 'mʊ 'da. XXVII -Ka -ke ''bhuo -tɔɔ ''maa'a nyʊ-ʊ 'ye'a 'ɛ da, -gba, -sıanyı kpʊn -ʊ'o 'le ʊn-ʊ dede'e -dede -kaa ti: Lee 'ka-a'a? Wlu -nɛɛ, ɛ-ɛ 'mo-o -tɔtɔɔlre -ɛ -ke wɔnkuɛ -na'a! 'Ɔ wɔnkuɛ 'mnɛ'ɛ dı, ''nyinynidı'a -zuzu ''we'a ''bhi-i ''du'o 'bho 'ɔ wlu! XXVIII 'Bho -gbaa -lue 'mnɛ 'mʊ Zezii'a 'nynı -wa'a-a 'le Galilee'a 'bhlʊkpa ''kpi ti.

**Zezii 'pʊʊn'o-o ''gwizimʊ'a -dadudu*
(Matiee 8:14-17; Luukı 4:38-41)

XXIX *Zezii 'ka 'le *-Lagɔwlu'a 'licıaanbudu 'li 'da, *'ɔ -namʊ Simɔɔ-e, Andree-e, Zaakı -ke *'Zaan -ke ɔ -na'o, 'le ʊn 'ye 'le Simɔɔ -ke Andree

''bhlibhlegbo mu. XXX Ʊn -ka 'bho-o nyni, yakalı-ı 'lbha-a Simɔɔ'ɔ 'nynɔ'ɔ 'lotʊ, ʊn 'pɛ-ɛ 'bho 'wa ''kpimʊʊlɛ ''kpi ti. Nyʊ 'ye'a Zezii ''yri, 'bho-o ʊn -nyna'a ti, ʊn 'ye ɔ 'wa dı 'tmʊʊ. XXXI A -gblee, ɔ nyni 'ʊ li a, ɔ 'kpʊn-o 'wa sʊ, ɔ 'ye ʊ gbɔde, ʊn 'ye 'mʊ-sɔ, ʊn 'ye ti-nyna, ʊn 'pʊn-o'o, 'le ʊn 'ye mu 'le ʊn 'ye ʊ-bee lilia ''nyı.

XXXII ''Jiazɔ nyni'a, -da 'yrʊ 'ga'a ti a, nyʊ-ʊ 'bhle'a ''nyinynidı'a -zuzu ''we 'mʊ, gwlɔ 'mnɛ 'mʊ'a nyʊ 'bhle -ʊ'o, ʊn -ke ''gwizimʊ ''we -lrʊʊ, 'le ʊn -ke ʊn-ʊ yi'e -budu -ke 'li Zezii -nı'a. XXXIII Nyʊ'a klɛ -gwɛ'ɛ-ɛ ti 'le ʊn 'ye 'bho 'ɛ wɔn ''yi 'gbʊʊ. XXXIV Ɔ 'pʊʊn'o-o ''gwizimʊ'a -dadudu, ɔ -za'a-a nyʊ ''nyinynidı'a -zuzu'a -dadudu 'mʊ, 'le ɔ 'ye ''nyinynidı'a -zuzu 'mnı tinu. Ɪ -kaa nʊ na: -Ɪnmɔ 'mo-o -Lagɔ'ɔ ''yu'a dı, 'ɔ 'wɔn'ɔ ı 'ke -wlu, -ɛkedımaa, ı yibo nɔ-o'o.

**Zezii 'kpa-a 'le Galilee -Lagɔwlu (Luukı 4:42-44)*

XXXV Zɔbhibhi 'mʊ, *Zezii -sɔ'ɔ 'mʊ-ɛ, ɔ 'ye -budu 'li 'da, ɔ 'ye gwlɔ le po. Ɔ nyni'a -dagbɛ cɛ'ɛ kpɔ, 'bho-o ɔ -po -nı'e *-Lagɔ wɔn gbo. XXXVI-XXXVII Simɔɔ -ke 'ɔ -namʊ -lrʊʊ -sɔ'ɔ ''nynɔɔ 'mʊ, ʊn 'mu -ɔ tibɔnamʊ. Ʊn 'ye 'ɔ ɔ, ʊn na: -Gblee, -ınmɔ nyʊ 'wee 'bɔ'ɔ ti. XXXVIII 'Le ɔ na: -A mu ''setida, 'le -gwlɛ -lrıı 'mʊ, 'ın 'ke 'le -Lagɔ'ɔ wlu 'mʊ-za -nı mo'o -lrɛɛ. 'Ɛ dı 'ın yi'e 'nɔɔ 'kmʊ 'mʊ. XXXIX 'Le ɔ -ke ʊn 'ye mu, ɔ -ke ʊn-ʊ ple'e Galilee'a 'bhlʊkpa 'wee ''kpi ti, ɔ-ɔ tɔ'ɔ nyʊ 'le 'wa *-Lagɔwlu'a 'licıaanbidi 'li, 'le ɔ-ɔ nu'o nyʊ 'mʊ ''nyinynidı'a -zuzu ''we ti.

**Zezii 'pʊʊn'o-o *lalʊlibhleyi -lue*
(Matiee 8:1-4; Luukı 5:12-16)

XL Zɔ -lue 'zɔ ɔ, *lalʊlibhleyi -lue 'yi-e *Zezii -bodı 'le ɔ 'ye 'bho 'ɔ ''yigbeyi 'kolri glu po 'le ɔ na: 'Ɪnmɔ bhade -ınmʊ li, 'ın yi-o'o -ın 'ke 'ınmʊ 'pʊʊn. XLI 'Ɔ ngaze nʊ'a -kaa, ɛ 'lbha-a Zezii 'le ɔ 'ye sʊ sro, ɔ 'ye ɔ li'tʊ 'le ɔ na: XLII Kın, 'ın 'wɔn-o'o, 'pʊn. 'Bho -gbaa -lue 'mnɛ 'mʊ 'ɔ lalʊ 'bhɔ-o'o, ɔ 'pʊn-o'o, XLIII-XLIV 'le Zezii 'ye ɔ 'tmʊʊ 'le ɔ na: Po -lokui, -bho -ın mu a, nyɔ'ɔ 'wɔn 'ya ''dı 'bɔ -le! Mu 'le *-Lagɔ'ɔ 'sragazayi gbo, -ka -ın -nı'a, -ın 'ke ɔ 'na ''yi-tɔ, *'sraga -ke dı *Moyiizı -za 'ka 'mʊ a, ɔ 'ke ɛ -za -a'a dı, -ka -ın 'pʊn'a a, nyʊ'a klɛ 'ke ı yibo. XLV A -gblee, ɔbɔ mu'a a, ɔ -see ''dı 'mnı wɔnti-de. -Bho doo ɔ nyni ti, dı-ı bhlɔ 'ɔ ''kpi, ɔ-ɔ 'zı -ı nyʊ -bodı 'mʊ. 'Ɛ dı Zezii 'se 'bhɛɛ ɔ 'ke gwlɔ pa, ɔ 'ke 'ɔ ''bhuo nyʊ ''yi-tɔ. 'Ɛ -gwlɔ ɔ po'o le, 'bı -ke 'mʊ nyunyu se'a -de, 'le ɔ 'ye 'le mu. Ɛ -nı'a -kaa a, nyʊ-ʊ 'wlʊ-o -bhla gwlɛ ''kpiti 'le ʊn-ʊ yɛ 'nɔ 'le.

II

**Zezii 'pʊʊn'o-o -klɔklɔyi -lue*
(Matiee 9:1-18; Luukı 5:17-26)

I-II 'Wı -lrıı gbı zi'a, *Zezii 'yi-e Kapɛnayiimʊ le. Ʊn 'wɔn'ɔ 'ɔ ''dı 'bɔ ɔ, nyʊ'a -dadudu ''gbu-o ti, -budu -ke 'li ɔ -nı'a, ʊn 'ye 'le yi, ʊn 'ye 'le 'gbʊʊ. 'Bı -lue 'tın se 'le -nı, 'bho ''piemʊ -buduwɔn ''yi'a ''bhuo -lrɛɛ 'le Zezii-i tɔ 'nʊ -Lagɔwlu.

III -Da ɔ -nı 'ʊ -tɔnamʊ a, nyʊ -lrʊʊ-ʊ -nı'a yinamʊ 'le 'wa ''klumʊ nyʊ nyiɛ-ɛ 'bhle'e -klɔklɔyi -lue, 'ınnɔ ʊn-ʊ yɔ ɔ'o. IV Nyʊ'a ''yidiedı,

-ka ʊn 'ka -nyna ʊn 'ke ɔ Zezii ''yi-tɔ, ʊn se 'na 'bhle. A -gblee, ʊn -ke ɔ 'ya-a 'le -budu ''kpi, 'ɛ -da Zezii -nı'a, 'bho-o ʊn cɛ'ɛ wɔn, -klɔklɔyi 'mnɔ-ɔ 'pɛ'ɛ 'bho 'ɔ ''kpitipɛlɛ ''kpi ti, ʊn 'ye ɔ ''bhlukui gbo -yi -nı, ʊn 'ye ɔ 'bho Zezii'a ''yigbeyi ti''sii. V -Ka nyʊ 'mnʊ de 'ɔ ''gwli, ɔ 'ye'a 'na li a, 'le ɔ 'ye -kaa -klɔklɔyi ''yi'lɛ. 'An ''yu, -a'a ''nyinynidı -gwɛ'ɛ-ɛ 'bho -Lagɔ'ɔ ''yigbeyi ti.

VI Ɔ 'lɛ'ɛ -kaa a, *-Lagɔ'ɔ gba'a yibomʊ -de'a 'bho ti, -ʊ 'ye'a 'ɛ da, ʊn-ʊ 'wlu-o -kaa 'le 'wa -pɔlʊ 'zɔ: VII Lee -ke dı 'ınnɔɔnɔ -nɔɔ-ɔ wlu'o -kaa 'le ɔ-ɔ nyni'e -Lagɔ'ɔ 'nynı wɔn'ɔ? 'Bho -Lagɔ'ɔ ''yigbeyi, 'yɔɔ 'bhɛɛ'ɛ -ɔ 'ke nyɔ'ɔ ''nyinynidı'a dı 'bhɔ, -bho ɛ -se -Lagɔ -nı -lue? VIII Zezii yibo'o-o lɛ ʊn-ʊ popo'a 'gwlʊti see, 'le ɔ na: Leedı a'ba -naagı -nı'e -kaa'a? IX-XI 'Ɪn 'bhɛɛ'o 'ın 'ke amʊ -tɔ na 'ın 'bhle-e wɔnkuɛ 'le 'ın 'ke nyɔ -bodı nʊ, na: -A'a ''nyinynidı -gwɛ'ɛ-ɛ 'bho -Lagɔ'ɔ ''yigbeyi ti. -Bho 'ın nʊ nyɔ -nɔɔ -bodı, na: -Sɔ 'mʊ, ''luo -a'a ''kpitipɛlɛ 'mʊ, -ın 'ke -na, 'le ɔ 'ke ɛ nʊ, 'ınnɛ 'ke -tɔ -ka 'ın 'bhle'a wɔnkuɛ 'le 'ın 'ke nyɔ -bodı nʊ, na: -A'a ''nyinynidı -gwɛ'ɛ-ɛ 'bho -Lagɔ'ɔ ''yigbeyi ti. 'Ɪn 'ybha-o'o a 'ke ı yibo -ka 'ınmɔ *Nyunyɔ'ɔ ''Yu 'bhle'a wɔnkuɛ 'nɔɔ 'bhlʊkpa ''kpi, 'ın 'ke nyʊ'a ''nyinynidı'a dı 'bhɔ 'bho -Lagɔ'ɔ ''yigbeyi. Ɔ 'lɛ'ɛ -kaa a, 'le ɔ na -klɔklɔyi -bodı: -Sɔ 'mʊ, ''luo -a'a ''kpitipɛlɛ 'mʊ, -ın 'ke -ın ''bhli mu.

XII -Da nyʊ'a klɛ -nı'a 'bho poponamʊ a, 'bho -gbaa -lue 'mnɛ 'mʊ, ɔ -sɔ'ɔ 'mʊ-ɛ, ɔ 'ye 'ɔ ''kpitipɛlɛ 'mʊ''luo, ɔ 'ye mu. Ʊn 'ye'a -kaa li ''sɛɛ, wɔn 'ma-a 'wa klɛ ti 'le ʊn-ʊ 'bhɛɛ'ɛ -Lagɔ'ɔ 'nynı ''yi, ʊn-ʊ nʊ'o: -A -see -bhla -yɛɛ -mnɛɛ'ɛ lɛtu 'ye

ke!

**Zezii 'la-a *Levii ɔ -ke ɔ 'ke -na*
(Matiee 9:9-13; Luukı 5:27-32)

XIII Dı'a klɛ zi'a -kaa a, *Zezii 'mu-o 'le Galilee'a -badaklagba wɔnli le, 'le nyʋ'a -dadudu-u yi 'ɔ -bodı 'le ɔ-ɔ tɔ nʋ'o. XIV 'Wı -lue 'li, ɔ -nı'a zinamʋ, ɔ 'ye-e *lapoozayi -lue ʋn-ʋ 'la'a *Levii. 'Ɔ -tıta'a 'nynı-ı 'mo-o Alıfee, ɔ -de'e-e -budu -lue 'li ti. 'Bho-o ɔ-ɔ za nı'e zikamʋ mɔni ''lrumʋ. Zezii na: Yi 'ınmʋ 'bı, 'ın -ke -ın 'ke -na. Levii -sɔ'ɔ 'mʋ-ɛ ɔ -ke ɔ 'ye mu.

XV Zɔ -lue 'zɔ, Zezii 'mu-o 'bho Levii ''bhli linamʋ. Lapoozamʋ ''we -ke nyʋ -lrʋʋ *'Zuifʋ'a 'plan ʋn-ʋ 'la'a *Faliziɛɛn-ɛ zrɛ nı'a ''nyinynikpli'a nʋmʋ ''yi -nı'e-e 'le -budu 'li. Ɛ -se bhubhuyiti -kaabonyʋ -nı 'bho -ko, ʋbʋ 'mnʋ'a -dadudu -ke Zezii -na'o -lrɛɛ. Ʋn -ke *'ɔ -namʋzıgı bhete'e-e gbo 'le ʋn -ke ɔ-ɔ li nı'e -dalue. XVI *-Lagɔ'ɔ gba'a yibomʋ -lrʋʋ -gbı -nı'a 'bho -ʋ 'ma-a ʋ-bʋ Faliziɛɛn, ʋn 'ye'a Zezii, ɔ -ke ʋ-bʋ nyʋ 'mnʋ, ʋn-ʋ zrɛ'ɛ ''nyinynikpli'a nʋmʋ ''yi-i li nı'a -dalue a, 'bho-o ʋn dede -nı'e -kaa 'ɔ -namʋ ti: Leedı ɔ -ke -kaabonyʋ-ʋ li nı'e -dalue'a? 'Ka se ''yrili-nmɔ. XVII Ɔ 'wɔn'ɔ 'wa wlu 'mnɛ 'bɔ ɔ, ɔ -po 'nʋ-ʋ ''nna 'le ɔ na: 'Kpayibhleyi'a 'bɔ ''gipoyi ti. Nyɔ -ɔ -ke ''lru-u 'bhati'a, 'ınnɔ 'bɔ'ɔ ''gipoyi ti. 'Ɛ 'zɔ-ɔ 'mo-o, nyʋ-ʋ 'la'a 'wa ''bhi kplizıgı'a nʋmʋ 'ın -see 'nɔɔ 'kmʋ 'mʋ 'wa dı yi. ''Nyinynikpli'a nʋmʋ'a dı 'ın yi'o 'le ʋn 'ke 'wa ''nyinynidı ''yiyibo ʋn 'ke -Lagɔ gbo ''bhiti.

**Zezii na nyɔ'ɔ bhete 'ɔ -tɔtɔlı -ke *'Zuifʋ'a nı gbo -le!*
(Matiee 9:14-17; Luukı 5:33-39)

XVIII A -gblee, zɔ -lue 'zɔ, *'Zaan Batiisı'a -namʊ -ke nyʊ ʊn-ʊ 'la'a *Faliziɛɛn 'pa-a *-su. Nyʊ yi-o'o, ʊn 'ye Zezii tidede 'le ʊn na: Leedı 'Zaan Batiisı'a -namʊ -ke Faliziɛɛn ''we'a -namʊ-ʊ pa'a su, 'le -mnaaa'a nʊ'a pɛ ɛ'ɛ? 'Ka se ''yrili-nmɔ. XIX Ʊn po'a wlu ti a, 'le ɔ 'ye ''yi po 'le ɔ na: 'Bho 'nynɔkpagɔ'ɔ zɔ, nyimiɛ-ɛ 'la-a nyʊ. -Bho ɔ -nı 'bho 'le, 'gwlʊ 'bhɛɛ'ɛ ɛ 'ke nyʊ 'mnʊ li-nyni 'le ʊn 'ke -lɔlɔ 'sın'a? -Gba, -bho ɔ -nı 'bho a, 'gwlʊ -see ʊ li-nyni yi, ʊn-ʊ 'ye-e -li -mʊ 'le 'bʊbʊa 'mʊ. XX -Nɔɔ -lrɛɛ-ɛ 'ye-e -nyni -mʊ, nyimiɛ 'mnɔ-ɔ 'ye-e 'wa ''klumʊ 'wlʊ -mʊ, 'bho-o ʊn-ʊ 'ye -lɔlɔ 'sın -nı mʊ.

XXI Ɔ 'po-o ''yi -lue -lrɛɛ, 'le ɔ na: Nyɔ se 'bhɛɛ ɔ 'ke -banasʊa'a -da -cna'a ''yriɛfɔtɔlre ''pa -nı. -Bho ɛ -nı -kaa a, ''yriɛfɔtɔlre-e -geti-e -banasʊa, 'le 'ɛ 'bı-ı 'bhɛ'ɛ 'mʊti. XXII A -gblee, -ka -lue 'mnɔ ɔ, 'ka-a nyɔ 'se 'bhɛɛ, 'tokogbalu ʊn ''pa -nı'a -drutɛn ɔ 'ke 'le 'ɛ 'limʊ nmɔlre po. -Bho ɛ -nı -kaa a, nmɔlre-e 'wa-a 'toko, 'le nmɔ -ke 'toko-o nyni'e wɔn. 'Ɛ dı nyɔ-ɔ po'o nmɔlre 'le 'tokolre 'li.

*Zezii -kɔ'ɔ *'Zuifʊ'a lifɔzɔ*
(Matiee 21:1-8; Luukı 6:1-5)

XXIII *'Zuifʊ'a lifɔzɔ, *Zezii -ke *'ɔ -namʊ -yi -nı'e-e 'le -kpıı 'mʊ. Lı-ı -ke -kɔbʊ gʊgɔ'ɔ ʊn-ʊ 'la'a 'blee, 'ya -kpıı mo'o. Ʊn -nı zinamʊ 'le 'ɔ -namʊ-ʊ cɛ'ɛ 'ya -flei, 'le ʊn-ʊ li'e 'ya 'yɔ. XXIV *Faliziɛɛn ''we 'ye 'ʊ li ''sɛɛ, ʊn dede'e-e Zezii ti, 'le ʊn na: -Gbʊ 'nɔɔ! Lɛ nyɔ -se'a -nʊ yi -a'ba lifɔzɔ, 'ınnɛ -a'a -namʊ-ʊ nʊ'o. Leedı ma'a? XXV-XXVI 'Le ɔ na: ''Dı-ı -zɛ'ɛ 'mʊ 'le -Lagɔ'ɔ

''bɔgʊ 'li, a 'mate nı-a'a-ae? 'Sragazayiklagba ʊn-ʊ 'la'a Abiataa, 'ɔ -nɔɔ ti, -da 'mʊ 'lbha'a -a'ba ''na *Daviidı -ke 'ɔ -namʊ, ʊn se'a lililɛ 'bhle, koo ʊn -nyna'a? Ʊn pa'a -Lagɔbudu 'li, ''flɔɔ ʊn -za'a *'sraga 'mʊ, ʊn ''nyı'a -Lagɔ, -ı -nı'a 'le -Lagɔ'ɔ -budu 'li, 'ınnı ɔ li'o 'le ɔ 'ye 'bho -za, ɔ 'ye 'ɔ -namʊ ''nyı, ʊn 'ye li. Ɩ-bı ''flɔɔ 'mnı, 'le -a'ba gba 'li, -Lagɔ'ɔ 'sragazamʊ'a ''sɛ-ɛ 'ke ı li.

XXVII Zezii 'ka -wluwlua ''yigwɛ, -kaa ɔ 'lʊ 'ʊ -kaa ''yi: -Lagɔ 'ke nyʊ 'bʊbʊa 'li po, 'ɛ dı ɔ -ya'a lifɔzɔ ti. Ɔ -see nyʊ ti-ya 'le lifɔzɔ'ɔ gba 'ke ʊ -kɔ. XXVIII 'Ɛ dı ı-bı gba 'mnı se 'bhɛɛ ı 'ke 'mnamʊ -kɔ. 'Ɩnmɔ *Nyunyɔ'ɔ ''Yu, 'ınmɔ 'bhle'e wɔnkuɛ 'bho lifɔzɔ'ɔ ''bhuo ''kpi.

III

Zezii 'pʊʊn'o-o nyukpasu -ɔ -ke sʊ-ʊ 'mɛ'ɛ (Matiee 12:9-14; Luukı 6:6-11)

I Zɔ -lue -lrɛɛ 'li, *Zezii 'pa-a 'le *-Lagɔwlu'a 'licıaanbudu 'li le. 'Le-e ɔ -yɛ'ɛ nyɔ -lue -ke sʊ-ʊ 'mɛ'ɛ. II A -gblee, ɔ pa'a a, nyʊ-ʊ -nı'a 'le, ʊn-ʊ gbʊ 'nɔ-ɔ ya 'tın, -bho ɔ 'ke nyɔ 'mnɔ 'pʊʊn 'bho lifɔzɔ'ɔ zɔ. Ɛ -se bhubhuyiti ʊn-ʊ nʊ -kaa -ko, ʊn-ʊ 'bɔ-ɔ ti ʊn 'ke ɔ dı -kpʊn, -ɛkedımaa, ʊn na ɔ-ɔ 'cɛ-ɛ 'Zuifʊ'a gba 'mʊ. III 'Le ɔ 'ye nyɔ -ɔ -ke sʊ-ʊ 'mɛ'ɛ 'mnɔ 'tmʊʊ 'le ɔ na: -Sɔ 'mʊ, -nyna -daa nyʊ 'wee'a ''yigbeyi ti. IV 'Le ɔ 'ye 'bho yi. 'Bho-o Zezii dede -nı'e nyʊ 'mnʊ ti 'le ɔ na: 'Bho lifɔzɔ'ɔ zɔ ɛ -nmɔ'ɔ-ɔ ''yrili nyɔ 'ke -zɛgɛ nʊ-ae, -ale nyɔ 'ke ''nyinynidı nʊ? Ɛ -nmɔ'ɔ-ɔ ''yrili -lrɛɛ -a'ba lifɔzɔ'ɔ zɔ nyɔ 'ke nyɔ 'pʊʊn-ae, -ale nyɔ 'ke nyɔ ''yiti''tayi ɔ 'ke 'mɛ? A -gblee, ʊn 'nʊ-o

blenyi! 'Wa 'wɔn ʊn 'ke ɔ ''dapo. V 'Cɛ nʊ'a -kaa, ɛ ''yi-e Zezii 'mʊ. Ɔ gbʊgbʊ 'nʊ-ʊ ''kpiti, 'kpı -wa 'nɔ-ɔ ''yiti, -ɛkedımaa, ʊn 'ku-o -loku 'mʊ. 'Le ɔ na nyukpasu -bodı: Sro sʊ. 'Le ɔ 'ye ɛ sro, ɛ 'ye 'pʊn -nalo. VI A -gblee, *Faliziɛɛn -nı'a 'bho 'da'a 'le -Lagɔwlu'a 'licıaanbudu 'li, ʊn mu-o'o ʊn 'ye 'bhlʊkpayowli ʊn-ʊ 'la'a *Elɔɔdı'a -namʊ -yɛ. 'Bho -gbaa -lue 'mʊ, 'ınnʊ -ke ʊn 'gbʊʊ'o ''lru, -ka ʊn 'ka -nyna 'le ʊn 'ka Zezii 'lbha, ʊn 'ke 'na dı bhaga.

*Nyʊ'a -dadudu 'yi-e *Zezii -bodı*

VII-VIII Ɪ-bı dı 'mnı zi'a -kaa a, *Zezii -ke *'ɔ -namʊ 'mu-o 'le Galilee'a -badaklagba ''troli. Nyʊ'a -dadudu-u na 'nɔ-ɔ kli. Ʊ-bʊ nyʊ 'mnʊ -sɔ'ɔ-ɔ -da 'wee, -lrʊʊ ''du Galileebhlʊkpa ''kpi'a nyʊ, -lrʊʊ -sɔ Zelizalɛɛmʊgwlɔ -ke Zideebhlʊkpa ''kpi'a -gwlɛ -lrıı 'mʊ, 'le -lrʊʊ -sɔ'ɔ Idumeebhlʊkpa -ke ''nigblʊ ʊn-ʊ 'la'a Zudɛɛn lemʊ'a 'bhlʊkpa ''kpi, 'le -lrʊʊ -sɔ'ɔ -gwlɛ ʊn-ʊ 'la'a 'Tiilı -ke Sidɔɔ, 'ya 'fɔ gbo -bhoga. -Bho ʊ-bʊ nyʊ-ʊ -die'a -kaa 'mʊ yi Zezii -bodı, ɛ -se bhubhuyiti -ko. Lı ɔ-ɔ nʊ'a, 'ya ''dı ʊn 'wɔn'ɔ 'bɔ, 'ɛ dı ʊn yi'o. IX Ɔ 'tmʊʊ'o-o 'ɔ -namʊ 'le ɔ na: A mu gɔlʊ -lue'a dı, a -ke ɛ 'ke yi, a 'ke ɛ -laa 'an ''troli -kpʊn. -Bho nyʊ -ka 'ınmʊ li-inyni 'ın 'ke 'le 'ɛ 'limʊ 'kpa 'le ʊn -kaa 'ınmʊ ''kpi -na. X Ɔ 'pʊʊn'o-o nyʊ'a -dadudu'a dı, ''gwizimʊ'a klɛ-ɛ ''tutu'o 'le ʊn 'ke yi ʊn 'ke ɔ li'tʊ 'le ʊn 'ke 'pʊn. 'Ɛ dı ɔ 'ybha'a gɔlʊ. XI -Bho nyʊ-ʊ 'bhle'a ''nyinynidı'a -zuzu 'mʊ 'ye ɔ li -nalo, ʊn-ʊ 'ga-a 'bho 'ɔ ''yigbeyi ti, ʊn-ʊ ''plan'o, ʊn-ʊ nʊ'o: -Ɪnmɔ 'mo-o -Lagɔ'ɔ ''yu. XII 'Le ɔ-ɔ 'tmʊʊ nʊ'o

''yikmaka: A'ba ''si nyunyɔ'ɔ -yɔ 'ın ''du'a 'nynı -le!

*Zezii -za'a-a 'bho *'ɔ -namʊ -bue 'yɔ 'sɔn (Matiee 10:1-4; Luukı 6:12-16)

XIII Dı 'mnı zi'a a, *Zezii 'la-a nyʊ ɔ 'ybha'a, 'le ɔ -ke ʊn 'ye mu, ɔ -ke ʊn 'ye 'le -gɔgɔ -lue ''kpi 'ya. XIV 'Le ʊ-bʊ nyʊ 'mnʊ'a ''klumʊ ɔ -za'a nyʊ -bue 'yɔ 'sɔn, 'ınnʊ -ke ɔ 'ke ''sisri 'le ɔ 'ke ʊ lbho ʊn 'ke -Lagɔwlu kpa. XV Wɔnkuɛ ɔ-ɔ 'ye 'ʊ ''nyı mʊ a, 'ınnɛ ʊn-ʊ 'ye ''nyinynidı'a -zuzu ''we ti-nu -nı mʊ. XVI-XIX Ʊ-bʊ nyʊ -bue 'yɔ 'sɔn 'mnʊ, 'wa 'nynı 'ka-a: Simɔɔ Zezii ''duu'o 'nynı, 'ınnɔ 'mo-o *'Piɛlı, Zaakı -ke 'ɔ leyi *'Zaan, -ʊ 'ma-a Zebedee'a ''yreetı, 'ınnʊ ɔ ''duu'o Bʊanɛzɛezı, 'ɛ 'zɔ-ɔ 'mo-o nyʊ-ʊ -ke wlu kɔɔ'ɔ dɛ, ʊn -ke Andree, Filiipʊ, Batelemii, Matiee, Tomaa, nyɔ -lue ʊn-ʊ 'la'a Alıfee, 'ɔ ''yu Zaakı, Tadı, Simɔɔ -ɔ 'ma-a 'bhlʊkpa'a ''kpiticɛyi, ʊn -ke Zidaa Isikaliyoo, -ɔ 'ye'a -laa Zezii 'ɔ tʊ'a nyʊ -jeyi ''nyı mʊ.

XX Zezii -za'a -kaa 'bho 'ɔ nyʊ 'mnʊ, ɔ -ke ʊn 'mu-o ''bhlegbo -lue. 'Bho-o nyʊ'a -dadudu -lrʊʊ 'gbʊʊ'o. 'Wa ''yidieɛ'ɛ dı, -ka Zezii -ke *'ɔ -namʊ 'ka -nyna ʊn 'ka li, ʊn se 'na 'bhle. XXI 'Ɔ nyʊ 'wɔn'ɔ 'ɔ ''dı 'bɔ ɔ, ʊn 'kpa-a -jeyi, ʊn-ʊ yi'e 'ɔ dı, -ɛkedımaa, ʊbʊ na 'ɔ ''lru -nyni'e-e wɔn.

*Dı nyʊ kpa'a *Zezii ''yi, 'ınnı ɔ ''du'o wlu ''kpi (Matiee 12:22-32; Luukı 11:14-23; 12:10)

XXII A -gblee, *-Lagɔ'ɔ gba'a yibomʊyɔ gbı 'wlʊ-o Zelizalɛɛmʊ, ʊn 'ye 'bho yi -lrɛɛ. ' Innʊ nʊ'o na, ''nyinynidı'a -zuzu ''we'a -kɔyi ʊn-ʊ 'la'a *Beɛzebilı, 'ınnɛ -nı'e *Zezii 'mʊ. Ɛbɛ 'mnɛ, 'ınnɛ ''nyı 'ɔ wɔnkuɛ, 'ɛ dı ɔ-ɔ nu'o ''nyinynidı'a -zuzu

''we ti. XXIII A -gblee, Zezii 'wın 'ı 'bɔ ɔ, ɔ 'lʊ -ʊ'o 'le ɔ 'ye ʊ -kaa 'tmʊʊ: Koo *Sataan a-a 'la'a Beɛzebilı 'ke 'tɔ 'ɛ ''bhuo tinu -lrɛɛ? XXIV 'Bho-o ɔ -po -nı'e ''yi 'le ɔ na. -Bho 'bhıɔ -lue'a nyʊ cıcɛ 'mʊ, -bho ʊn -ka tʊ-ʊ vɔ, ɛ-bɛ 'bhlʊkpa 'mnɛ ɛ, ɛ-ɛ 'mo-o -yɛ 'ka ti-sɔ. XXV -Bho ''bhlegbo -lue'a nyʊ cıcɛ 'mʊ, -bho ʊn -ka tʊ-ʊ vɔ, ɛ-bɛ ''bhlegbo 'mnɛ ɛ, ɛ-ɛ 'mo-o -yɛ 'ka ti-sɔ -lrɛɛ. XXVI 'Ka 'mnɔ ɔ, 'ka-a, -bho Sataan -ka 'kı 'ɛ ''bhuo tʊ gbo-o ya a, -bho 'ɛ ''nyinynidı'a -zuzu ''we -ka 'kı 'mʊ-ʊcıcɛ, ı -ka tʊ-ʊ vɔ, 'ɛ wɔnkuɛ-ɛ ''tii 'ko'o ''yi. XXVII -Ka Sataan 'mnɔ kɔɔ'ɔ -glaliyi, Zezii 'po-o 'ɛ ''yi -lrɛɛ 'le ɔ na: -Bho -ın -see -glaliyi san ke, -ın se 'bhɛɛ -ın 'ke ɔ gbo pa 'le -ın 'ke 'ɔ -kɔkɔlı 'mʊ''luo. -Bho -ın sɔn ɔ, ''lemnıı -ın -flɔ'ɔ-ɔ ''yi 'le -a ''luo'o 'tɔ 'ɔ -kɔkɔlı 'mʊ 'wee.

XXVIII A po -lokui -ziaka, -bho koo nyɔ'ɔ ''nyinynidı -die 'mʊ 'le ɔ -ka ''nyinyniwlu 'mʊ-ʊza, -Lagɔ-ɔ 'bhɔ-ɔ 'ya dı. XXIX Nyɔ -yɔ nyni'a *-Lagɔ'ɔ Lisaazuzu'a 'nynı wɔn, -Lagɔ'ɔ 'bhɔ 'ɔ ''nyinynidı'a dı ''kɔmʊkɔmʊkɔmʊ. I -nı 'nɔ-ɔ ''kpi ''kɔgwlɛka. XXX Zezii 'ka -kaa 'lɛ, ɛ -se bhubhuyiti -ko. -Lagɔ'ɔ gba'a yibomʊ nʊ'o na ɔ 'bhle-e ''nyinynidı'a -zuzu 'mʊ'a dı mo'o.

Zezii'a 'lotʊ'a ''nynuu -ke 'ɔ 'lotʊ
(Matiee 12:46-50; Luukı 8:19-21)

XXXI Ɔ -nı -wlunamʊ, 'le 'ɔ 'lotʊ -ke 'ɔ 'lotʊ'a ''nynuu ''we 'ye yi. Ʊn yi'a, 'bho ''piemʊ ʊn -nyna'a ti 'le ʊn 'ye nyɔ -lue lbho ɔ 'ke ɔ 'la. XXXII Nyʊ'a -dadudu 'bi-e Zezii 'le ʊn -de'e ti. Ʊn 'wɔn'ɔ wlu 'bɔ ɔ, 'wa -lue na: Zezii, po -lokui, -a'a 'lotʊ -ke -a'a 'lotʊ'a ''nynuu ''we -nı'e-e 'le

''piemʊ, 'ınnʊ 'la'a -ınmʊ. XXXⅢ 'Le ɔ na; Yʊʊ -ke ''bhi-i -nı 'bho, -ʊ 'mo-o 'an 'lotʊ -ke 'an 'lotʊ'a ''nynuu -ziaka'a? XXXIV 'Le ɔ 'ye nyʊ-ʊ po 'ɔ -die 'li ya-gbʊ, 'le ɔ na: 'An 'lotʊ -ke 'an 'lotʊ'a ''nynuu 'ka-a! XXXV Nyɔ -yɔ nʊ'a -Lagɔ'ɔ 'gwlʊdı, 'ınnɔ 'mo-o 'an 'lotʊ -ke 'an 'lotʊ'a ''nynuuzıgı.

Ⅳ

**Zezii 'po-o 'bhlʊkpa'a 'digbi nyiɛ'ɛ ''yi (Matiee 13:1-17; Luukı 8:4-10)*

I -Ka -lue 'mnɔ -lrɛɛ, *Zezii 'mu-o Galilee'a -badaklagba wɔnli le, ɔ 'ke nyʊ -tɔ. Nyʊ'a -dadudu 'gbʊʊ'o. 'Wa ''yidieɛ'ɛ dı ɔ 'kpa'a gɔlʊ -lue 'li, ɔ 'ye ti-de. Gɔlʊ 'mnɛ -tɛ 'kıka gbo 'bho -bada'a ''yigbeyi 'le nyʊ 'mnʊ'a klɛ -nı'e 'bho 'kıka ''yi, ''ni wɔnli. II ''Yi ɔ-ɔ po'o 'le ɔ-ɔ tɔ nʊ'o lı'a -dadudu. A -gblee, ɔ -nı 'ʊ -tɔnamʊ, -kaa ɔ po'o -kaa ''yi 'le ɔ na: III-IV A po -lokui, nyɔ -lue -sɔ'ɔ 'mʊ-ɛ, ɔ 'ye 'ɔ gle -klunamʊ mu. Ɔ -nı'a lı -gbanamʊ, 'ya 'yɔtɔlʊ 'kpa-a 'bho -jolʊkpa ''yi, nıkpı yi-o'o ı 'ye ı li. V 'Le 'ya 'yɔtɔlʊ 'kpa'a 'bho kpıan ''kpi, -da -ke 'bhlʊkpa se'a 'mʊku. Ɪ nʊ'a -kaa, ı mɛ-o'o -nalo. VI 'Yrʊ fan'a a, ı sin-o'o, -ɛkedımaa, 'ya 'sısıanyı -see glu nyni. VII 'Le -lrıı 'ye ''wigbakuo'a -gbɔtı'a 'bhlʊkpa 'mʊ 'kpa. Ɪ-bı ''wi 'mnı mɛ'ɛ ɛ, ı -po'o-o 'ya -kɔni -popo ''lru. 'Ɛ dı ı nɛsrɛ'o 'le ı -see 'yɔ po. VIII 'Yɔ -lrıı nʊ'a -kaa, ı 'kpa-a 'bhlʊkpazɛgɛ 'mʊ, ı 'ye mɛ, 'ya gı 'ye -nıgblıı 'bhle. Ɪ wa'a a, -lue po 'yɔ'ɔ -gwlʊ -lue 'yɔ -bue, -lue -lrɛɛ po 'yɔ'ɔ -gwlı tan 'le -lue -yɛ -nı'a 'bho po'o 'yɔ'ɔ -gwlı -muu. IX Zezii gwɛ'ɛ

-wluwlua ''yi, ɔ na: -Bho a 'bɔ ti a 'ke ı 'mʊti'wɔn ɔ, a popo 'gwlʊti -ziaka.

*Lɛ -ke dı *Zezii-i po'a ''yi*

X Nyʊ mu'a a, 'wa -lrʊʊ -sie'o 'le ʊn -ke *Zezii'a -namʊ -bue 'yɔ 'sɔn na: *Zezii, zıza ''yi 'mnı gbɔ. XI 'Le ɔ na: A-bʊ -yʊʊ, -Lagɔ'ɔ nyʊ'a -kɔkɔɔ'ɔ dı ɔ ''zize'a nyʊ -lrʊʊ ''yrili, ɔ zıza 'nı-ı gbɔ, ɔ 'ye amʊ -tɔ. 'Ɛ dı a-a 'ye ''yi 'mnı'a 'wee 'mʊti'wɔn mʊ. -Yɛ 'ma-a nyʊ ''we -yʊ -nı'a a, ʊn-ʊ 'po -ı -lokui 'le 'wa 'wın ı 'mʊti. XII 'Wa ''kpidı -Lagɔ'ɔ wlu'a 'mʊtizayi, *Ezayii 'cnı'a see 'le -Lagɔ'ɔ ''bɔgʊ 'li, 'ınnɛ 'ka-a:

-Lagɔ na: Ʊ-bʊ nyʊ 'mnʊ, -bho koo ʊn -gbʊ 'ınmʊ ya, 'wa -pɔlʊ 'zɔ -see 'ınmʊ ''yrili-gwɛ yi. -Bho koo ʊn po 'ınmʊ -lokui, ʊn -see 'an wlu 'mʊti'wɔn yi. -Bho ɛ -nı -kaa a, ʊn -see kpli ''yizizia yi, ''lemnıı 'mna -see 'wa ''nyinynidı'a dı 'bhɔ yi.

'Ka-a Ezayii 'lɛ'o.

**Zezii zıza'a-a 'bhlʊkpa'a 'digbi nyiɛ'ɛ ''yi gbɔ (Matiee 13:18-23; Luukı 8:11-15)*

XIII *Zezii na: ''Yi -yıı, a -see 'ı 'mʊti'wɔn, 'le, ''yi -yı 'ın-ı 'ye'a -po mʊ, a-a 'ye ı 'mʊti'wɔn mʊ 'nı? Ɩ-bı ''yi 'mnı, 'ya 'zɔ 'ka-a. XIV Lıgbayi 'mo-o -Lagɔwlu'a 'mʊzayi, lı'a 'yɔ-ɔ 'mo-o -Lagɔ'ɔ wlu, 'bhlʊkpa 'mo-o nyʊ-ʊ po 'ɛ -lokui, 'wa -pɔlʊ. XV Nyʊtɔlʊ kɔɔ'ɔ-ɔ -jolʊkpa ''yi'a 'bhlʊkpa -da lı'a 'yɔ 'kpa'a 'le nıkpı 'ye'a yi, ı 'ye 'ı li. 'Ka 'mnɔ ɔ, 'ka-a, -bho nyʊtɔlʊ 'wɔn -Lagɔ'ɔ wlu 'bɔ ɔ, 'le *Sataan-a yi'o, ɛ-ɛ zɛ 'ɛ 'wa -pɔlʊ 'zɔ 'le ʊn-ʊ 'mate'e ɛ-bɛ wlu 'mnɛ. XVI -Ka -lue 'mnɔ ɔ, nyʊtɔlʊ kɔɔ'ɔ-ɔ kpıan ''kpi'a -da -ke 'bhlʊkpa se'a

'mʊku. -Da ʊn 'wɔn -nı'a -Lagɔwlu 'bɔ -nalo, ʊn-ʊ kpʊn -ɛ'o 'bʊbʊaka. XVII 'Wa -de nɛ -pɔlʊ ti -ziaka, ʊn-ʊ 'kpʊn -ɛ ti -daan. -Lagɔwlu'a dı, -bho 'kleyeɛɛ -ke nyʊ'a nyanı'a 'mʊklɛɛ bhlʊ ʊ ''kpi, 'wa ''gwlideɛ-ɛ ''tii-o'o. XVIII-XIX 'Le nyʊ -lrʊʊ kɔɔ'ɔ ''wigbakuo'a -gbɔtı'a 'bhlʊkpa. Ʊn 'wɔn'ɔ -Lagɔ'ɔ wlu 'bɔ ɔ, 'nɔɔ 'kmʊ'a -nɔɔ -ke 'li -a -nı'a -laa 'traamʊ, 'ya lı-ı sıa nı nʊ-o'o. 'Ye ''wlilı -ın 'ke 'ga -ke 'kmʊ'a lı -lrıı'a 'tʊ-ʊ ''su-o 'wa -pɔlʊ ''yi 'le ʊn-ʊ 'mate'e -Lagɔ'ɔ wlu. 'Ɛ dı ʊn 'se 'bhɛɛ ʊn 'ke ɛ 'bho ''du 'le ʊn 'ke kpli ''yizizia. XX 'Le, nyʊ -yʊ -nı'a 'bho, ʊn kɔɔ'ɔ 'bhlʊkpazɛgɛ. 'Ɛ -lololı wa'a a, -lue po 'yɔ'ɔ -gwlı -lue 'yɔ -bue, -lue -lrɛɛ po 'yɔ'ɔ -gwlı tan 'le -yɛ -nı'a 'bho po'o 'yɔ'ɔ -gwlı -muu. Ʊ-bʊ nyʊ 'mnʊ 'wɔn'ɔ -Lagɔwlu 'bɔ ɔ, ʊn 'kpʊn -ɛ ti, 'le, -ka ɛ 'lɛ'ɛ ɛ, ʊn-ʊ nʊ'o -kaa. Ɩ-bı ''yi 'mnı, 'ya 'zɔ'ɔ ''tiinamʊ 'ka-a.

**Zezii 'po-o ''napɛ ''kpi'a ''yi (Luukı 8:16-18)*

XXI *Zezii 'gwɛ-ɛ -antanyıyi'a gbɔzɛɛ ''yi. Ɔ nʊ'a -kaa, ɔ 'po-o ''yi -lrɛɛ 'le ɔ na: -Bho nyɔ cɛ ''napɛ ''yi, nyɔ-ɔ ''jrii 'nɛ-ɛ -solu ''yiti-ae, -ale nyɔ-ɔ ''du -ɛ -gbagbʊ 'zɔ'ɔ? -Gba, nyɔ'ɔ nʊ ɛ -kaa, nyɔ-ɔ 'de -ɛ -da tɛ'ɛ ya ti, 'le nyʊ'a klɛ-ɛ 'ye'e ti. XXII 'Ka 'mnɔ ɔ, 'ka-a, wlu 'wee 'bhle'a 'zɔ, ı-ı 'ye gbɔ-zɛ mʊ. Ɩbı wlu 'mnı, 'ya 'zɔ 'ka-a: Wlu 'ın-ı za'a 'mʊ, a'ba 'wın ı 'mʊti -ziaka. -Bho 'wla a-a 'ye -ı 'mʊti'wɔn -mʊ. XXIII 'Ɛ dı a -na nı -tɔɔ ti!

XXIV Ɔ 'po -ʊ 'kpa ''yi 'le ɔ na: Wlu 'ın-ı za'a amʊ -bodı 'mʊ, a po ı -lokui 'le a 'ke ı -pɔlʊ ti-de. -Bho a ''du ı 'bho a, 'bho-o -Lagɔ-ɔ 'ye amʊ -naagı ''nyı -nı mʊ 'le a 'ke 'ya 'wee 'mʊti'wɔn. XXV 'Ɛ

dı'a kpɛ ɔ de'o 'le ɔ na: -Yɔ 'bhle'a lɛ -ɔ nʊ 'nɛ lbhʊ, -Lagɔ-ɔ ''nyı -ɔ -lrɛɛ. -Yɔ 'bhle'a -toope -ɔ de 'ɛ ti, ɔ-ɔ 'zɛ -ɛ ɔ kwa 'mʊ 'wee, 'le ɔ-ɔ bɔ'o.

**Zezii 'po-o -lololɛ -ɛ -ke ''sɛ-ɛ 'bhʊa'a ''yi*

XXVI A -gblee, *Zezii 'po-o ''yi -lrɛɛ 'le ɔ na: Lɛ-ɛ -ke -Lagɔ'ɔ nyʊ'a -kɔkɔɔ gʊgɔ'ɔ ''yiti a, 'ınnɛ 'ka-a. Nyɔ -lue 'gba-a lı'a 'yɔ 'le 'ɔ gle 'mʊ. XXVII -Bho ''matʊ ɔ-ɔ 'mʊ, -bho zɔ zı ɔ-ɔ sɔ 'mʊ, 'ınnɛ ɔ-ɔ nʊ'o kplokplokplo. 'Le ı-ı mɛ'o, 'ya -kɔni-i tɛ'ɛ ya, 'ɔ yibo 'bho lɛ ''yri. XXVIII 'Bhlʊkpa'a ''sɛ-ɛ nʊ'o lbhʊ 'le lı-ı mɛ'o, 'ya -kɔni-i tɛ'ɛ ya 'le 'ya gı-ı 'bhle'e -nıgblıı. -Bho ı wa a, 'le 'ya -flei-i po'o 'yɔ 'li. XXIX -Bho ı zaan a, 'le ɔ-ɔ 'la'a nyʊ, ʊn-ʊ mu 'ı cɛnamʊ. -Daa -Lagɔ'ɔ nyʊ'a -kɔkɔɔ'ɔ ''dı -yıı -gwɛ -nı'e ''yi.

**Zezii 'po-o tu'a 'yʊɛ ''kpi'a ''yi*
(Matiee 13:31-32; Luukı 13:18-19)

XXX 'Le *Zezii 'ye -kaa 'lɛ -lrɛɛ: Leelɛ nyɔ 'ke -Lagɔ'ɔ nyʊ'a -kɔkɔɔ likpʊkpa -nı'a? 'Ɛ dı 'ın-ı yi-o'o 'ın 'ke ɛ amʊ -tɔ. XXXI Ɛ kɔɔ'ɔ-ɔ tu -lue'a 'yʊɛ. Tui-i -nı'a 'nɔɔ 'bhlʊkpa ''kpi, 'ya 'yɔ 'bhɛ-ɛ ''yi, 'ya 'wee 'ye ɛ -zi. XXXII -Bho ɛ pa glu 'le ɛ 'ke mɛ ɛ, ɛ-ɛ 'tɛ-ɛ ya, ɛ-ɛ 'zi-e tu'a klɛ 'le ɛ-ɛ po'o ''kleiklıgbı, ɛ-ɛ nʊ'o tu'a -yɛ -ke ya nıkpı 'bhɛɛ'ɛ ı 'ka 'lrʊı -po -nı. -Ka -Lagɔ'ɔ nyʊ'a -kɔkɔɔ'ɔ dı -nı'a 'mʊ, 'kla-a 'ka-a.

XXXIII 'Kla 'mnɔ ɔ, 'ka-a Zezii po'o ''yi'a -dadudu 'le ɔ-ɔ tɔ'ɔ nyʊ. Ʊn 'ke ı 'mʊti'wɔn -ziaka, 'ɛ dı ɔ-ɔ po'o ı-bı ''yi 'mnı. XXXIV ''Yi'a ''sɛ ɔ-ɔ po'o 'le ɔ-ɔ tɔ nʊ'o. -Bho ɔ -ke *'ɔ -namʊ -cɛ li-ɔ, 'le ɔ-ɔ zıza 'nı gbɔ.

**Zezii 'kaa'a-a -bibie 'mʊ*
(Matiee 8:23-27; Luukı 8:22-25)

XXXV Ɛ-bɛ zɔ -lue 'mnɛ'ɛ ''jiazɔ, *Zezii na: *'An -namʊ-a, -a cɛ ''ni, -a 'ke 'kpʊkpʊ-ʊ -nı'a 'lelaa ''kpi mu. XXXVI Ʊn -ke nyʊ sʊsɔ'ɔ li a, gɔlʊ -ke 'li Zezii -nı'a, ʊn 'mu-o 'le 'ɛ 'limʊ le. Ʊn -nı'a munamʊ, gɔlı -lrıı -nı'e-e 'wa ''troli 'bho ''ni ''yigbeyi. XXXVII-XXXVIII Zezii 'pɛ-ɛ 'le gɔlʊ'a -gbɔtʊ gbo ti 'le ɔ po'o lɛ ''lru ''kpi, ɔ-ɔ 'mʊ'o. -Bibie nʊ'a -kaa, ɛ yi-o'o ''vuu! Ɛ 'po-o ''ni yayi, ''ni-i cɛ 'plan, ɛ-ɛ 'kpa 'le -wou! Ɛ-ɛ cɛ 'plan, ɛ-ɛ 'kpa 'le -wou! Ɛ -sie'e-e 'bho -toope gɔlʊ 'ke ''yi. Ɛ-ɛ nʊ'a -kaa a, Zezii -mnɔɔ-ɔ 'mʊ-o'o -bhla, 'le 'ɔ -namʊ 'ye ɔ ''nynɔɔ 'mʊ -za, 'le ʊn na: -Wooo! Zezii, -a'ba -Tɔyi, -a -nı'a 'mɛnamʊ, 'ya kpʊn -ınmʊ li 'maae? XXXIX A -gblee, ɔ -sɔ'ɔ ''nynɔɔ 'mʊ, ɔ 'kaa'a-a -bibie -ke ''ni 'mʊ 'le ɔ na: A 'bhɔ! Ɩ nʊ'a -kaa, ı 'bhɔ-ɔ'o blenyi! XL Ɔ na 'ɔ -namʊ -bodı: Lee -sıanyı 'lbha'a amʊ'a? A -see -Lagɔ ''gwlide 'maae? XLI -Sıanyı kpʊn -ʊ'o tenyı 'le 'wa ''sɛ-ɛ dede'e -dede ti 'le ʊn na: -Wooo! Nyunyɔ'ɔ 'cɛ yɛɛ 'ka-a, -ɔ -ke wlu -bibie -ke ''ni-i ''du'o 'bho'a!

V

**Zezii 'nu-o ''nyinynidı'a -zuzu ti*
(Matiee 8:28-34; Luukı 8:26-39)

I *Zezii -ke *'ɔ -namʊ cɛ'ɛ ''ni, ʊn 'nyni-e 'le 'bhlʊkpa -lue ʊn-ʊ 'la'a Gelazeniɛɛ'ɛ ''kpi. II Ɔ 'wlʊ'a 'le gɔlʊ 'li, ɔ mu'a bhʊ 'bhlʊgbɔ ti''sii mʊ -nalo, nyɔ -lue 'da-a 'le zokogwlii 'mʊ, ɔ 'yi -ɔ -jeyi. Ɔ-bɔ nyɔ 'mnɔ 'bhle-e ''nyinynidı'a -zuzu 'mʊ III 'le ɔ -de'e 'le zokoe 'mʊ. Sansaan se ɔ 'bhɛɛ, -bho koo ɛ ''du gbloko'a ''bhuo -dı. IV -Bho

ʊn -po 'ɔ bhı -ke sʊı 'mʊ gblokoe, ɔ-ɔ cı -ı'o 'wı'a klɛ. Nyɔ -ke ''bhuo-o 'kɔ ɔ wɔnyi'bhɛɛ 'le ɔ 'ka 'wlɛ 'mʊ yi, ɔ se -nı. V 'Wı 'wee 'li ''matʊ -ke zɔ 'mʊ, ɔ-ɔ 'na-a 'le zokoe 'mʊ -ke 'le -gɔgɔɛ ''kpi ti. Ɔ-ɔ ''pna, ɔ-ɔ ''luo sıkpı 'mʊ, ɔ-ɔ cɛ nı 'ɔ ''bhuo'a ku ''gbli. Ɔbɔ 'mnɔ, 'ınnɔ mu'o Zezii -jeyi.

VI-VIII Ɔ 'ye 'ɔ 'le nya li, ɔ -ke -jiji mu-o'o, ɔ 'ye 'ɔ ''yigbeyi 'kolri glu po. 'Bho -gbaa -lue 'mʊ, Zezii na: ''Nyinynidı'a -zuzu, 'wlʊ ɔ 'mʊ! 'Le nyɔ 'mnɔ 'ye ''wɔ, ɔ na: Zezii, -Lagɔ -nı'a 'le yaku 'li'a ''yu, leedı 'ın -ke -ın 'bhle? -Lagɔ'ɔ 'nynı 'mʊ 'ınmɔ bhade -ınmʊ li, -a'a 'yee 'ınmʊ 'kle -le! IX 'Le Zezii na: -A'a 'nynı -mɛ'ɛ? Ɔ na: 'Ɪnmɔ 'mo-o -gbogboyoko, -ɛkedımaa, -a -die'e-e ''yi. X 'Le ɔ-bɔ nyɔ 'mnɔ 'ye Zezii 'gbɛ kwa 'mʊ cɛ 'le ɔ na: 'Ɪnmɔ bhade -ınmʊ li, ''nyinynidı'a -zuzu 'mnʊ, -bho -ın nu ı ti a, -a'a -jra -nı nı 'nɔɔ 'bhlʊkpa -nɛɛ ''kpi -le!

XI 'Bho 'mnɔ'ɔ ''troli, 'le -gɔgɔ ''kpi, 'le-e -gwlɔbhee'a -dugbadɔnʊ -nı'o 'le ı-ı li'e ti. XII 'Le ''nyinynidı'a -zuzu -nı'a nyɔ 'mnɔ 'mʊ, 'le ı na: Zezii, -a-bʊ bhade -ınmʊ li, ''tayi -amʊ ''yiti -a 'ke -bhee-e 'nıaa 'mʊ pa. XIII Zezii 'wɔn-o'o. 'Le ''nyinynidı'a -zuzu 'ye nyɔ 'mnɔ 'mʊ 'wlʊ, ı 'ye -bhee 'mnı 'mʊ pa. 'Ya 'wee 'bhɛɛ'ɛ-ɛ -bhee'a ''dui -muu. A -gblee, 'ınnı gbugbluo'o, -ı 'wlʊ'o -gɔgɔ ''kpi, -ı 'kpa'a ''nukɔ, -ı 'mɛ'o 'wee.

XIV Nyʊ-ʊ fuo 'nı li, ʊn ple-o'o ʊn 'ye 'le gwlɔ 'mʊ -ke 'le -jrigbı ''yi wlu kpa. 'Ya ''dı nyni'a 'le a, nyʊ 'yi-e 'bho 'bı tiyenamʊ. XV Ʊn -ka 'bho-o nyni, nyukpasu -ɔ 'bhle 'ka ''nyinynidı'a -zuzu -dudu 'mʊ, ɔ -de'e-e 'bho Zezii'a ''troli ti, ɔ -pa'a-a

-bana 'mʊ, 'le ɔ yi'e 'ɔ nyunyɔkpli 'mʊ le. Ʊn nʊ'a -kaa ''sɛɛ, -sıanyı kpʊn -ʊ'o Zezii'a wɔnkuɛ'ɛ dı. XVI Nyʊ-ʊ 'ye'a 'ya da, lı-ı zi'a nyukpasu 'mnɔ -ke -bhee ''we'a damʊ, 'ınnʊ 'tmʊʊ nı nʊ'o. XVII Ʊn 'wɔn'ɔ ı-bı dı 'mnı 'mʊti 'le ʊn na: Zezii, -a-bʊ bhade -ınmʊ li, 'wlʊ 'nɔɔ -a'ba 'bhlʊkpa ''kpi.

XVIII -Da ɔ -nı'a 'le gɔlʊ 'li le 'kpanamʊ a, nyukpasu ''nyinynidı'a -zuzu 'wlʊ 'ka 'mʊ na: Zezii, 'ınmɔ bhade -ınmʊ li, 'ın 'bɔ-ɔ ti 'ın -ke -ın 'ke -na. XIX Ɔ -see 'wɔn ɔ -ke ɔ 'ke mu 'le ɔ na: Mu -ın ''bhli le! -Ka -a'a -Kɔyi -Lagɔ 'ye'a -a'a ngaze 'le ɔ 'ye'a -ınmʊ 'pʊʊn, -ın 'ke 'na -a'a ''bhlimʊ 'tmʊʊ. XX Ɔ-bɔ nyɔ 'mnɔ yi'a le, ɔ 'mu-o 'bhlʊkpa ʊn-ʊ 'la'a -Gwlɛklıgbı bue'a 'bhlıkpı ''kpi, 'le ɔ-ɔ kpa'a Zezii'a ''dı, ɔ-ɔ 'tmʊʊ'o nyʊ -ka Zezii nʊ 'ɔ -zɛgɛ ''lruli. Nyʊ 'wee 'wɔn'ɔ ı-bı ''dı 'mnı 'bɔ, wɔn 'mʊ -ʊ ti.

*Zayilisı'a ''yunynaakpʊ -ke 'nynaakpʊ -lue -ʊ 'tʊ'a *Zezii'a -bana li, 'wa dı*
(Matiee 9:18-26; Luukı 8:40-56)

XXI A -gblee, *Zezii -ke *'ɔ -namʊ nʊ'a -kaa, ʊn 'cɛ-ɛ ''ni 'le gɔlʊ 'li, 'le, 'kpʊkpʊ -ke ''kpi ʊn -sɔ 'ka 'mʊ, ʊn 'ye 'le le mu. Ʊn nyni'a -nalo, nyʊ'a -dadudu 'gbʊʊ'o-o 'bho 'ɔ ''troli. XXII Ʊn -nı -bhla 'bho ''ni wɔnli, 'le nyɔ -lue 'ye yi. *-Lagɔwlu'a 'licıaanbudu 'li'a -klagba mo'o. 'Innɔ 'mo-o Zayilisı. Ɔ 'ye'a Zezii, ɔ 'nyni -ɔ li, ɔ 'ye ɔ bhı gbɔ -gble. XXIII 'Innɔ ɔ bhade'e li ngazeka 'le ɔ na. 'An ''yunynaakpʊdraa -nı'e-e 'mɛnamʊ. 'Inmɔ bhade -ınmʊ li, yi -ın 'ke ʊ *kwa ''lru tide, ʊn 'ke 'pʊn 'le ʊn 'ke ti-nı. XXIV 'Le Zezii -ke ɔ 'ye mu. Nyʊ -dudu-u -nı'a 'bho, ʊn nʊ'a -kaa, ʊn 'mu -ɔ kli 'le ʊn-ʊ ''tutu'o -tutu 'le.

XXV A -gblee, 'le 'wa ''klumʊ, 'nynaakpʊ -lue-e -nı'e 'le, 'le -zʊın -bue 'yɔ 'sɔn 'li ʊn se 'kpa ''yi'bhle, -gɛnplʊ 'lbhʊ ʊ'o. XXVI Ʊbʊ 'mnʊ -sıa -nı'e-e ''gipomʊ'a -dadudu 'zɔ, 'wa mɔni'a klɛ 'ye -gwɛ 'le ʊn -see 'pʊn. Ʊn-ʊ nʊ'a -kaa, 'le 'wa 'wɛ-ɛ 'kpa'a -bhla ''kpi. XXVII-XXVIII Ʊn 'wɔn'ɔ 'bɔ Zezii-i 'pʊʊn'o nyʊ a, 'le ʊn 'ye -kaa 'wa ''bhuo'a -pɔlʊ 'zɔ bhaga: -Bho 'ın mu, 'le 'ın 'ke 'ɔ -bana li'tʊ fɔfʊyiti a, 'ın-ı 'ye-e 'pʊn -mʊ. 'Ɛ dı ʊn -nı'e nyʊ'a ''klumʊ. Ʊn zıza'a nyʊ ''yiti a, ʊn 'nyni -ɔ li 'le ʊn 'ye 'ɔ -bana lemʊ li'tʊ -nı. XXIX 'Bho -gbaa -lue 'mʊ 'wa 'wɛ 'bhɔ-o'o. Ʊn -gbʊ'a 'wa kukuzɔ, ʊn yibo'o-o na ʊn 'pʊn-o'o. XXX Ʊn 'tʊ 'ɔ li -nalo, ɔ yibo'o-o na 'mʊtikukuɛ-ɛ -nı 'nɔ 'mʊ, ɛ 'pʊʊn'o-o nyɔ -lue. Ɔ nʊ'a -kaa, ɔ -nyna'a-a ti. Ɔ popo'a le 'le ɔ na: Yɔɔ 'tʊ'o 'an -bana li'a? XXXI 'Le 'ɔ -namʊ na: ''A! Nyʊ-ʊ ''tutu'a 'le, -a'a ''bhuo-o 'ye -ʊ li 'le -a nʊ'o: Yɔɔ 'tʊ'o 'ınmʊ li'a? XXXII Ʊn 'lɛ'ɛ -kaa a, ɔ-ɔ gbʊgbʊ-o nyʊ ''kpi ti -bhla, ɔ 'ke nyɔ-ɔ 'tʊ 'ɔ li li'ye. XXXIII 'Nynaakpʊ 'mnʊ yibo'a na ʊ-bʊ ɔ-ɔ ''si'e 'nynı a, -sıanyı kpʊn -ʊ'o 'le ʊn-ʊ tıtrɛ'ɛ li, ʊn 'ye 'ɔ ''yigbeyi 'kolri glu po, 'le, lɛ-ɛ zi 'ʊ -bodı, ʊn 'ye ɔ 'tmʊʊ. XXXIV 'Le ɔ na: 'An ''yu, a 'de-e 'ınmʊ ''gwli'a dı, a 'pʊn'o. A -za -pɔlʊ ti, a 'ke mu, a -ke 'wɛ 'mnɛ cıcɛ'ɛ-ɛ ''yi.

XXXV Ɔ -nı -kaa -wlunamʊ 'le nyʊ 'ye yi, ʊn -sɔ'ɔ-ɔ Zayilisı 'mnɔ ''bhlibhlegbo. Ʊn na: Zayilisı, -a'a -sıa -nı -a'ba -Tɔyi bhubhuyiti -le 'nı, -a'a ''yu 'mɛ-o'o. XXXVI Zezii -see 'wa wlu 'mnɛ lɛ 'la 'le ɔ na: Zayilisı, -za -pɔlʊ ti, de -Lagɔ ''gwli, -a mu 'le. XXXVII Ɔ -ke Zayilisı -nı'a munamʊ, ɔ -see 'wɔn nyɔ 'ke ɔ -jeyi kpa, -bho ɛ -se *'Piɛlı-e Zaakı -ke 'ɔ 'lotʊ'a ''yu, *'Zaan. XXXVIII Ʊn nyni'a a, ʊn -yɛ'ɛ

'bho-o nyʊ'a -dadudu-u -nı'a ''vinamʊ. XXXIX 'Wa ''vizrɛ ka'a 'bho-o ''bhlegbo. Zezii nʊ'a -kaa, ɔ 'pa-a 'le -budu 'li 'le ɔ na: Ʊ-bʊ 'nynaakpʊdraa 'mnʊ -see 'mɛ, ʊn -nı'e-e 'mʊnamʊ o! Leedı a-a ''vi -ɛ -ke -zrɛ -die -kaa 'mʊ? XL Ɔ 'lɛ'ɛ -kaa a, -glalaa! ʊn 'cısɛ nɔ-o'o. 'Le ɔ na: A 'da 'wee. Ʊn 'da'a a, 'le ɔ 'ye 'wa -tıta-e, 'lotʊ -ke 'ɔ -namʊ tan 'la. -Buduyu -ke 'li ''ku -nı'a, 'ınnʊ -ke ɔ pa'a 'le, XLI ɔ 'ye 'wa sʊ kpʊn 'le ɔ na: Talita kuumi! 'Ɛ 'zɔ-ɔ 'mo-o, 'Nynaakpʊdraa, 'ınmɔ 'lɛ'ɛ -kaa, a -sɔ 'mʊ! XLII 'Bho -gbaa -lue 'mnɛ 'mʊ ʊn -sɔ'ɔ 'mʊ-ɛ, 'le ʊn 'ye 'bho 'kpa ʊn 'ye -na. (Ʊn-ʊ 'mo-o -zʊın -bue 'yɔ 'sɔn'ɔ ''yu.) Nyʊ-ʊ 'ye'a 'ɛ da a, -tɔɔ ''maa nʊ-o'o tenyı. XLIII Zezii ''du -ʊ ''srın 'mʊ 'le ɔ na: Ɩ-bı dı -nıı, nyɔ'ɔ 'wın ı 'bɔ -le! 'Le ɔ 'ye ''yu 'mnʊ'a -kɔkɔmʊ 'tmʊʊ: A ''nyı ʊ lililɛ ʊn 'ke li!

VI

*Nazalɛɛtı'a nyʊ -see *Zezii ''gwlide (Matiee 13:53-58; Luukı 4:16-30)*

I 'Ya 'wee zi'a -kaa a, *Zezii -ke *'ɔ -namʊ -sɔ'ɔ-ɔ 'le 'mnɔ 'le ɔ -ke ʊn 'ye 'bho 'ɔ ''bhligwlɔ 'mʊ, Nazalɛɛtı, nyni.

II 'Bho *lifɔzɔ ɔ pa'a 'le-e *-Lagɔwlu'a 'licıaanbudu 'li. Ɔ -nı'a nyʊ -Lagɔwlu -tɔnamʊ, nyʊ-ʊ po 'ɔ -lokui, wɔn 'mʊ -ʊ ti 'le ʊn-ʊ dede'e -dede ti: A -gblee, lee 'ka-a'a? Doo -yıı -sɔ'ɔ 'mʊ'a? Doo ɔ -za'a -naagı -yɛɛ'ɛ? Ɛ -ke 'mʊtikukuɛ ɔ-ɔ nʊ nı'e *wɔnkulı -nıı'a? III 'Ɩnnɔɔnɔ -naa -se tuibayi -ɔ 'ma-a Malii'a ''yu, Zaakı-e 'Zʊvzı-e Ziidı -ke Simɔɔ'ɔ vɛnyı? -Ɔ -ke lenynuubʊnynʊkpakpı -ke -a -nı'a -laa gwlɔ 'mʊ -ko? 'Ɛ dı 'wa 'lɔ 'ɔ lɛ.

IV 'Le Zezii na: -Da 'wee -Lagɔ'ɔ wlu'a 'mʊtizayi-i 'mu-o 'nynı, -bho ɛ -se 'bho 'ɔ ''bhligwlɔ 'mʊ, 'ɔ -glıgbawɔnyi, 'ɔ nyʊ'a ''klumʊ, 'bho'a ''sɛ, 'bho-o 'wa 'lɔ 'ɔ lɛ. V-VI Zezii 'ye'a 'ɔ ''bhlimʊ, -ʊ -see 'ɔ ''gwlide, wɔn'ɔ ''bhuo se ɔ li-nı. Ʊbʊ 'mnʊ'a dı ɔ -see 'bho wɔnkulı'a -dadudu nʊ, -bho ɛ -se ''gwizimʊ -gbı ɔ de *kwa ''lru ti, 'ınnʊ ɔ 'pʊʊn'o.

**Zezii 'lbho-o *'ɔ -namʊ -bue 'yɔ 'sɔn (Matiee 10:5-15; Luukı 9:1-6)*

*Zezii -sɔ'ɔ 'bho 'ɔ ''bhligwlɔ 'mʊ, -gwlɛ -lrıı-ı -nı'a 'le, ɔ 'ple -ı ''kpi ti 'le ɔ-ɔ tɔ'ɔ nyʊ. VII 'Bho 'mnɔ, 'bho-o ɔ 'gbʊʊ'o *'ɔ -namʊ ''lru, ɔ 'ke ʊ lbho 'sɔn 'sɔn, 'le 'ɔ wɔnkuɛ 'mʊ, ''nyinynidı'a -zuzu ''we-e -nı'a nyʊ 'mʊ, ʊn 'ke ı tinu, VIII 'le ɔ 'ye ʊ 'tmʊʊ: -Bho a -ka mu, a'ba 'bhle lɛ kwa -le, a'ba 'bhle ''flɔɔ -ke badu -le, a'ba 'bhle mɔni gbɔli -le, a 'bhle -kɔɔtu'a ''sɛ! IX A -pa -bhopımʊpalı 'mʊ, ɛ -ke -bana'a kpɛ'ɛ -lue, a'ba dede -banı 'sɔn ''kpi -le! X -Kaa ɔ 'tmʊʊ nʊ'o -kaa -lrɛɛ: -Bho a mu, 'le a 'ke -gwlɔ -lue 'mʊ nyni, -bho nyɔ -za amʊ -jeyi, a -de 'bho 'ɔ ''sɛ'ɛ ''bhlegbo ti 'le a'ba mumunɔɔ 'ke nyni. XI -Bho a nyni -gwlɔ -lrɛɛ 'mʊ, 'le 'bho'a nyʊ -see 'wɔn ʊn 'ke a'ba 'lıkpʊ kpʊn, ʊn 'ke amʊ -lokuipo, a -sɔ 'bho ɛ-bɛ gwlɔ 'mnɛ 'mʊ. -Bho a -ka mu, a 'gbɔtɔ 'bho'a ''piplee-e -nı'a a'ba -bhopı li! 'lnnɛ 'ke ʊ -tɔ na ʊn -ke -Lagɔ 'bhle -ı'o.

XII Zezii ''du'a -kaa 'ɔ -namʊ -bue 'yɔ 'sɔn 'mnʊ ''dı 'mʊ, ʊn mu-o'o ʊn 'ye -Lagɔwlu kpa, 'le ʊn-ʊ 'lɛ'ɛ -kaa nyʊ ''yi: A yibo a'ba ''nyinynidı ''yi 'le a 'ke -Lagɔ gbo ''bhiti 'le a 'ke ''nyinynikpli'a dı 'bhɔ! XIII 'Le ʊn-ʊ nu'o nyʊ'a -dadudu 'mʊ ''nyinynidı'a -zuzu ''we ti, ʊn-ʊ po'o ''gwizimʊ

''we 'cna ''lru 'li. 'Ɪnnɛ tɔ 'nʊ na -Lagɔ-ɔ 'ye -ʊ 'pʊʊn -mʊ 'le ʊn-ʊ 'pʊn'o.

*Nyʊ 'lbha-a *'Zaan Batiisı ɔ 'ye 'mɛ (Matiee 14:1-12; Luukı 9:7-9)*

XIV-XVI Ɛ-bɛ -nɔɔ 'mnɛ ti, nyʊ'a -dadudu 'wɔn-ɔ *Zezii'a dı 'bɔ 'le 'ɔ 'nynı-ı mu'o -da 'wee. -Kaa nyʊ-ʊ za'a -kaa 'ɔ ''dı, ʊn na: *'Zaan Batiisı nyʊ cɛ'ɛ ''lru ''yi, 'ınnɔ -sɔ'ɔ glu, -ɔ yi'e 'nɔɔ 'kmʊ 'mʊ le: 'ɛ dı ɔ-ɔ nʊ'o *wɔnkulı -nıı. Nyʊ -lrʊʊ na: -Lagɔ'ɔ wlu'a 'mʊtizamʊ -nı'a -bɛnyı, ɔ kɔɔ'ɔ-ɔ 'wa -lue. 'Le, -lrʊʊ-ʊ -nı'a 'bho, ʊn na: -Lagɔ'ɔ wlu'a 'mʊtizayi *Elii mo'o. A -gblee, 'wa 'bhlʊkpayowli ʊn-ʊ 'la'a *Elɔɔdı, ɔ 'wın 'ı 'bɔ ɔ, ɔ na: -Ɪın! 'Zaan Batiisı 'ın po'a nyʊ 'srʊ ʊn cɛ'ɛ ''lru ''yi, 'ınnɔ -sɔ'ɔ glu, -ɔ yi'e 'nɔɔ 'kmʊ 'mʊ le'a?

XVII-XX Ɛ -se bhubhuyiti 'Zaan 'mɛ -ko. Zɔ -lue 'zɔ, Elɔɔdı 'mnɔ 'kpa-a 'nynɔ, 'ınnʊ 'mo-o Elodiadı. 'Ɔ 'lotʊ'a ''yu ʊn-ʊ 'la'a Filiipʊ, 'ɔ 'nynɔ mo'o, 'ınnʊ Elɔɔdı -zɔ 'ɔ li. Ɔ-bɔ 'Zaan Batiisı 'mnɔ 'wın 'ı 'bɔ ɔ, ɔ mu-o'o ɔ 'ye ɔ -yɛ 'le ɔ na: Elɔɔdı, ɛ se ''yrili-nmɔ -ın 'ke -a'a 'lotʊ'a ''yu 'nynɔ li-za. Ɛ-bɛ wlu -nɛɛ'ɛ dı, Elodiadı 'nyɛ'ɛ 'Zaan 'mʊ, 'le Elɔɔdı 'ye nyʊ 'srʊ po, 'ɛ 'Zaan ʊn kpʊn'o, ʊn san'o, ʊn po'o -jie 'mʊ. Ɪ -nı'a -kaa a, ɔ-ɔ ''du'o -bhla 'Zaan ''yrili, 'le ɔ-ɔ ''du 'ɔ 'bho, -ɛkedımaa, ɔ yibo'o-o na ɔ-ɔ 'mo-o -Lagɔ'ɔ nyɔzɛgɛ. 'Le ɛ 'mʊ, -bho koo 'Zaan'a wɔnkpʊnwlu -ka 'ɔ -pɔlʊ 'mʊ-ʊ'gble, ɔ 'ybha-o'o ɔ 'ke -bhla 'ɔ wlu -lokuipo. 'Ɛ dı ɔ-ɔ ''du 'ɔ ''yrili. 'Nynaakpʊ -mnʊʊ, ʊn 'bhle-e -bhla 'Zaan'a 'cɛ 'li. Ʊn 'bɔ-ɔ ti ɔ 'ke 'mɛ. 'Wa nyimiɛ'ɛ dı ʊn 'se -nynaka 'bhle.

XXI 'Wı -lue 'li 'wa -nɔɔzɛgɛ nyni-o'o. Zɔ -lue-e 'ma-a Elɔɔdı'a 'wlʊwlʊzɔ ɔ, 'bho ɛ ti ɔ ''du-o gɔ, ɔ 'ye nyʊ 'la. Ɔ 'la-a 'nynıbhlemʊ ʊn -ke ɔ-ɔ nʊ'a 'bhlʊkpa'a lbhʊ, 'le ɔ-ɔ 'la'a ''sroja'a -klıgbı -ke Galileebhlʊkpa ''kpi'a 'gagamʊ ''we, ʊn 'ye yi. XXII Ʊn -ke ɔ -nı linamʊ 'le Elodiadı'a ''yunynaakpʊ 'ye 'le -budu 'li pa, ʊn 'ye lete. 'Wa letebhʊ -za'a-a Elɔɔdı -ke nyʊ-ʊ -ke ɔ-ɔ li'a -pɔlʊ 'li. A -gblee, 'ınnʊ ɔ 'la'o 'le ɔ na: Lɛ a 'bɔ'ɔ ti, a ''si ɛ 'nynı, ın 'ke ɛ amʊ ''nyı! XXIII Ɔ 'ye -zrɛ 'le ɔ na: Lɛ a 'bɔ'ɔ ti, 'ın-ı ''nyı 'ɛ amʊ-ɛ, -bho koo ɛ ''du 'an -kɔkɔlı'a 'plan -dı.

XXIV Ʊ-bʊ 'nynaakpʊdraa 'mnʊ 'da'a a, ʊn -yɛ'ɛ 'wa 'lotʊ 'le ʊn na: -Diadı, 'ın lete'a a, 'bhlʊkpayowli na lɛ 'ın 'ybha'a ɔ 'ke ɛ 'ınmʊ ''nyı. 'Ɛ dı 'ın yi'o. Koo a-a 'lɛ'ɛ? 'Le ʊn na: -Bho a mu, a 'ybha 'Zaan Batiisı'a ''lru! XXV 'Nynaakpʊdraa ''depo'o-o ''yi, ʊn 'ye 'bhlʊkpayowli -yɛ 'le ʊn na: 'ĺn 'ybha-a 'Zaan'a ''lru. De ɛ 'le ''bo 'li ti 'tıtıtraamʊ'a ''bhuo, -ın 'ke ɛ 'ınmʊ ''nyı! XXVI 'Gwlʊ nʊ'a -kaa, ɛ -nyni 'nɔ-ɔ li. Ɔ se 'tɔ 'bhɛɛ ɔ 'ke wlu ''yizizia, -ɛkedımaa, 'bho nyʊ-ʊ -ke ɔ li'a ''yigbeyi ɔ -zrɛ -nı'o. XXVII 'Bho -gbaa -lue 'mʊ, ɔ 'po-o ''srojayi -lue 'srʊ 'le ɔ na: Mu, cɛ 'bho 'Zaan'a ''lru, de ɛ 'le ''bo 'li ti, -ın -ke ɛ 'ke yi! 'Le ɔ 'ye 'le -jiebudu 'li mu, ɔ 'ye ɔ ''lru ''yicɛ. XXVIII 'Ɔ ''lru 'mnɛ, 'ınnɛ ɔ de'e'le ''bo 'li ti, ɔ -ya'a 'nynaakpʊdraa, 'ınnɛ ʊn kpa'a 'le 'wa 'lotʊ gbo.

XXIX -Yʊ ma 'ka-a 'Zaan'a -namʊ -tanyı, ʊn 'wɔn'ɔ 'ɔ 'mɛmɛdı 'bɔ ɔ, ʊn 'mu-o 'ɔ ''ku'a dı, 'le ʊn 'ye ɔ tinmaze. -Kagbɛ ɛ, 'ka-a 'Zaan'a 'mɛmɛdı zi'o. Nyʊ-ʊ 'la'a Zezii 'Zaan Batiisı, 'ɛ dı Elɔɔdı

'wɔɔn'ɔ 'wa wlu, 'le ɔ-ɔ nʊ'o: Kın, -ziadı mo'o. 'Zaan Batiisı -ɔ 'mɛ'ɛ, ɔ -sɔ'ɔ-ɔ glu.

Zezii cıcɛ'ɛ-ɛ ''flɔɔ ti ɔ 'ye nyʊ'a ''dui -bue ''dui 'sɔn -gwlı bue ''nyı ʊn 'ye li

(Matiee 14:13-21; Luukı 9:10-17; 'Zaan 6:1-14)

XXX Ɛ-bɛ -nɔɔ 'mnɛ ti, 'bho-o *Zezii'a -dalbhomʊ -bue 'yɔ 'sɔn -sɔ'ɔ 'nɔɔ ʊn mu 'ka, 'le ʊn 'ye 'bho 'ɔ ''troli ''lru'gbʊʊ. Lı ʊn nʊ'a, ı -ke lı ʊn -tɔ'ɔ 'le nyʊ, 'le ʊn-ʊ zɔ 'ɔ 'ya ''dı. XXXI Ɔ na: 'In 'wın -ı 'bɔ. 'Ɛ dı -a mu -dagbɛ cɛ'ɛ kpɔ, -a 'ke li-fɔ. Ɔ 'ka -kaa 'lɛ, ɛ -se ''sɛ -ko. Nyʊ-ʊ mu'a -ke nyʊ-ʊ yi'a, 'wa ''yidiedı ɔ -ke *'ɔ -namʊ -see ''yiflɔɛ 'ye ʊn 'ke li. XXXII Ʊn nʊ'a -kaa, ʊn 'kpa-a gɔlʊ 'li 'le ʊn -ke ɔ-ɔ mu'o 'nɔɔ cɛ'ɛ kpɔ. XXXIII Ʊn -nı'a munamʊ, nyʊ'a -dadudu-u 'ye 'ʊ, ʊn yibo 'nʊ-ʊ ''yi. Ʊn 'wlʊ'a gwlɛ ''kpiti, ʊn -na'a 'bhlʊgbɔ, ʊn ''depo'o, 'le ʊn 'ye ʊ ''yizi, ʊn 'ye 'le nyni.

XXXIV -Da *Zezii -ke 'ɔ -namʊ-ʊ ''si'a 'bho 'kıka ''yi ti, ʊn -yɛ'ɛ 'bho-o ʊ-bʊ nyʊ 'mnʊ. Zezii 'ye 'ʊ li, ngaze 'lbhɔ -ɔ'o tenyı, -ɛkedımaa, ʊn kɔɔ'ɔ-ɔ *'bhlabhlı-ı se'a *''yriliduyi 'bhle, 'wa -klıgbı'a -tɔ nʊ -Lagɔ'ɔ -jolʊ. 'Ɛ dı ɔ 'kpa'a 'bho, ɔ-ɔ tɔ 'nʊ -Lagɔwlu'a -dadudu.

XXXV-XXXVI 'Yrʊ -nı'a tikpanamʊ, 'ɔ -namʊ nyni 'ɔ li, ʊn na: -Nɔɔ zi-o'o, 'le 'nɔɔ cɛ'ɛ kpɔ. 'Ɛ dı 'tmʊʊ nyʊ 'mnʊ ʊn 'ke gwlɛ -ke -jrigbı ''yi mu, ʊn 'ke lilia ti'bɔ. XXXVII Ɔ na: A'ba ''bhi ''nyı ʊ lilia! 'Le ʊn na: -A 'wın -ı 'bɔ. Nyʊ-ʊ -die'a -kaa 'mʊ, *deniee'a -gwlı bue'a ''flɛɛ, 'ınnı 'ke 'wa lilia 'bhɛɛ, -a 'ye ı 'bhle mʊ 'nı? XXXVIII Ɔ na: 'In yibo 'nı 'nı-ɛ. ''Flɛɛ 'dıɛ a 'bhle'a? A mu, a 'ke tidede.

Ʊn yi'a le, ʊn na: -A 'bhle-e ''flɛɛ -muu, ı -ke zmi 'sɔn. XXXIX 'Le ɔ 'ye ʊ 'tmʊʊ: A de nyʊ ''papa 'mʊ ti 'bho -sukui ''kpi. XL 'Le ʊn 'ye -kaa ti-de, 'ya -lue 'li nyʊ'a -gwlı -muu, -lrıı'a -lue 'li nyʊ'a -gwlı 'sɔn 'yɔ -bue. XLI Zezii ''luo'a ı-bı ''flɛɛ -muu -ke zmi 'sɔn 'mnı 'mʊ, ɔ popo'o-o 'le yaku ''yi, ɔ 'ye -Lagɔ 'sɛɛ po, 'le ɔ 'ye ''flɛɛ -jie ''yi ticıcɛ -nı. 'Innı ɔ ''nyı'e 'ɔ -namʊ, ʊn 'gblee'e nyʊ 'mnʊ ''yiti. 'Ka-a ɔ nʊ'o zmi 'sɔn 'mnı -lrɛɛ. XLII 'Wa 'wee li-o'o, ʊn 'ye lbho, lililı 'ye ti-sie. XLIII ''Flɛɛ -ke zmi'a kɔtı -sie'a ti, ʊn 'tıtɛ 'nı ti, ı ''yi-e -cıcı -bue 'yɔ 'sɔn. XLIV Ʊ-bʊ nyʊ-ʊ li'a -kaa 'wee, 'wa ''klumʊ'a nyukpasi 'nʊ-o nyʊ'a ''dui -bue ''dui 'sɔn -gwlı -bue.

**Zezii -na'a-a 'bho ''ni ''yigbeyi*
(Matiee 14:22-33; 'Zaan 6:15-21)

XLV Ɪ zi'a -kaa a, *Zezii 'tmʊʊ'o-o *'ɔ -namʊ 'le ɔ na: A 'kpa 'le gɔlʊ 'li, a cɛ ''ni, a 'ke Bɛsayidaa -bhoga mu. -Bho 'ın ''nyı nyʊ -nʊʊ -jolʊ, -bho ʊn mu a, ''lemnıı 'ın-ı 'yi-e amʊ kli. 'Le ʊn 'ye gɔlʊ 'li 'kpa, ʊn 'ye mu. XLVI Ɔ ''nyı'a nyʊ 'mnʊ -jolʊ, ʊn mu'a a, ɔ 'ya-a 'le -gɔgɔ -lue ''kpi ɔ 'ke *-Lagɔ wɔn gbo po.

XLVII-XLVIII -Kʊtamnı -nı'a 'mʊtikpenamʊ, gɔlʊ -ke 'li 'ɔ -namʊ -nı'a, ɛ -nı 'le ''nigwia, 'le -bibie-e yi'o. Ʊn -ke ɛ-bɛ -bibie 'mnɛ dede'e-e ''yi'a dı, 'ka-a ʊn ''lu'o kplokplo, gɔlʊ -see -gbaa 'mʊ -sɔ. -Da Zezii -nı'a 'bho 'kıka ''yi, ɔ 'ye -ʊ li. ''Matʊ'a dodogwia, -da zɔ'ɔ ''yri-i mu'a -laa le -yi -nı mʊ a, ɔ 'mu -ʊ kli, 'le ɔ-ɔ na'a 'bho ''ni ''yigbeyi. Ɔ -nı ʊ lizinamʊ, 'le ʊn 'ye ɔ li'ye. XLIX A -gblee, ʊn 'ye 'ɔ 'bho ''ni ''yigbeyi li, ʊn ''wɔ-o'o, ʊbʊ na

'kı ''kuzuzu mo'o. L 'Wa klɛ 'ye 'ɔ li, 'wa 'limʊ -wa'a-a wɔn -sıanyı'a dı. 'Bho -gbaa -lue 'mʊ ɔ na: A -ku -pɔlʊ ti, -sıanyı'a 'lbha amʊ -le! 'Inmɔ Zezii mo'o. LI 'Le ɔ 'ye 'le gɔlʊ 'li 'kpa. -Bibie nʊ'a -kaa ''sɛɛ blenyi! ɛ 'bhɔ-o'o. Wɔn 'ma-a 'ɔ -namʊ ti tenyı. LII *Wɔnkulɛ ɔ nʊ'a -glaaple 'bho ''flɛɛ'ɛ damʊ, ʊn -see 'ɛ 'zɔ 'mʊti'wɔn -ka -zɛgɛka, -ɛkedımaa, ʊn 'ku-o -loku 'mʊ.

**Zezii 'pʊʊn'o-o ''gwizimʊ 'bho Genızalɛɛtıbhlʊkpa ''kpi*
(Matiee 14:34-36)

LIII Ʊn cɛ'ɛ ''ni, 'bhlʊkpa -lue ʊn-ʊ 'la'a Genızalɛɛtı, 'ɛ 'kpʊkpʊ ''kpi 'wa gɔlʊ -kpʊn -nı'o. 'Bho-o ʊn -mɔ 'nɛ ti. LIV Ʊn 'wlʊ'a 'le ɛ 'li -nalo, nyʊ-ʊ -nı'a 'bho, ʊn yibo'o-o *Zezii ''yi, LV 'le ʊn 'ye 'ɔ ''dı -da 'wee kpa. 'Nɔɔ nyʊ 'wɔn -nı'a 'ɔ 'nynı 'bɔ, 'le-e ʊn-ʊ 'bhle'e 'wa ''gwizimʊ -sısa 'mʊ -lue -lue, 'le ʊn-ʊ kpʊn 'ʊ 'le. LVI Lı-ı -ke 'mʊ ɔ-ɔ zi nı'a a, 'le -gwlɛklıgbı 'mʊ-e, -gwlɛtoope 'mʊ -ke -jrigbı ''yi, -kaa ʊn-ʊ nʊ'o -kaa, 'bho -gwlɔpie 'mʊ ʊn-ʊ ya'a 'wa ''gwizimʊ. -Bho Zezii yi, 'le ʊn-ʊ bhade 'nɔ li ''gwizimʊ 'mnʊ 'ke 'ɔ -bana li'tʊ fɔfʊyiti ʊn 'ke 'pʊn. 'Wa nyɔ -yɔ 'tʊ 'ɔ li, 'le -Lagɔ-ɔ 'pʊʊn nɔ'o.

VII

**'Zuifʊ ''we'a gba*
(Matiee 15:1-9)

I Zɔ -lue 'zɔ, *Falizıɛɛn -ke *-Lagɔ'ɔ gba'a yibomʊtɔlʊ -sɔ'ɔ Zelizalɛɛmʊ, ʊn 'ye yi, ʊn 'ye *Zezii -yɛ. II 'Bho 'mnɔ ɔ, 'bho-o ʊn 'yee'e *'ɔ

-namʊtɔlʊ -ʊ cɛ'ɛ *''Zuifʊ'a gba 'mʊ. 'Ɪnnɛ 'mo-o, ʊn 'ka li, -ka nyɔ-ɔ lre'a kwa 'le Zuifʊ'a gba 'li 'le -a *'saa'a li 'bho -Lagɔ'ɔ ''yigbeyi, 'wa nʊ -kaa 'le ʊn-ʊ li'o. III-IV 'Zuifʊ'a klɛ -ke 'wa -yʊ 'ma-a Faliziɛɛn'ɛ ''bhi, 'wa ''na'a ''na ''we'a gba ʊn bhla'a ''kpi, ʊn-ʊ kpʊn 'nı-ı ''yi. A -gblee, -kaa ɛ -nı'e -kaa. -Ka nyɔ-ɔ lre'a kwa ı-bı gba 'mnı 'li, -bho -ın se -kaa nʊ, -a'a li. -Bho nyɔ -sɔ 'pɛlʊ 'mʊ, 'le nyʊklumʊ, -ka 'wa gba 'lɛ'ɛ, -bho -ın se -kaa -a'a ''bhuo ''ni 'mʊ gba, 'le -ın 'ke li'saa 'bho -Lagɔ'ɔ ''yigbeyi, -a'a li. -Ka 'wa gba 'lɛ'ɛ, -bho -ın se -kaa -a'a ''kɔpı-e, -a'a 'tokoe -ke nɛtɛyakpi liwɔtɔ, -a'a 'tʊ ı li. Ɪ-bı gba ʊn-ʊ kpʊn'a -kaa ''yi, ı -se -sɛ. V 'Ɪnnıını'a dı Faliziɛɛn -ke -Lagɔ'ɔ gba'a yibomʊ nyni'e Zezii li, 'le ʊn 'ye ɔ -kaa tidede: -A'a -namʊ-ʊ 'cɛ-ɛ -a'ba ''na ''we'a gba 'mʊ. 'Ɪnnɛ 'mo-o, -ka nyɔ-ɔ lre'a kwa 'le -a 'saa'a li 'bho -Lagɔ'ɔ ''yigbeyi, 'wa nʊ -kaa 'le ʊn-ʊ li'o. Leedı ʊn-ʊ nʊ'o 'na'a? VI-VII 'Le ɔ na: A-a 'mo-o -mıɛ 'sɔn'ɔ 'bhlemʊ. -Da -Lagɔ'ɔ wlu'a 'mʊtizayi, *Ezayii, 'cnı'a 'le -Lagɔ'ɔ ''bɔgʊ 'li see, a'ba ''kpidı -ke damʊ ɔ -za'a -ziadı 'mʊ, -kagbɛ 'ka-a ɔ 'cnı ɛ'o:

-Lagɔ na: 'Bho -mıɛ ''yi ʊ-bʊ nyʊ -nʊʊ 'bhle -nı'e 'an 'nynı, 'wa -pɔlʊ se 'ınmʊ ''yi -nı -ka -zɛgɛka. -Bho koo ʊn bʊbɔ 'ınmʊ kplok-plo, bhebhelı mo'o, -ɛkedımaa, nyunyu'a 'liticɛdı ʊn-ʊ tɔ'ɔ nyʊ, 'ınnı ʊn-ʊ 'la'a 'an wlu.

VIII -Kaa Zezii 'lɛ'ɛ -kaa: A-a 'tbhɛ-ɛ *-Lagɔ'ɔ gba ''kpi, 'le, nyunyu'a gba -ı 'ma-a 'liticɛdı, a-a kpʊn 'nı ''yi. IX 'Le ɔ 'ye -kaa 'lɛ -lrɛɛ: Kın, lbhʊzɛgɛ a 'bhle'e kwa! -Bho ɛ ''du a'ba ''bhi'a gba'a

''yikpʊnnamʊ, a-a po'o 'le-e 'kpı 'le a-a po'o -Lagɔ'ɔ gba ti! X A -gblee, 'ın-ı yi-o'o 'ın 'ke amʊ -ziadı -bodı 'mʊ-za. -Kaa *Moyiizı po'o -kaa -Lagɔ'ɔ gba: ''Du 'bho -a'a -tıta -ke -a'a 'lotʊ'a wlu. -Kaa ɔ 'lɛ'ɛ -kaa -lrɛɛ: -Yɔ nʊ'a 'ɔ -tıta -ke 'ɔ 'lotʊ ''we'a -lue ''nyinynidı ''lruli, ɔbɔ 'ke 'lbhɛ-ɛ ɔ 'ke 'mɛ mo'o! XI-XIII 'Le -Lagɔ'ɔ 'nynı 'mʊ Moyiizı 'lɛ'ɛ -kaa see. 'Ɛ dı, a-bʊ -yʊʊ, a-a tbhɛ'ɛ ı-bı -Lagɔ'ɔ gba 'mnı ''kpi 'le a-a tɔ'ɔ -kaa nyʊ. -Bho dı kpʊn -a'a -tıta -ke -a'a 'lotʊ 'le ʊn 'ke -ınmʊ -bodı yi, -ın 'ke ʊ -kpa 'le -ın 'ke na: 'Ɪn 'wın -ı 'bɔ, lı 'ın 'ke 'ka amʊ ''nyı, ı 'nʊ-o *kɔbaa, 'ınnɛ 'mo-o: 'Ɪn 'nʊ-o 'jɛ -Lagɔ ''lruli, -bho -ın 'lɛ -kaa, -a'a nyɔtu se 'tɔ 'bhɛɛ -ın 'ke ʊ -kpa. 'Ka 'mnɔ ɔ, 'ka-a a'ba ''sɛ-ɛ tʊtɔ'o ''kɔmʊkɔmʊ. -Kaabolı a-a tɔ'ɔ, ı -se -sɛ. -Bho a -ka -kaa-a nʊ, a-a 'po-o -Lagɔ'ɔ wlu 'plʊ 'mʊ ti.

Lı-ı po'a nyɔ ''nyinyninyɔ 'bho -Lagɔ'ɔ ''yigbeyi (Matiee 15:10-20)

XIV 'Kla 'mnɔ'ɔ dı, *Zezii 'la-a nyʊ'a -dadudu ɔ 'ke ʊ 'tmʊʊ -lrɛɛ 'le ɔ na: -Bho a 'ke 'an wlu 'mʊti'wɔn -ka -zɛgɛka, a'ba 'wee, a po 'ınmʊ -lokui! XV Ɔ 'po-o ''yi -lue 'le ɔ na: Lililɛ nyɔ-ɔ li'a, 'ɛ po nyɔ ''nyinyninyɔ 'bho -Lagɔ'ɔ ''yigbeyi. Lɛ-ɛ 'wlʊ'a 'le nyɔ'ɔ -pɔlʊ 'zɔ, 'ınnɛ po 'ɔ ''nyinyninyɔ 'bho -Lagɔ'ɔ ''yigbeyi. [XVI -Bho a 'bɔ ti a 'ke ı 'mʊti'wɔn, a -na nı -tɔɔ ti -ziaka!]

XVII -Da Zezii 'wlʊ'a 'le nyʊklumʊ, ɔ -ke *'ɔ -namʊ 'pa-a 'le -budu -lue 'li 'le ʊn 'ye ɔ tidede na: Zezii, ɛ-bɛ ''yi -nɛɛ 'le, 'ɛ 'zɔ'ɔ 'nynı -mɛ'ɛ? XVIII 'Le ɔ na: A-bʊ -yʊʊ, 'ka-a a ku'o -loku 'mʊ -lrɛɛ? A -see -bhla ti'wɔn ke? 'Ɪn-ı yi-o'o 'ın 'ke ɛ gbɔzıza. Lɛ nyɔ-ɔ li'a, 'ɛ po nyɔ ''nyinyninyɔ

'bho -Lagɔ'ɔ ''yigbeyi, -ɛkedımaa, 'ɛ pa 'le nyɔ'ɔ -pɔlʊ 'zɔ, ɛ-ɛ 'mu-o 'ɔ 'limʊ. XIX -Bho ɔ mu 'kwla ''kpi 'le ɛ-ɛ 'wlʊ 'ɔ 'mʊ. (Wlu Zezii -za'a -laa 'mʊ, 'ɛ 'zɔ-ɔ 'mo-o, nyɔ 'bhɛɛ'o ɔ 'ke lililı'a 'wee li. 'Ya po nyɔ ''nyinyninyɔ 'bho -Lagɔ'ɔ ''yigbeyi)a ƆFa 7 19 Zezii'a -nɔɔ ti, 'Zuifʊ na lililı -lrıı-ı -nı'a 'bho, 'ınnı po'o nyɔ ''nyinyninyɔ 'bho -Lagɔ'ɔ ''yigbeyi.

XX 'Le Zezii na -lrɛɛ: Lı nyɔ-ɔ popo'a 'gwlʊti, ɔ-ɔ nʊ'a, ɔ-ɔ za'a 'mʊ, 'ınnı po 'ɔ ''nyinyninyɔ 'bho -Lagɔ'ɔ ''yigbeyi. XXI-XXII 'Le nyunyɔ'ɔ -pɔlʊ 'zɔ, 'le-e ''nyinyninaagı-ı 'wlʊ'o, 'ınnı ''tuu'o nyɔ 'le ɔ-ɔ nʊ'o ''nyinynidı -nıı: 'Le nyɔ-ɔ ''wılı'o, ɔ-ɔ ''yri'o, ɔ-ɔ 'lbha'a ''ku, 'le ɔ-ɔ 'ye'e -yranynɔbha, 'ɔ -pɔlʊ-ʊ cna'a nyʊ'a lı ''yi, ɔ-ɔ 'bhle'e nyanı, ɔ-ɔ 'bhle'e ''yrabha, 'le ɔ-ɔ nʊ'o -ganılbhakpli. Ɔ 'mıı'e-e ''yri 'bho ɔ -bonyunyu'a lı ''kpi, ɔ-ɔ nyni nyʊ'a 'nynı wɔn, ɔ-ɔ 'bhɛɛ 'ɔ ''bhuo ''yi, ɔ-ɔ 'bhle'e -yawlaa. XXIII Ɩ-bı ''nyinynidı -nıı, 'le nyɔ'ɔ ''bhuo'a -pɔlʊ 'zɔ, 'le-e ı-ı 'wlʊ'o 'le ı-ı po 'ɔ ''nyinyninyɔ 'bho -Lagɔ'ɔ ''yigbeyi.

*'Laganynaakpʊ 'de-e *Zezii ''gwli (Matiee 15:21-28)*

XXIV-XXVII *Zezii 'tmʊʊ'a -kaa *'ɔ -namʊ, ɔ -sɔ'ɔ 'mʊ, ɔ 'mu-o -gwlɔ ʊn-ʊ 'la'a 'Tiilı -bhoga, 'le 'bhlʊkpa ʊn-ʊ 'la'a Silii'a Fenisii. Ɔ nyni'a 'le, ɔ 'pa-a 'bho ''bhlegbo -lue. 'Bho-o ɔ ''si -nı'e ti. 'Bho 'mnɔ, ɔ -see 'kı ti'bɔ, -ka ɔ yi'a a, nyɔ 'ke ı yibo, 'le 'ɔ ''dı 'ye ti-wa. 'Bho-o 'nynaakpʊ -lue 'wɔn -nı 'nı 'bɔ. Ʊbʊ 'mnʊ, 'wa ''yunynaakpʊtoope 'bhle-e ''nyinynidı'a -zuzu 'mʊ. -Ka Zezii-i nu'a nyʊ 'mʊ ''nyinynidı'a -zuzu ti, 'le ʊn 'ye 'na 'bʊ'wɔn -lrɛɛ. Ʊn 'wɔn'ɔ 'ɔ ''dı 'bɔ -nalo, ʊn mu-o'o ʊn

'ye ɔ -yɛ 'le ʊn 'ye 'bho 'ɔ ''yigbeyi 'kolri glu po, ʊn 'ye ɔ -kaa libhade: 'Ɪnmɔ bhade -ınmʊ li, yi, ''nyinynidı'a -zuzu -nı'a 'an ''yu 'mʊ, -ın 'ke ɛ tinu. 'Le ɔ na: -In 'ke ''yreetı lililɛ kwa 'mʊ -za -ın 'ke ɛ gbi ''nyı, ɛ se ''yrili-nmɔ. ''Yreetı-ı 'ke li -tanyı. Ɔ 'ka -kaa 'lɛ, ɛ -se bhubhuyiti -ko, -ɛkedımaa, ʊbʊ 'mnʊ, ʊn -se *'Zuifʊnynaakpʊ -ko, 'le ʊn -ke 'wa 'cɛ ''we 'ye 'le -nı, 'le-e ʊn 'wlʊ -nı'o. 'Ɛ dı ɔ 'lɛ'ɛ -kaa. XXVIII 'Le 'nynaakpʊ 'mnʊ na: Kın, 'an -Kɔyi, -ziadı mo'o. -Bho ɛ -nı -kaa a, lililɛ ''yreetı-ı li'a a, 'ɛ kɔtı 'ga'a 'bhlʊgbɔ ti, gbi -mnıı-ı li-o'o o! XXIX Ɔ na: A -za'a-a wluzɛgɛ 'mʊ'a dı 'ın-ı 'tmʊʊ'o amʊ, a mu a ''bhli! ''Nyinynidı'a -zuzu 'wlʊ-o a'ba ''yu 'mʊ. XXX 'Le ʊn 'ye mu. Ʊn -ka nyni, 'wa ''yu 'pɛ-ɛ 'bho 'wa ''kpitipɛlɛ ''kpi ti 'tın! ''Nyinynidı'a -zuzu 'wlʊ 'ʊ 'mʊ-ɛ.

**Zezii 'pʊʊn'o-o ''susuyi*

XXXI Ɪ zi'a -kaa a, *Zezii -sɔ'ɔ-ɔ 'le 'Tiilı -bhoga. Ɔ 'ka mu, ɔ -zi -nı'e-e -gwlɔ ʊn-ʊ 'la'a Sidɔɔ 'le ɔ 'ye ''yiti''bhiti, ɔ 'ye Galilee'a -badaklagba ''troli le mu. 'Le-e ɔ -zi -nı'o, ɔ 'ye 'bhlʊkpa ʊn-ʊ 'la'a -Gwlɛklıgbı bue'a 'bhlʊkpa ''kpi nyni.

XXXII Ɔ nyni'a 'le, nyʊ -ke nyukpasu -lue yi-o'o. Ɔ-bɔ nyɔ 'mnɔ ''sun-o'o 'le ɔ 'se -wluka yibo -ka -zɛgɛka -lrɛɛ. 'Ɔ dı ʊn bhade'e Zezii li ɔ 'ke ɔ sʊ ''lru tide 'le ɔ 'ke 'pʊn. XXXIII Zezii nʊ'a -kaa, ɔ -ke ɔ 'po-o nyʊ le, 'le ɔ 'ye ɔ -jiei -lokui 'mʊ kpa, ɔ 'ye -jiɛ ''yi -tʊtrɔ po, ɔ 'ye 'ɔ -mıɛ li'tʊ. XXXIV Ɔ nʊ'a -kaa a, ɔ popo'o-o 'le yaku ''yi, ɔ 'ke *-Lagɔ wɔn gbo po, ɔ 'ye -fıfɛ ti'wla 'le ɔ na: Efaata! 'Ɛ 'zɔ-ɔ 'mo-o, a kati! XXXV 'Bho -gbaa -lue 'mnɛ 'mʊ, 'ɔ -lokui kati'o, 'ɔ -mıɛ bɔti'e-e ti. Ɔ nʊ'a -kaa, ɔ-ɔ

wlu-o'o 'tɔ -ka -zɛgɛka. XXXVI 'Le Zezii na: Nyɔ'ɔ 'wɔn 'ɛ ''dı 'bɔ -le! -Yı ɔ-ɔ 'lɛ'ɛ -kaa a, ʊ-bʊ nyʊ 'mnʊ-ʊ 'kpa-a -bhla 'ɛ ''dı -da 'wee. XXXVII Wɔn 'ma-a 'wa klɛ ti tenyı 'le ʊn na: -Ɪın! Nyʊ-ʊ ''sun 'ka, 'wa -lokui ɔ-ɔ kati'o, 'ınnʊ 'wɔn'ɔ ti, 'le, nyʊ-ʊ ma 'ka-a bobo, ɔ-ɔ bɔti'e 'wa -mıɛ ti 'le ʊn-ʊ wlu'a? Kın, lı ɔ-ɔ nʊ'a, ı -nmɔ'ɔ-ɔ ''yrili 'wee!

VIII

**Zezii ''nyı-e nyʊ'a ''dui bue lilia*
(Matiee 15:32-39)

I-III Ɛ-bɛ -nɔɔ -lue 'mnɛ ti, zɔ -lue 'zɔ, nyʊ'a -dadudu 'yi-e *Zezii ''troli -lrɛɛ, ʊn 'ye 'gbʊʊ 'le ɔ 'ye ʊ 'wı tan ti -Lagɔ'ɔ wlu -tɔ -nı. Ɪ-bı 'wı 'mnı 'li ʊn -see li. 'Le ɔ 'ye *'ɔ -namʊ 'la 'le ɔ na: -Yeee! Nyʊ -nʊʊ, 'wa dı 'bhle-e ngaze 'mʊ ''sɛ, -ɛkedımaa, 'ın -ke ʊn 'nʊ-o 'nɔɔ 'wı tan, ʊn -see li. 'Wa -dadudu 'wlʊ-o nya. -Bho ʊn -sɔ 'mʊ, -bho ʊn -ka ʊ ''bhli-i mu, ʊn-ʊ 'ye-e -jeyi 'kpna -nı mʊ'a dı. 'Ɛ dı, -bho -a se ʊ lilia ''nyı, -a se 'bhɛɛ -a 'ke ʊ ''yiti''tayi ʊn 'ke mu. IV 'Le ʊn na: -A 'wın -ı 'bɔ. 'Nɔɔ -tɛ'ɛ -kaa, 'nɔɔ gwlɔ se'a -nı, 'le, nyʊ-ʊ -die'a -kaa 'mʊ, doo -a 'ke lililɛ -za, -a 'ke ʊ ''nyı'a? V Ɔ na: Ɛ -nmɔ'ɔ-ɔ ''yrili. ''Flɛɛ 'diɛ a'ba ''bhi 'bhle'a? 'Le ʊn na: -A 'bhle-e ''flɛɛ -mɛɛsɔn. VI Ʊn ''nyı 'ı ɔ, 'le ɔ 'ye -kaa nyʊ 'mnʊ 'tmʊʊ: A bhla gbɔ ti. Ʊn bhla'a gbɔ ti a, ɔ ''luo'o-o ''flɛɛ -mɛɛsɔn 'mnı 'mʊ, ɔ 'ye -Lagɔ 'sɛɛ po. Ɔ po'a -Lagɔ 'sɛɛ, ɔ cıcɛ 'nı-ı -jiɛ ''yi ti, ɔ 'ye ı 'ɔ -namʊ ''nyı ʊn 'ke ı nyʊ 'mnʊ'a klɛ ''yiti'gblee, 'le ʊn 'ye ı -kaa 'gble. VII Ʊn 'bhle-e zmisrıgbı -toope -lrɛɛ. Ɔ ''luo 'nı 'mʊ, ɔ 'po-o -Lagɔ 'sɛɛ 'le ɔ 'ye 'ɔ -namʊ ''nyı ʊn 'ke ı 'gble, 'le ʊn 'ye ı 'gble. VIII 'Wa 'wee

li-o'o, ʋn 'ye lbho, lililı 'ye ti-sie. 'Ya kɔtı -sie'a ti, ʋn 'tıtɛ 'nı ti, ı ''yi-e -cıcı -mɛɛsɔn. IX Nyʋ-ʋ -nı'a 'bho, ʋn 'bhɛɛ'ɛ-ɛ nyʋ'a ''dui -bue. Ʋn li'a -kaa, ʋn gwɛ'ɛ ''yi a, 'le Zezii na: A mu 'tɔ a ''bhli le!

X Ʋn mu'a -nalo, ɔ -ke 'ɔ -namʋ -sɔ'ɔ 'mʋ, ʋn 'mu-o 'le -badaklagba wɔnyi. 'Le-e ʋn ''luo -nı'e gɔlʋ -lue 'mʋ, ʋn 'ye ''ni cɛ, 'bhlʋkpa -lue ʋn-ʋ 'la'a Damanutaa, ʋn 'ye 'le 'ɛ ''kpi mu.

**Faliziɛɛn ''we 'ybha-o'o *Zezii 'ke *wɔnkulı nʋ (Matiee 16:1-12)*

XI Zɔ -lue 'zɔ, *Faliziɛɛnyɔ gbı yi-o'o ʋn 'ye *Zezii -yɛ ʋn 'ke ɔ ti'crɛ 'le ʋn 'ke ɔ dı -kpʋn. Ʋn na: -Bho ɛ ''du -Lagɔ lbho -ınmʋ -ziaka, 'ɔ 'nynı 'mʋ, nʋ -daa -a'ba ''yigbeyi *wɔnkulɛ -lue -a 'ke ɛ li'ye. XII Ʋn 'lɛ'ɛ -kaa a, ɔ 'kpa-a -fıfɛ -daan, ɔ 'ye ɛ ti'wla 'le ɔ na: 'Le -nɔɔ -ke 'li -a -nı'a -laa, lee 'ɛ nyʋ 'ye'o 'le ʋn 'bɔ'ɔ ti ʋn 'ke wɔnkulı'a da 'ye'a? -Ziadı 'ın-ı za'a amʋ -bodı 'mʋ, -bho ɛ 'kpa -kaa ti, a -see 'ınmʋ yibo yi ''kɔmʋkɔmʋ, a -see wɔnkulɛ -lue komu'a da 'ye yi -lrɛɛ.

XIII Ɔ gwɛ'ɛ -wluwlua ''yi, ɔ sie 'ʋ 'bho-ɛ 'le ɔ -ke 'ɔ -namʋ 'ye 'le -badaklagba wɔnyi le mu, ʋn 'ye gɔlʋ 'li le 'kpa ʋn 'ke ''ni cɛ.

XIV-XVI Ʋn -nı'a munamʋ, -kaa Zezii ''du'o 'ɔ -namʋ ''dı 'mʋ 'le ɔ na: A po -lokui, 'bho *Faliziɛɛn -ke *Elɔɔdı'a ''flɔɔ'ɔ ''buulɛ'ɛ damʋ, a ''du a'ba ''bhi ''yrili! 'Ɔ -namʋ -mnʋʋ -ke ɔ 'ka mu, ʋn -see ''flɛɛ 'mʋ''luo. ''Flɔɔ -lue 'tın'a ''sɛ ʋn 'bhle'e 'le gɔlʋ 'li. 'Ɩnnɛ 'bhle'e 'nynı'a dı, -da ɔ -za'a ''flɔɔ'ɔ ''buulɛ'ɛ dı 'mʋ, 'le 'wa ''sɛ-ɛ 'tıtmʋʋ'o -tıtmʋʋ -kaa: -A se ''flɛɛ -dudu 'bhle'a dı, ɔ 'lɛ'ɛ -kaa. XVII Ɔ 'wın 'ı 'bɔ ɔ, ɔ yibo'o-o na ''flɔɔzɛgɛ'ɛ dı ʋn-ʋ kple'o. -Yı ɔbɔ-ɔ ''si'a 'nynı,

ʊn -see'a 'mʊti'wɔn, 'ınnı 'mo-o lı Faliziɛɛn -ke Elɔɔdı-ı tɔ'ɔ nyʊ. 'Le ɔ 'ye ʊ -kaa ''yi'lɛ: Leedı a-a nʊ'o: -A se ''flɛɛ -dudu 'bhle'a dı ma'a? A -see -bhla ti'wɔn ke? A se -naagı 'bhle? A 'ku-o -loku 'mʊ'a? XVIII ''Yri a 'bhle'a, ɛ -se a 'ke ı ti'ye -nı'a dı -ko? -Lokui a 'bhle'a, ɛ -se a 'ke ı ti'wɔn -nı'a dı -ko? ''Flɛɛ -muu 'ın 'gblee'a nyʊ'a ''dui -bue ''dui 'sɔn -gwlı bue ''yiti, ʊn li'a, ʊn 'ye'a lbho, a -see 'ya dı 'gwlʊtipopo? XIX Ʊn li'a 'le lililıkɔtı'a -cıcı 'diɛ -sie'e ti'a? 'Le ʊn na: -Cıcı -bue 'yɔ 'sɔn. XX ''Flɛɛ -mɛɛsɔn 'ın 'gblee'a nyʊ'a ''dui bue ''yiti, ʊn li'a, ʊn 'ye'a lbho, a -see -mnıı'a dı 'gwlʊtipopo -lrɛɛ? Ʊ-bee -mnʊʊ li'a 'le, lililıkɔtı'a -cıcı 'diɛ -sie'e ti'a? 'Le ʊn na: -Cıcı -mɛɛsɔn. XXI 'Le ɔ na: 'Le a 'se -bhla -naagı 'bhle'a?

*Bɛsayidaa'a gwlɔ 'mʊ'a ''lɔlɔyi *Zezii 'pʊʊn'o*

XXII *Zezii -ke *'ɔ -namʊ cɛ'ɛ ''ni, ʊn mu-o'o, -gwlɔ -lue ʊn-ʊ 'la'a Bɛsayidaa, ʊn 'ye 'le nyni. 'Bho-o nyʊ -ya'a Zezii ''lɔlɔyi -lue, 'le ʊn na: -A-bʊ bhade -ınmʊ li, 'tʊ ɔ li ɔ 'ke 'pʊn. XXIII Ɔ nʊ'a -kaa, ɔ 'kpʊn-o ''lɔlɔyi 'mnɔ -jiɛ ''yi, ɔ -ke ɔ 'ye gwlɔ le po -sɛ, ɔ 'ye ɔ -tʊtrɔ ''yri ''kpi titri, ɔ 'ye ɔ kwa ''yri ''jri. Ɔ -zɔ 'ɔ kwa ''yri 'le ɔ na: -A'a ''yri-i 'ye lɛgbɛ li 'nı? XXIV Ɔ 'ye ''yri 'bhati 'le ɔ na: Kın, 'ın-ı 'ye-e nyʊ'a -zuzu li, ʊn kɔɔ'ɔ-ɔ tui, ʊn-ʊ na-o'o. XXV 'Le Zezii 'ye ɔ kwa ''yri ''jri -lrɛɛ. Ɔ -zɔ 'ɔ kwa ''yri, ɔ-bɔ ''lɔlɔyi 'mnɔ 'bhati'a ''yri, ı 'yi-e -denı 'mʊ le. Ɔ 'pʊn-o'o, ɔ-ɔ 'ye'e 'tɔ-ɔ ti wesaa! XXVI 'Le Zezii na: -A'a mu -gwlɔ -nɛɛ 'mʊ le -le! Zi 'tɔ -ın 'ke -ın ''bhli mu.

**'Piɛlı na *Zezii 'mo-o *-Lagɔ'ɔ 'Bhozayi -ɔ 'pʋʋn'a nyʋ*
(Matiee 16:13-20; Luukı 9:18-21)

XXVII Ɪ zi'a -kaa a, *Zezii -ke *'ɔ -namʋ -sɔ'ɔ 'mʋ-ɛ. -Gwlɔklagba -lue ʋn-ʋ 'la'a Filiipʋ'a Sezalee -bhoga'a -gwlɛ -nı'a 'le, ʋn 'ye ı 'mʋ mu. Ɔ -ke ʋn -nı'a munamʋ 'le ɔ na: 'An -namʋ-a, -bho nyʋ -ka 'an ''kpidı 'mʋ-ʋza 'le, ʋn na 'yɔɔ 'ın ''du'a? XXVIII 'Le ʋn na: Nyʋ na -ınmɔ 'mo-o *'Zaan Batiisı. Nyʋ -lrʋʋ na -ın 'mo-o -Lagɔ'ɔ wlu'a 'mʋtizamʋ -nı'a -bɛnyı, 'wa -lue, 'le nyʋ -lrʋʋ-ʋ -nı'a 'bho na -ınmɔ 'mo-o -Lagɔ'ɔ wlu'a 'mʋtizayi, *Elii. XXIX 'Le ɔ 'ye 'le ʋ gbo ''bhiti 'le ɔ na: -Bho ɛ ''du a'ba ''bhi -bodı 'le, 'yɔɔ 'ın ''du'a? *'Piɛlı na: *-Lagɔ'ɔ 'Bhozayi -ɔ 'pʋʋn'a nyʋ, 'ınnɔ -ın ''du'o. XXX 'Piɛlı 'lɛ'ɛ -kaa a, Zezii na: A'ba 'wee, wlu -nɛɛ, a'ba -zɛ ɛ 'bho nyʋ'a ''yigbeyi 'mʋ -le''a!

**Zezii -za'a-a 'ɔ 'mɛmɛdı -ke 'ɔ glusɔdı 'mʋ*
(Matiee 16:21-28; Luukı 9:22-27)

XXXI -Kaa ɔ 'tmʋʋ nʋ'o -kaa -lrɛɛ: Lı -Lagɔ 'wɔn'ɔ -ı 'ye'a 'ınmʋ -bodı -yi mʋ, 'ınnı 'ka-a: 'Ɩnmɔ *Nyunyɔ'ɔ ''Yu, 'ın-ı 'ye-e 'kle 'ye -mʋ tenyı. *-Lagɔ'ɔ 'sragazamʋklıgbı-e, *'ɔ gba'a yibomʋ -ke *'Zuifʋ'a -zigletumʋ -lrʋʋ-ʋ -nı'a 'bho-o 'ye-e 'ınmʋ -vu -mʋ 'le ʋn 'ke 'ınmʋ 'lbha 'le 'ın 'ke 'mɛ. -Bho 'wı 'sɔn 'ɛ tanzɔa ƆFa8 31 Zezii 'mɛ-o'o 'wı -muu'a zɔ 'le ɔ 'ye glu -sɔ 'wı -mɛɛsɔn'ɔ -druma. 'Le 'Zuifʋ ''we gbo ı-ı 'mo-o 'wı tan, -ɛkedımaa, ʋn 'zrɛ-ɛ 'wı -ke ti ɔ 'mɛ'ɛ.

XXXII Ɔ -flɔ 'nʋ -kaa wlu ''yiti, ɔ 'tmʋʋ 'nʋ, *'Piɛlı'a -pɔlʋ -see 'wɔn. Ɔ -ke ɔ -jri-ɛ'ɛ-ɛ gbɔ

'le ɔ 'ke ɔ 'tmʊʊ 'le ɔ na: -Woofoa! *Zezii, -a'a -wlu -kaa -le! 'Ya lɛtu -see -ınmʊ -bodı -yi yi. XXXIII 'Pıɛlı 'lɛ'ɛ -kaa a, Zezii -tbhɛ 'nɔ-ɔ ''kpi 'le ɔ 'ye ɔ ''lruli-wlu 'bho *'ɔ -namʊ -lrʊʊ'a ''yigbeyi 'le ɔ na: *Sataan! Po 'ınmʊ le. -Ɩnmɔ, 'Pıɛlı, -ka -a popo'a 'gwlʊti, 'ka -ke -Lagɔ se -ybhɛ, -ɛkedımaa, nyunyu'a -ka -a popo'o 'gwlʊti. XXXIV 'Le ɔ 'ye 'tɔ nyʊ-ʊ -nı'a 'bho'a klɛ 'la ɔ 'ke ʊ 'tmʊʊ -lrɛɛ 'le ɔ na: Nyɔ -yɔ 'bɔ'ɔ ti ɔ 'ke 'ınmʊ ''srii 'le 'ın -ke ɔ 'ke -na ''kɔmʊkɔmʊ, -yı 'ma-a 'ɔ ''bhuo'a 'gwlʊdı, ɔ po ı ti 'le ɔ 'ke -Lagɔ'ɔ 'gwlʊdı nʊ! Ɔ 'wɔn ɔ 'ke 'kle 'ye kplokplo, 'le ɛ-bɛ 'kleyeɛɛ 'mnɛ 'mʊ ɛ 'bhɛɛ'o nyʊ 'ke ɔ 'lbha ɔ 'ke 'mɛ 'le ɛ 'ke ngazemɛmɛɛ'ɛ ''bhuoka ''du. XXXV Nyɔ -yɔ'ɔ zi'a 'ɔ ''bhuo'a tinıɛ'ɛ dı, -ɔ sıa'a 'an dı, -ɔ sıa'a -Lagɔ'ɔ ''dızıgı'a dı kplokplo 'le ɛ 'ke 'ɔ 'mɛnamʊ nyni, 'ɔ nyɔtu 'ke 'pʊn 'bho -Lagɔ'ɔ ''yigbeyi. Nyɔ -yɔ zi'a 'ɔ ''bhuo'a tinıɛ'ɛ dı 'le 'kmʊ 'mʊ'a lı 'li, 'ɔ nyɔtu 'ke 'mɛ 'bho -Lagɔ'ɔ ''yigbeyi. XXXVI-XXXVII -Gblee, -bho -ın ''du 'nɔɔ 'kmʊ 'mʊ'a 'gagalı 'wee'a 'yeyedı 'le -ın 'ke 'mɛ 'bho -Lagɔ'ɔ ''yigbeyi 'le, leelɛ -ın 'ye'e 'tɔ 'bho'a? 'Ya 'wee 'mo-o bhubhulı, -ɛkedımaa, 'ya lɛtu se 'bhɛɛ ı 'ke nyɔ 'pʊʊn 'bho -Lagɔ'ɔ ''yigbeyi. XXXVIII Nyʊ-ʊ -ke ''klumʊ a -nı'a a, 'wa -kpʊn -Lagɔ ''yi, ''nyinynidı'a -dadudu ʊn-ʊ nʊ'o. 'Ɩn-ı 'tmʊʊ'o amʊ-ɛ, zɔ -lue 'zɔ, 'ınmɔ *Nyunyɔ'ɔ ''Yu, 'ın-ı 'ye-e 'le 'an -tıta -Lagɔ gbo 'wlʊ -mʊ, 'le ɔ gbo'a -dalbhomʊ cɛ'ɛ kpɔ, 'ın -ke ʊn 'ke 'nɔɔ 'bhlʊkpa ''kpi le yi. 'Le -Lagɔ'ɔ 'nynı'a ''yibhɛɛɛ 'mʊ 'ın-ı 'ye -yi -nı mʊ. 'Ɛ dı, 'le ʊ-bʊ nyʊ 'mnʊ'a ''klumʊ, a-bʊ 'ma-a 'an -namʊ, a'ba depo 'ınmʊ ''yi 'bho 'wa ''yigbeyi -le! A -flɔ nʊ 'an wlu

''yiti 'le a 'ke ʊ 'tmʊʊ. -Bho 'ın yi, nyɔ -yɔ 'ye'a 'ınmʊ ''yidepo mʊ, 'ın -see 'ɔ dı -zi yi, 'ın-ı 'ye -ɔ ''yidepo -mʊ -lrɛɛ.

IX

I 'Le Zezii 'ye ʊ -kaa ''yi'lɛ -lrɛɛ: -Ziadı 'ın-ı za'a amʊ -bodı 'mʊ, -Lagɔ-ɔ 'ye-e -yi -mʊ 'le wɔnkuɛ 'mʊ 'le nyʊ 'ke 'ɔ nyʊ'a -kɔkɔɔ'ɔ da 'ye. A-bʊ -nı'a -laa, a'ba ''klumʊ'a nyʊtɔlʊ -see 'mɛ yi, ʊn-ʊ 'ye-e 'ɛ da 'ye -mʊ.

**Zezii -tɔ'ɔ-ɔ 'ɔ 'nynı'a ''yibhɛɛɛ'ɛ -vlavlı*
(Matiee 17:1-13; Luukı 9:28-36)

II 'Wı -mɛɛlo zi'a a, *Zezii 'ya-a 'le trıklagba -lue ''kpi. *'Ɔ -namʊ'a ''klumʊ'a nyʊ tan, *'Piɛlı-e, Zaakı -ke *'Zaan, 'ınnʊ -ke ɔ mu'o. Ʊn nyni'a 'le trı ''kpi, nyɔ se 'le -nı, -bho ɛ -se 'wa ''sɛ. -Da ʊn -nı'a 'le, 'bho -gbaa -lue 'mʊ 'wa ''yri nʊ'a -kaa, ı kati'o, 'le, -vlavlı 'bhɛɛ'ɛ Zezii'a 'nynı ''yi a, ʊn 'ye ı li'ye. III 'Ɔ -banı nʊ'a -kaa, ı ''plu-o'o 'le ı-ı vlan'o tenyı. -Ka -ke ''bhuo ı ''plu'a a, 'nɔɔ 'kmʊ 'mʊ lɛ-ɛ 'ka ''plu nyɔ 'ke 'ı likpʊkpa -nı, 'ɛ lɛtu se -nı. IV 'Bho 'mnɔ ɔ, -Lagɔ'ɔ wlu'a 'mʊtizamʊ -nı'a -bɛnyı, *Elii -ke *Moyiizı, 'bho-o ʊn 'yee 'nʊ li -lrɛɛ, ʊn -ke Zezii -nı'e-e -wlunamʊ, V 'le 'Piɛlı 'ye 'bho 'kpa 'le ɔ na Zezii -bodı: -A'ba -Tɔyi, ɛ -nmɔ'ɔ-ɔ ''yrili -a 'ke 'nɔɔ -de. -A yi-o'o -a 'ke -pepe tan po, -a'a -nɛ -lue, Moyiizı'a -nɛ -lue, Elii'a -nɛ -lue. VI -Sıanyı 'lbha'a Zezii'a -namʊ tan 'mnʊ, ɛ -zʊ 'ʊ-ʊ -zuzu ''kpi'a dı 'Piɛlı -see 'gwlʊtipopo, ɔ 'ye -kaa 'lɛ. VII Yaku'a -druku nʊ'a -kaa ''sɛɛ, ɛ ''jri-e 'wa klɛ -zuzu ''lru. 'Le ɛ-bɛ -druku 'mnɛ 'mʊ, 'le-e wlu 'wlʊ'o 'le ɛ na: 'An ''yu'a 'dɛ -lue

-ke dı 'ın -kma'a, 'ınnɔ 'mo-o Zezii. A po ɔ -lokui! VIII 'Ɔ -namʊ 'mnʊ gbʊgbʊ'a ti -nalo, ʊn -see nyɔ li'ye, -bho ɛ -se Zezii -nı -lue 'tın, 'ınnɔ -ke ʊn -nı 'bho.

IX I zi'a -kaa a, ʊn-ʊ 'wlʊ-o 'tɔ 'le trı ''kpi. Ʊn -nı'a 'drenamʊ 'le Zezii 'ye ʊ ''dı 'mʊ ''du! Lı-ı -ke -da a 'ye'a -laa, a'ba -zı ı nyʊ 'wee -bodı 'mʊ -le''a! 'Ɪnmɔ *Nyunyɔ'ɔ ''Yu, 'ın-ı 'ye-e 'mɛ -mʊ 'le -Lagɔ 'ke 'ınmʊ glu -za, 'le 'ın 'ke ti-nı -lrɛɛ. 'Bho 'mnɔ 'tɔ ɔ, 'bho-o a 'ke ı nyʊ -bodı 'mʊ-za -nı. X A -gblee, 'le 'wa -pɔlʊ gbo ʊn 'kpʊn-o ɛ-bɛ wlu 'mnɛ ti. 'Wa ''sɛ nʊ'a -kaa, ʊn-ʊ dede-e -dede ti: Yɛɛ 'mo-o, 'ın-ı 'ye-e 'mɛ -mʊ 'le -Lagɔ 'ke 'ınmʊ glu -za, 'le 'ın 'ke ti-nı -lrɛɛ'ɛ? Wlu -yɛɛ'ɛ 'zɔ'ɔ 'nynı -mɛ'ɛ? XI 'Le ʊn 'ye -kaa Zezii wludie -lrɛɛ tidede: *-Lagɔ'ɔ gba'a yibomʊ ''we na 'nı, Elii 'ke yi -tanyı. -Bho ɔ yi-ɔ ɔ, 'le *-Lagɔ'ɔ 'Bhozayi -ɔ 'pʊʊn'a nyʊ 'ke yi 'le nya 'wla. Dı ʊn-ʊ za'a -laa 'mʊ, -ziadı ma'a? XII-XIII 'Le ɔ na: Kın, -ziadı mo'o. Elii 'ke yi -tanyı 'le ɔ 'ke lı 'wee nmaze ı 'ke ''yrili-nmɔ. -Bho ɔ yi-ɔ ɔ, 'le -Lagɔ'ɔ 'Bhozayi -ɔ 'pʊʊn'a nyʊ 'ke yi. 'Le -Lagɔwlu'a ''bɔgʊ 'li -kaa ɛ 'cnı-ɛ'ɛ -kaa: *Nyunyɔ'ɔ ''Yu-u 'ye-e 'kle 'ye -mʊ tenyı 'le nyʊ -see ɔ lɛ 'la yi, 'kla -ko? Koo a-a popo'o 'gwlʊti'a? A -gblee, lɛ-ɛ 'cnı-ɛ'ɛ Nyunyɔ'ɔ ''Yu'a damʊ, 'ınnɛ 'cnı-ɛ'ɛ 'bho Elii'a damʊ -lrɛɛ. -Yı 'ma-a Elii'a -nɛ, 'ɛ ''yri'a 'bı 'wlʊ-o'o. 'Ɛ dı 'ın-ı 'tmʊʊ'o amʊ, Elii yi-o'o see, nyʊ -see ɔ lɛ 'la. Lı ʊn 'ybha'a, ʊn 'nʊ -ɔ ı ''lruli.a ƆFa 9 12-13 -Lagɔ'ɔ wlu'a 'mʊtizayi 'Zaan Batiisı nyʊ 'lbha'a -ɔ 'mɛ'ɛ, 'ınnɔ Zezii ''si'e -laa 'nynı.

**Zezii 'pʊʊn'o-o ''yu -lue-e 'bhle'a ''nyinynidı'a*

-zuzu 'mʊ
(Matiee 17:14-21; Luukı 9:37-43a)

XIV Ɔ -ke ʊn 'dre'a, ʊn -yɛ'ɛ-ɛ 'bho *'ɔ -namʊ -lrʊʊ, 'ınnʊ -ke *-Lagɔ'ɔ gba'a yibomʊyɔ gbı -nı'e deponamʊ. Ʊn -ka 'bho-o nyni, nyʊ'a -dadudu bi -ʊ'o. XV Ʊ-bʊ nyʊ 'mnʊ 'ye'a *Zezii ''yri -nalo, lɛ -wa 'nʊ-ʊ 'li ti 'bʊbʊa'a dı, 'le ʊn 'ye gbugbluo ʊn 'ye mu, ʊn -ke ɔ 'ke 'yıye, XVI 'le ɔ 'ye 'ɔ -namʊ linyni, ɔ 'ye ʊ tidede 'le ɔ na: Leelɛ -ke dı -a -ke ʊn-ʊ depo'a? XVII-XVIII 'Le nyʊ'a ''klumʊ nyɔ -lue 'ye wɔn-wlu 'le ɔ na: -A'ba -Tɔyi, 'an ''yu'a dı mo'o. Ɔ se 'kpa ''yi'bhle, ɔ 'bhle-e ''nyinynidı'a -zuzu 'mʊ, 'ınnɛ kpʊn 'ɔ wɔn ''yi: 'ɛ dı ɔ 'se -wluka yibo. -Bho ''nyinynidı'a -zuzu 'mnɛ 'wlʊ ''bhle, ɛ-ɛ 'bhla-a ''yu ti 'le -fıın-ı yi 'ɔ wɔn, ɔ-ɔ li'e 'nynı ''yi, ɔ-ɔ 'srɛɛ'o ''dıın! 'An ''yu 'mnɔ, 'ınnɔ -ke 'ın yi'o, 'ın 'ye -a'a -namʊ libhade, ''nyinynidı'a -zuzu -nı 'nɔ 'mʊ, ʊn 'ke ɛ tinu 'le ʊn se ɛ 'bhɛɛ. XIX 'Le ɔ 'ye -kaa 'ɔ -namʊ ''yi'lɛ: -Wooo! A -see 'ınmʊ ''gwlide ke! Bhubhuyiti'a dı 'ın sıa'a -kaa a'ba dı kplokplo'a? -Bhlaaka a 'ke 'tɔ ti'wɔn'ɔ? ɛ -nmɔ'ɔ-ɔ -kaa ti, a -ya 'ınmʊ ''yuyigbɛ! XX 'Le ʊn -ke ɔ 'ye yi. ''Nyinynidı'a -zuzu 'ye'a Zezii li, ɛ ''tutu'o-o ''yu ti 'gagwloka, ɔ 'ye ti'ga, ɔ-ɔ ''klakpa'a ti 'le -fıın-ı yi 'ɔ wɔn, XXI 'le Zezii 'ye 'ɔ -tıta tidede: -Bhlaaka 'wɛ -nɛɛ nʊ 'ɔ? 'Le ɔ na! Ɔ -zɛ 'ɛ-ɛ ''dana 'mʊ. XXII 'Wı -lrɛɛ 'li ''nyinynidı'a -zuzu-u 'po -ɔ nɛ 'mʊ, 'le 'wı -lrɛɛ 'li ɛ-ɛ po 'ɔ ''nukɔ, -ka ɛ 'kɔ ɔ ka 'lbha ɔ 'ka 'mɛ. -Bho -ın 'bhɛɛ nɛ, 'ye -a'ba ngaze, yi -ın 'ke -amʊ -kpa. XXIII 'Le ɔ na: Yɛɛ 'mo-o, -bho -ın 'bhɛɛ nɛ'ɛ? -Bho -ın de -Lagɔ ''gwli, -ı -nıı'a lɛtu se wɔnku. XXIV Ɔ 'lɛ'ɛ -kaa a, ''yu'a -tıta 'kpa-a

'bho -nalo, ɔ na: 'Ɪn 'de-e -Lagɔ ''gwli 'nı, 'ın se ɛ 'bhɛɛ -ka -zɛgɛka. 'Ɛ dı yi -ın 'ke 'ınmʊ -kpa 'le 'ın 'ke ɛ 'bhɛɛ! XXV Nyʊ'a -dadudu ''du-o ''lrusuko -lrɛɛ, ʊn 'ye Zezii bi 'le ɔ 'ye ''nyinynidı'a -zuzu ''dapo ''yikmaka 'le ɔ na: ''Nyinynidı'a -zuzu, -ınmɔ -nı'a ''yu 'mnɔ 'mʊ, ɔ se'a -wluka yibo, ɔ 'ye'a ''sun, 'dɔ ɔ 'mʊ! -Ɛ 'wlʊ'a -laa -zıan, -a'a yi ɔ 'tɔ 'mʊ le -le ''kɔmʊkɔmʊ! XXVI Ɔ 'lɛ'ɛ -kaa, ɛ-bɛ ''nyinynidı'a -zuzu 'mnɛ ''pna-o'o, ɛ ''tutu'o-o ''yu ti 'gagwloka 'le ɛ 'ye ɔ 'mʊ 'da. 'Ɔ nmi nʊ'a -kaa, ''bhlekuu! Ɪ 'yɔɔ'ɔ 'mʊ-ɛ -ka nyɔ 'mɛ'ɛ ka. 'Le, nyʊ-ʊ -nı'a 'bho, 'wa -lrʊʊ na: ''Wii! Ɔ 'mɛ-ɔ! XXVII 'Le Zezii 'ye 'ɔ sʊ kpʊn, ɔ 'ye ɔ ''yi''luo. ''Yu nʊ'a -kaa, ɔ -sɔ'ɔ 'mʊ-ɛ, ɔ 'ye ti-nyna, ɔ 'pʊn-o'o.

XXVIII Zezii -ke 'ɔ -namʊ -sɔ'ɔ 'mʊ, ʊn 'mu-o ''bhlegbo. Ɔ -ke ʊn -cɛ'ɛ li, 'le ʊn 'ye ɔ -kaa tidede: Leedı -a nu'o ''nyinynidı'a -zuzu 'mnɛ ti ɛ 'ke ''yu 'mʊ 'da 'le -a se ɛ 'bhɛɛ'ɛ? XXIX 'Le ɔ na: 'Ɛ -zuzutu, -bho -ın 'ke ɛ nyɔ 'mʊ tinu 'le ɛ 'ke 'da, -bho -ın se -Lagɔ libhade, ɛ se 'bhɛɛ.

**Zezii -za'a-a 'ɔ 'mɛmɛdı -ke 'ɔ glusɔdı 'mʊ -lrɛɛ*

(Matiee 17:22-23; Luukı 9:43b-45)

XXX Ɪ zi'a -kaa a, ʊn -sɔ'ɔ 'mʊ-ɛ, ʊn 'ye mu, ʊn 'ke Galilee'a 'bhlʊkpa 'mʊ cɛ. Ʊn -nı'a munamʊ, *Zezii -see 'ybha nyɔ 'ke ɔ da yibo. XXXI Ɔ 'ka -kaa nʊ, ɛ -se bhubhuyiti -ko, -ɛkedımaa, dı-ı 'ye 'ɔ -bodı -yi mʊ, ɔ-ɔ 'tmʊʊ 'nı-ı *'ɔ -namʊ 'le ɔ na: 'Ɪnmɔ *Nyunyɔ'ɔ ''Yu, ʊn-ʊ 'ye-e 'ınmʊ nyʊ -jeyi ''nyı -mʊ, nyʊ 'mnʊ-ʊ 'ye-e 'ınmʊ 'lbha -mʊ 'ın 'ke 'mɛ. -Bho 'ın 'mɛ, 'wı 'sɔn, 'ɛ tanzɔ, -Lagɔ-ɔ 'ye-e 'ınmʊ glu -za -mʊ, 'ın 'ke ti-nı -lrɛɛ. XXXII Zezii 'lʊ 'ʊ -kaa ''yi, ʊn -see 'ɔ wlu'a

'zɔ 'mʊti'wɔn. Nymɔ-ɔ ''si 'ʊ 'gwlʊ'a dı, ʊn -see 'ybha ʊn 'ke ɔ tidede.

**Zezii'a -namʊ 'ybha-o'o ʊn 'ke 'wa -klagba yibo*

(Matiee 18:1-5; Luukı 9:46-48)

XXXIII Ʊn nʊ'a -kaa, ʊn 'nyni-e 'bho Kapɛnayiimʊ 'le ʊn 'ye ''bhlegbo mu. 'Le-e *Zezii dede -nı'e *'ɔ -namʊ 'mnʊ ti 'le ɔ na: -A -nı'a 'traamʊ yinamʊ 'le -jeyi, leelɛ -ke ''kpi a'ba ''sɛ -nı'e deponamʊ'a? XXXIV 'Wa 'wee ''mu-o wɔn blenyi, -ɛkedımaa, 'le -jeyi 'wa ''sɛ dede'e-e -dede ti: 'Nɔɔ -a'ba ''klumʊ 'le, yɔɔ 'mo-o -a'ba 'wee'a -klagba'a? XXXV Zezii -de'e-e ti ɔ 'ye ʊ 'tmʊʊ 'le ɔ na: A po -lokui, -yɔ 'ybha'a ɔ 'ke nyʊ'a -klagba ''du, 'le ɔ 'ke ʊ -kɔ ɔ, ɔ -ya 'ɔ ''bhuo 'zɔ ɔ 'ke ʊ 'bho ''du kplokplo 'le ɔ 'ke 'wa 'zɔ'ɔ lbhʊnʊyi ''du. XXXVI Ɔ nʊ'a -kaa, ɔ 'la-a ''yuyigbɛ -lue, ɔ 'ye 'bho 'wa gwia 'mʊ ti-nyna, ɔ 'ye ɔ ''gwli ''du 'le ɔ 'ye ʊ -kaa ''yi'lɛ: XXXVII Nyɔ -yɔ 'wa 'la'a lɛ -ka ''yuyigbɛ -naa, -ɔ kpʊn'a 'ɔ nyɔtu -gli 'an dı, 'ınmɔ ɔ kpʊn'o. Nyɔ -yɔ kpʊn'a 'ınmʊ -gli, ɛ -se 'an ''sɛ ɔ -kpʊn -kʊtı 'sɔn -ko 'nı: 'an -tıta, -Lagɔ, -ɔ lbho'a 'ınmʊ, 'ınnɔ ɔ kpʊn'o -gli -lrɛɛ.

Nyɔ -ke -a -see'a ''yidede, ɔ-ɔ 'mo-o -a'ba -nɔ

(Luukı 9:49-50)

XXXVIII Zɔ -lue 'zɔ -kaa *'Zaan 'tmʊʊ'o -kaa *Zezii: -A'ba -Tɔyi, -a -yɛ'ɛ-ɛ nyɔ -lue, ɔ -se -a'ba ''klumʊ'a nyɔ -ko. 'Ɪnnɔ ''luo'o -a'a 'nynı 'mʊ, -ɔ -nı'e nyʊ ''we 'mʊ ''nyinynidı'a -zuzu tinunamʊ, 'le -a 'ye ɔ -kaa ''yi'lɛ: -A'a nʊ -kaa -le, -ɛkedımaa, -ın -se -a'ba ''klumʊ'a nyɔ -ko!

XXXIX 'Le ɔ na: A'ba 'kaa nɔ 'mʊ -le! Nyɔ -yɔ 'ka 'an 'nynı 'mʊ''luo, -ɔ 'kɛ ɛ *wɔnkulı -nʊ -nı, -ɔ 'ka 'bho ''si -ɔ 'kɛ ɛ wɔn-nyni, ɔ se -nı. XL 'Ɛ dı, -yɔ -ke -a -see'a ''yidede, ɔ-ɔ 'mo-o -a'ba -nɔ. XLI 'Bho 'mnɔ, a-a 'mo-o 'an -nʊ'a dı, nyɔ -yɔ ''nyı'a amʊ 'nanani, -ziadı 'ın-ı za'a amʊ -bodı 'mʊ, 'ɔ nyɔtu, ɔ -see 'le ɛ 'mʊ -zɛgɛ 'mʊ-bɔ yi 'bho -Lagɔ'ɔ damʊ.

**Zezii na: A -ke ''nyinynidı cıcɛ ''yi (Matiee 18:6-9; Luukı 17:1-2)*

XLII A -gblee, 'ın-ı 'tmʊʊ'o amʊ-ɛ, nyɔ -yɔ de'a 'ınmʊ ''gwli 'wa 'la'a lɛ -ka ''dana, -bho nyɔ -lrɔɔ 'bɔ ti ɔ 'ke ɔ dı ''yrili''maa 'le ɔ 'ke 'an ''gwlidedı 'bhɔ ɔ, ɔ-bɔ nyɔ 'mnɔ, -bhladı ɔ -see 'ɛ nʊ ke, ɛ -nmɔ'ɔ-ɔ ''yrili ʊn 'ke ɔ sʊkpʊmua -bluu 'zɔ tisısan 'le ʊn 'ke ɔ 'tɔnni kɔ po.

XLIII Zezii 'po-o ''yi 'le ɔ na: -Bho ɛ ''du -a'a sʊ-ʊ ''tuu -ınmʊ ''nyinynidı'a nʊnamʊ, -bhladı -ın -see 'ɛ nʊ ke, cɛ ɛ 'bho! Ɛ -nmɔ'ɔ-ɔ ''yrili -ın 'ke sʊgbɔdie 'bhle -ın 'ke ''kɔgwlɛtinıɛ 'ye. -Bho -ın se ɛ 'bho cɛ ɛ, nɛ -ɛ'ɛ 'mʊ'a ''kɔmʊkɔmʊ, -ın -ke -a'a sʊı 'sɔn-ɔ 'ye-e 'le ɛ 'mʊ -mu -mʊ, 'nɔɔ ʊn-ʊ 'la'a Geɛɛnı. [XLIV 'Le 'mnɔ 'le'a -cıanyı'a 'mɛ ''kɔmʊkɔmʊ. 'Le'a nɛ'ɛ 'mʊ ''kɔmʊkɔmʊ -lrɛɛ.] XLV -Bho ɛ ''du -a'a bhʊ-ʊ ''tuu -ınmʊ ''nyinynidı'a nʊnamʊ, -bhladı -ın -see 'ɛ nʊ ke, cɛ ɛ 'bho! Ɛ -nmɔ'ɔ-ɔ ''yrili -ın 'ke bhʊgbɔdie 'bhle 'le -ın 'ke ''kɔgwlɛtinıɛ 'ye. -Bho -ın se ɛ 'bho cɛ ɛ, -ın -ke -a'a bhı 'sɔn-ɔ 'ye-e 'le nɛ 'mʊ -mu -mʊ, 'nɔɔ ʊn-ʊ 'la'a Geɛɛnı. [XLVI 'Le 'mnɔ 'le'a -cıanyı'a 'mɛ ''kɔmʊkɔmʊ. 'Le'a nɛ'ɛ 'mʊ ''kɔmʊkɔmʊ -lrɛɛ.] XLVII -Bho ɛ ''du -a'a ''yri-i ''tuu -ınmʊ ''nyinynidı'a nʊnamʊ -lrɛɛ, -bhladı -ın -see 'ɛ nʊ ke, wɛ ɛ! Ɛ -nmɔ'ɔ-ɔ ''yrili -ın 'ke

''yriyʊɛ -lue 'bhle 'le -Lagɔ 'ke -a'a -kɔyi ''du. -Bho -ın se ɛ wa a, -ın -ke -a'a ''yriyɔ 'sɔn-ɔ 'ye-e 'le nɛ 'mʊ -mu -mʊ, 'nɔɔ ʊn-ʊ 'la'a Geɛɛnı. XLVIII 'Le 'mnɔ 'le'a -cıanyı'a 'mɛ ''kɔmʊkɔmʊ. 'Le'a nɛ'ɛ 'mʊ ''kɔmʊkɔmʊ -lrɛɛ.

XLIX -Kaa Zezii 'lɛ'ɛ -kaa -lrɛɛ: 'Le 'kleyeɛɛ 'mʊ nyunyɔ 'ke -zi -nı. -Ka nyɔ-ɔ po'a nmiyalı 'tɔn ''lru 'le ɔ-ɔ de 'ɛ ti, 'ka 'mnɔ, 'ka-a nyɔ-ɔ zi nı'e 'kleyeɛɛ 'mʊ 'le ɔ-ɔ ''nyı'e 'ɔ ''bhuo -Lagɔ -jeyi.

L 'ɪn-ı 'tmʊʊ'o amʊ-ɛ, 'tɔn-ɔ 'mo-o lɛzɛgɛ. -Ka 'tɔn-ɔ 'bhle nı'a -zapʊ 'nʊ wɔn, 'ka 'mnɔ ɔ, -a'a -pɔlʊ 'yɔɔ -ın -bonyunyɔ -bodı -ın -ke ɔ 'ke -ybhɛ. -Bho 'tɔn -gwɛ wɔn ɔ, ɛ-ɛ mo'o 'tɔ-ɔ bhubhulɛ.

X

**Zezii na 'nynaakpʊ -ke nyukpasu'a sʊsɔ ''yrili -le!*

(Matiee 19:1-12; Luukı 16:18)

I *Zezii 'tmʊʊ'a -kaa nyʊ 'mnʊ, ɔ -ke *'ɔ -namʊ -sɔ'ɔ 'le 'mʊ-ɛ, ʊn 'ye 'le Zideebhlʊkpa ''kpi mu. 'Le-e ʊn -sɔ'ɔ 'mʊ, ʊn 'ye Zudɛɛn cɛ, 'le, 'ɛ 'kpʊkpʊ -yɛ -nı'a 'le, ʊn 'ye 'ɛ ''kpi nyni. Nyʊ'a -dadudu -lrʊʊ nʊ'a -kaa, ʊn 'yi -ɔ -bodı, ʊn 'ye 'gbʊʊ 'le ɔ-ɔ tɔ 'nʊ -Lagɔwlu. -Bho nyʊ yi ɔ -bodı, 'ka-a ɔ-ɔ nʊ'o ''cıcı.

II 'Bho 'mnɔ *Falizıɛɛnyɔ -gbı -nı'a nyʊ'a ''klumʊ, ʊn 'nyni -ɔ li, ʊn 'ke ɔ ti'crɛ 'le ʊn 'ke ɔ wlu -kpʊn -nı. Ʊn na: Ɛ -nmɔ'ɔ -kaa-a ti nyɔ 'ke 'ɔ 'nynɔ 'kwla-za'a? 'Tmʊʊ -amʊ! III 'Le ɔbɔ 'ye ʊ -kaa tidede -lrɛɛ 'le ɔ na: Koo -a'ba ''na *Moyiizı 'lɛ'ɛ 'bho 'ɛ damʊ'a? IV Ʊn na: -Kaa Moyiizı 'lɛ'ɛ -kaa: -Bho nyɔ 'ke 'ɔ 'nynɔ 'kwla-za a, ɔ 'cnı ''bɔgʊ -ɛ nʊ'a na: -Ɛ 'wlʊ'a -laa -zıan,

'ın -za'a amʊ 'kwla. 'Le -ın 'ke ʊ ''bɔgʊ 'mnɛ ''nyı ʊn 'ke mu. V 'Le ɔ na: Moyiizı 'ka -kaa 'lɛ, ɛ -se bhubhuyiti -ko. 'Bho -Lagɔwlu'a damʊ, a 'ku-o -loku 'mʊ: 'ɛ dı ɔ 'lɛ'ɛ -kaa. VI A -gblee, -Lagɔwlu na: 'Bho lı 'wee'a 'nyaanamʊ -Lagɔ -ya'a-a nyunyu ti, nyukpasu -ke 'nynaakpʊ. VII 'Ka 'mnɔ'ɔ dı nyukpasu -ke 'ɔ 'nynɔ -nı 'sɔn 'ke 'wa -tıta -ke 'wa 'lotʊ ''yi'wlʊ 'le ʊn 'ke 'wa ''bhi'a da pa, ʊn 'ke nyɔ -lue 'tın ''du. VIII 'Le ɔ 'ye -kaa 'lɛ -lrɛɛ: 'Ɛ 'zɔ-ɔ 'mo-o, nyukpasu -ke 'ɔ 'nynɔ -se 'tɔ-ɔ nyʊ 'sɔn -ko 'bho -Lagɔ'ɔ ''yigbeyi. 'Bho 'mnɔ nyɔ -lue ʊn ''du'o. IX 'Ɛ dı, -bho -Lagɔ nʊ'o nyukpasu -ke 'ɔ 'nynɔ -lue 'tın 'mʊ, 'le ɛ 'se -kaa ti-nmɔ nyɔ -lrɔɔ 'ke ʊ lizıza.

X Ɔ 'lɛ'ɛ -kaa a, ɔ -ke 'ɔ -namʊ 'mu-o ''bhlegbo. 'Bho-o ʊn dede -nı 'nɔ dı 'mnı'a ''kpidı ti, XI 'le ɔ na: -Ɔ -za'a 'ɔ 'nynɔ 'kwla, -ɔ kpa'a -lrʊʊ, ɔ 'ye-e -yranynɔbha. XII -Ka -lue 'mnɔ, 'nynaakpʊ-ʊ -sɔ'ɔ 'wa nyimiɛ li, -ʊ kpa'a -lrɔɔ, ʊn 'ye-e -yranynɔbha -lrɛɛ. 'Ka-a Zezii 'lʊ 'ʊ ''yi.

**Zezii -wʊnna'a-a ''yreetı ''niti*
(Matiee 19:13-15; Luukı 18:15-17)

XIII Zɔ -lue 'zɔ, nyʊ -lrʊʊ -ya'a-a *Zezii 'wa ''yreetı ɔ 'ke ʊ *kwa ''lru tide, 'le ɔ 'ke ʊ ''niti-wʊnna, 'le *'ɔ -namʊ-ʊ kıka 'nʊ ''yiti 'le ʊn na: A -ke a'ba ''yreetı po le! XIV Ɔ 'ye'a 'na li, 'ka -see ɔ 'tʊ nʊ, 'le ɔ 'ye 'ɔ -namʊ 'tmʊʊ, na: A ''tayi ''yreetı ''yiti ʊn 'ke 'ın gbo yi! A'ba ''taa nʊ 'le -le! A -gblee, nyɔ-ɔ -ke 'limʊ'a -pɔlʊ 'yɔɔ'ɔ -ka ''dana'a -pɔlʊ, 'ɔ nyɔtu -Lagɔ 'bhɛɛ'ɛ ɔ 'ke -kɔ. XV -Ziadı 'ın-ı za'a amʊ -bodı 'mʊ, nyɔ -yɔ -ke 'limʊ'a -pɔlʊ se'a 'yɔɔ -ka ''dana'a -pɔlʊ, -ɔ'ɔ 'wɔn

-Lagɔ 'ke ɔ -kɔ ɔ, -Lagɔ se 'bhɛɛ ɔ 'ke 'ɔ nyɔtu -kɔ ''kɔmʊkɔmʊ. XVI 'Le ɔ 'ye ''yreetı 'mnʊ 'le jri, ɔ 'ye ʊ ''gwli ''du, ɔ 'ye ʊ kwa ''lru tide -lue -lue 'le ɔ 'ye ʊ ''niti-wʊnna.

'Bhʊabhʊadraa -ɔ 'ga'a
(Matiee 19:16-30; Luukı 18:18-30)

XVII Ɛ zi'a -kaa a, *Zezii -sɔ'ɔ 'mʊ, ɔ 'kpa-a -jeyi. Ɔ -nı'a munamʊ a, nyɔ -lue 'bhle-e -jiji ɔ 'ye yi, ɔ 'ye 'bho 'ɔ ''yigbeyi 'kolri glu po 'le ɔ na: -A'ba -Tɔyi, -ınmɔ 'ma-a -zɛgɛ, koo 'ın 'ke -nyna, 'le, tinıɛzɛgɛ-ɛ se'a ''tiinamʊ 'bhle, 'ın 'ke ɛ 'ye'a? XVIII 'Le ɔ na: Leedı -a 'la'a 'ınmʊ -zɛgɛ'ɛ? Nyɔ-ɔ 'ka -zɛgɛ ''du, ɔ se -nı, -bho ɛ -se -Lagɔ -nı -lue 'tın. XIX *-Lagɔ'ɔ gba nyɔ 'ka ''yi-kpʊn, 'ınnı 'ka-a: -A'a 'lbha ''ku -le, -a'a 'ye -yranynɔbha -le, -a'a ''yri -le, -a'a -cɛ -ın -bonyunyɔ sın li -le, -a'a li -ın -bonyunyɔ'ɔ lɛ -duvlɛɛ 'mʊ -le, ''du 'bho -a'a -tıta -ke -a'a 'lotʊ'a wlu! -In yibo'o-o -ı -nıı 'wee, -ın -kpʊn nı -kaa ''yi 'nı? XX Ɔbɔ 'mnɔ na: Kın, -a'ba -Tɔyi, -ɛ 'wlʊ'a 'an ''danabhla, ɛ bhla'a -zıan ''kpi, gba -nıı, 'ın -kpʊn'o-o 'ya klɛ ''yi. XXI Zezii -gbʊ 'nɔ-ɔ ya 'bʊbʊaka, -ɛkedımaa, ɔ -kma'a-a 'ɔ dı 'le ɔ na: Lɛ -lue-e -sie'e 'bho, 'ınnɛ kpʊn'o -ınmʊ ti. -A'a 'gagalı -ın 'bhle'a, -a'a -pɔlʊ kpʊn'a ti a, 'ınnı 'ın-ı ''si'e 'nynı. 'Ɛ dı mu, -po 'ya klɛ 'pɛlʊ 'le -ın 'ke 'ya mɔni ''pʊanlbhamʊ ''yiti'gblee. -Bho -ın nʊ -kaa a, ''lemnıı -a 'ye-e ''kɔgwlɛtinıɛ 'bho -Lagɔ'ɔ ''troli. Ɛbɛ 'mnɛ, 'ınnɛ 'bhle'e 'nynı, -ɛ -zi'e 'nɔɔ 'kmʊ 'mʊ'a 'gagalı'a klɛ. -Bho -ın -po nı 'pɛlʊ a, yi 'ın -ke -ın 'ke -na.

XXII Ɔ 'wɔn'ɔ wlu 'mnɛ 'bɔ ɔ, ɔ -kma'a-a ''yigbeyi, -ɛkedımaa, 'gwlʊ -nyni 'nɔ-ɔ li 'le ɔ

'ye mu. Ɔ 'bhle-e 'gagalı'a -dadudu, ɔ -kıı ı ''yiti''tayi'a dı, ɔ mu'o. XXIII 'Le Zezii'a -namʊ bi 'ɔ ɔ, ɔ 'ye ʊ -kaa ''yi'lɛ: -Yeee! Nyɔ-ɔ 'bhle'a 'gagalı'a -dadudu, -ɔ -ke -pɔlʊ kpʊn 'ı ti, -Lagɔ 'ke ɔ -kɔ, ɛ ku -kaa wɔn 'ya! XXIV Ʊn 'wɔn'ɔ wlu 'mnɛ 'bɔ ɔ, wɔn 'mʊ -ʊ ti. 'Le ɔ na -lrɛɛ: ''Yreetı-a, -ziadı mo'o. 'Ka'a dı, nyɔ -yɔ -ke -pɔlʊ kpʊn'a 'ɔ 'gagalı ti, -Lagɔ 'ke ɔ -kɔ, ɛ 'ku-o wɔn''ɔ! XXV Nmiklagba 'ke 'bho ''bhietoope ''yi -zi -nı, ɛ 'ku-o wɔn. 'Gagayi'a -pɔlʊ 'ke 'ɔ 'gagalı ''yi-sɔ 'le -Lagɔ 'ke ɔ -kɔ ɔ, ɛ 'ku-o wɔn tenyı -lrɛɛ, ɛ -zi'e-e nmiklagba'a 'bho ''bhietoope'a ''yizinıɛ. XXVI Ʊn 'wɔn'ɔ 'na 'bɔ -lrɛɛ ɛ, -zuzu -sɔ 'nʊ-ʊ ''kpi 'le 'wa ''sɛ-ɛ dede'e -dede ti: -Bho ɛ -nı -kaa 'mʊ 'le, ''lemnıı nyɔ yɔɔ 'ke 'pʊn 'bho -Lagɔ'ɔ ''yigbeyi'a? XXVII Zezii -gbʊ 'nʊ ya, ɔ na: 'Innɛɛnɛ -nɛɛ, nyunyɔ -bodı ɛ ku'o wɔn. -Bho ɛ ''du 'bho -Lagɔ -bodı, ɛ se wɔnku. 'Bho -Lagɔ -bodı lɛ-ɛ 'ka wɔnku, 'ɛ lɛtu se -nı.

XXVIII 'Le 'Pıɛlı na: Zezii, -ın 'ye li-ɔ, -a'a dı -a ''tayi'e -a'ba lı'a klɛ ''yiti 'le -a -ke -a na'o. XXIX 'Le ɔ na: -Ziadı 'ın-ı za'a amʊ -bodı 'mʊ, nyɔ -yɔ ''tayi'a 'ɔ ''bhlegbo -ke 'ɔ -kpıı ''yiti, -ɔ sie'a 'ɔ -glıgbawɔnyi'a nyʊ, 'ɔ 'lotʊ'a ''nynuu o, -tıta o, 'ɔ 'lotʊ -ke 'ɔ ''yreetı o, -bho ɔ -tbhɛ lı -nıı -ke nyʊ -nʊʊ ''kpi 'an dı -ke -Lagɔ'ɔ ''dızıgı'a dı, 'ɔ nyɔtu, XXX lızıgı'a -dadudu -ı -zi'a -yı ɔ -tbhɛ'ɛ ''kpi, 'nɔɔ 'kmʊ 'mʊ, 'ınnı -Lagɔ-ɔ ''nyı ɔ'o. Ɔbɔ 'mnɔ, -da 'wee ɔ-ɔ mu'a, ɔ-ɔ 'ye-e -denızıgı, ɔ-ɔ 'ye-e -kpıı, ɔ-ɔ 'ye-e 'lotʊ'a ''nynuu, ɔ-ɔ 'ye-e 'lotʊ ''we 'le nyʊ'a -dadudu-u ''du'o 'ɔ ''yreetı. -Bho koo ʊn -kɔ ɔ nyanı 'mʊ-ʊ kla, ɔ-ɔ 'ye-e lızıgı -nıı'a 'wee, 'le -Lagɔ-ɔ ''nyı 'ɔ 'le nya 'wla tinıɛzɛgɛ-

ɛ se'a ''tiinamʊ 'bhle. XXXI Nyʊ -yʊ 'ma-a 'nɔɔ 'kmʊ 'mʊ 'nynıbhlemʊklıgbı, 'le nya 'wla 'wa -dadudu-u 'ye-e 'bho -Lagɔ'ɔ ''yigbeyi bhubhunyʊ ''du -mʊ. 'Le nyʊ -yʊ ma 'ka-a bhubhunyʊ, 'bho -Lagɔ'ɔ ''troli 'wa -dadudu 'ke 'bho 'ɔ ''yigbeyi 'nynıbhlemʊklıgbı ''du.

**Zezii'a ''bhuo'a 'mɛmɛɛ -ke 'ɔ glusɔɛ'ɛ dı'a kpɛ tannɛ'ɛ 'mʊzɛɛ 'ka-a*
(Matiee 20:17-19; Luukı 18:31-34)

XXXII Ɪ zi'a -kaa a, *Zezii -ke *'ɔ -namʊ 'kpa-a -jeyi, ʊn-ʊ 'mu-o Zelizalɛɛmʊ. Ʊn -nı'a munamʊ, Zezii -kɔ'ɔ 'le 'wa nya. 'Ɔ -namʊ -bue 'yɔ 'sɔn -ke nyʊ-ʊ na 'nʊ 'bı, 'wa -pɔlʊ -see bhlu, 'le Zezii 'ye 'ɔ -namʊ 'mʊ''luo, ɔ -ke ʊn 'ye kpɔ cɛ, dı-ı 'ye 'ɔ -bodı -yi mʊ, ɔ 'ke ʊ ı 'tmʊʊ -lrɛɛ. XXXIII Ɔ na: A po -lokui, 'le Zelizalɛɛmʊ 'nɔɔ -a -nı'a munamʊ, 'le 'mnɔ, 'le-e ʊn-ʊ 'ye 'ınmɔ *Nyunyɔ'ɔ ''Yu nyʊ -jeyi ''nyı -nı mʊ, *-Lagɔ'ɔ 'sragazamʊklıgbı -ke *'ɔ gba'a yibomʊ ''we ʊn-ʊ 'ye 'ınmʊ -jeyi ''nyı mʊ. Ʊn-ʊ 'ye-e 'ınmʊ dı ''kpi ''duu -mʊ 'le ʊn 'ke -kaa 'lɛ: Ɔ 'ke 'mɛ mo'o! 'Lıkpʊ -nı'a Zelizalɛɛmʊ, -ʊ se'a -Lagɔ yibo, 'ınnʊ ʊn-ʊ 'ye 'ınmʊ -jeyi ''nyı mʊ. XXXIV Ʊbʊ 'mnʊ-ʊ 'ye-e 'ınmʊ 'cısɛ -mʊ, ʊn-ʊ 'ye-e 'ınmʊ -tʊtrɔ ''yri-wʊnna -mʊ, ʊn-ʊ 'ye-e 'ınmʊ ''sɛɛn -mʊ 'le ʊn 'ke 'ınmʊ 'lbha 'ın 'ke 'mɛ. -Bho 'wı 'sɔn, 'ɛ tanzɔ, 'le -Lagɔ 'ke 'ınmʊ glu -za, 'ın 'ke ti-nı -lrɛɛ. 'Ka-a Zezii 'lʊ 'ʊ ''yi.

*Zaakı -ke *'Zaan 'ybha-a *Zezii lɛ -lue*
(Matiee 20:20-28)

XXXV 'Bho 'mnɔ, Zebedee'a ''yreetı, Zaakı -ke *'Zaan 'nyni-e *Zezii li 'le ʊn na: -A'ba -Tɔyi, -a

yi-o'o -a 'ke -ınmʊ lɛ -lue 'ybhaa, -ın 'ke -amʊ -bodı nʊ. XXXVI Ɔ na: Leelɛ a 'ybha'a 'ın 'ke amʊ -bodı nʊ'a? XXXVII 'Le ʊn na: -Bho -a'a nyʊ'a -kɔkɔɔnɔɔ nyni a, 'wɔn -a -nı 'sɔn, 'bho -a'a 'zɔ'ɔ nyʊklıgbı -ʊ 'ka -ınmʊ ''yi kɔ ɔ, -a 'ke ʊ ''du 'le -a -ke -ın 'ke nyʊ -kɔ. XXXVIII 'Le ɔ na: Lɛ a-a 'ybha'a, a yibo 'ɛ 'zɔ 'nı? 'In-ı dede-e amʊ ti, -ka 'kleyeɛɛ-ɛ 'ye'a 'ınmʊ ''kpi 'pıple mʊ, 'ın 'ke ɛ 'mʊ -zi -nı 'le 'ın 'ke 'mɛ ɛ, a 'bhɛɛ'ɛ 'kleyeɛɛ 'ke amʊ ''kpi 'pıple, a 'ke ɛ 'mʊ -zi -nı 'le a 'ke 'mɛ'ɛ? XXXIX Ʊn na: -A 'bhɛɛ nɛ-o'o. 'Le ɔ na: Ɛ -nmɔ'ɔ -kaa-a ti. -Ka 'kleyeɛɛ-ɛ 'ye'a 'ınmʊ ''kpi 'pıple mʊ 'ın 'ke ɛ 'mʊ -zi -nı 'le 'ın 'ke 'mɛ ɛ, 'ka-a 'kleyeɛɛ-ɛ 'ye amʊ ''kpi 'pıple mʊ a 'ke ɛ 'mʊ -zi -nı 'le a 'ke 'mɛ. XL Ɛ -nı'a -kaa 'mʊ a, 'bho lɛ -yɛ a 'ybha'a -laa'a damʊ, 'ın se 'bho 'ɛ ''kpi wlu 'bhle, -bho ɛ -se -Lagɔ -nı -lue 'tın. 'An 'zɔ'ɔ nyʊklıgbı -ʊ 'ka 'ınmʊ ''yi kɔ ɔ, 'le 'ın -ke ʊn 'ke nyʊ -kɔ ɔ, ɔ -zʊ 'ʊ-ʊ 'bho see.

XLI *Zezii'a -namʊ -bue -yʊ -sie'a 'bho 'wɔn'ɔ wlu 'mnɛ 'bɔ, ʊn -po'o-o Zaakı -ke 'Zaan 'cɛ -kwa, XLII 'le ɔ 'ye 'wa klɛ 'la ɔ 'ke ʊ 'tmʊʊ 'le ɔ na: A yibo'o-o, 'bhlıkpıyowli ''we 'bhle-e nyʊ 'wa wɔnzika 'le 'wa nyʊklıgbı-ı nʊ nı'e 'bho nyʊ ''kpi 'wa wɔnkuɛ. XLIII A-bʊ -yʊʊ, 'le a'ba ''klumʊ 'ɛ lɛtu'a -nʊ-ɛ -le! 'Le a'ba ''klumʊ nyɔ -yɔ 'bɔ'ɔ ti ɔ 'ke a'ba -klagba ''du, ɔ ''du 'bho a'ba klɛ kplokplo 'le ɔ 'ke a'ba 'zɔ'ɔ lbhʊnʊyi ''du. XLIV -Yɔ 'bɔ'ɔ ti 'le a'ba ''klumʊ -lrɛɛ ɔ 'ke amʊ -kɔ ɔ, ɔ -ya 'ɔ ''bhuo 'zɔ ɔ 'ke a'ba klɛ'ɛ 'geyikpaan ''du. XLV 'Inmɔ *Nyunyɔ'ɔ ''Yu, 'ka-a 'ın -nı'o -lrɛɛ. Ɛ -se nyʊ 'ke 'ınmʊ lbhʊ -bodı nʊ, 'ɛ dı 'ın yi'e 'nɔɔ 'kmʊ 'mʊ -ko. 'In yi-o'o 'ın 'ke nyʊ lbhʊ -bodı

nʊ 'le 'ın 'ke nyʊ ''we'a -zɛgɛ'ɛ dı 'mɛ. -Bho 'ın 'mɛ ɛ, ''nyinynidı 'bho -Lagɔ'ɔ ''yigbeyi, -ı kpʊn 'ʊ 'geyiɛ 'mʊ, 'ın 'ke ʊ 'le ı 'mʊ zetie. 'Ɛ dı 'ın yi'e 'nɔɔ 'kmʊ 'mʊ.

**Zezii 'pʊʊn'o-o ''lɔlɔyi ʊn-ʊ 'la'a Batimee (Matiee 20:29-34; Luukı 18:35-43)*

XLVI *Zezii 'lʊ 'ʊ -kaa ''yi, ʊn 'nyni-e -gwlɔ -lue ʊn-ʊ 'la'a Zelikoo 'le ʊn 'ye zi. Zezii-e, *'ɔ -namʊ -ke nyʊ'a -dadudu -ʊ na 'nɔ 'bı, ʊn -nı'a zinamʊ, ʊn -yɛ'ɛ-ɛ 'bho -jolʊ wɔnli nyɔ -lue. 'Bho-o ɔ -de'e ti 'le ɔ-ɔ 'ybha'a zikamʊ mɔni. Ɔbɔ 'mnɔ, ɔ ''lɔ-ɔ'o, 'ɔ 'nynı-ı 'mo-o Batimee, nyɔ -lue ʊn-ʊ 'la'a Timee, 'ɔ ''yu mo'o. XLVII Ɔ 'wɔn'ɔ 'bɔ Nazalɛɛtıkɔyi Zezii -nı'e zinamʊ, ɔ 'po-o wlu yayi, ɔ 'ye ''wɔ 'le ɔ na: *-Lagɔ'ɔ 'Bhozayi Zezii'ɔ! -Lagɔ'ɔ 'Bhozayi Zezii'ɔ! 'Bhlʊkpayowli *Daviidı'a ''nayu, 'ye 'an ngaze ɔɔ! XLVIII Nyʊ-ʊ -die'a -kaa 'mʊ, -ʊ -nı'a 'bho -nanamʊ, ʊn 'kaa 'nɔ 'mʊ-ɛ 'le ʊn na: -Ɔɔ! 'Bhɔ zrɛ ke! 'Le ɔ 'ye 'bho 'kpa -lrɛɛ, ɔ 'ye ''wɔ tenyı 'le ɔ na: 'Bhlʊkpayowli Daviidı'a ''nayu'ɔ! -Alele! 'Ye 'an ngaze ɔɔ! XLIX Zezii nʊ'a -kaa, ɔ -nyna'a-a ti 'le ɔ na: A 'lɔ ɔ, ɔ 'ke yi. 'Le ʊn 'ye ɔ wlu kpa, ʊn na: -Ku ''gwli, -sɔ 'mʊ, -ın 'ke mu, ɔ-ɔ 'la'a -ınmʊ-ɛ. L A -gblee, ɔ -za'a 'ɔ -vilɔbana 'mʊ, -bu! ɔ -sɔ'ɔ 'mʊ-ɛ, ɔ 'ye 'bho Zezii ''troli mu, LI 'le Zezii 'ye ɔ tidede, na: Lee -ın 'ybha'a 'ın 'ke -ın -bodı nʊ'a? Ɔ na: -A'ba -Tɔyi, 'ın 'ybha-o'o 'an ''yri 'ke kati. LII 'Le Zezii na: -In 'de-e -Lagɔ ''gwli'a dı, mu, -ın 'pʊn-o'o. 'Bho -gbaa -lue 'mʊ 'ɔ ''yri kati'o, ɔ-ɔ 'ye-e ti. -Da Zezii -nı'a munamʊ, 'le ɔ-ɔ na 'nɔ kli.

XI

**Zezii 'nyni-e 'bho Zelizalɛɛmʊ*
(Matiee 21:1-11; Luukı 19:28-40; 'Zaan 12:12-19)

I *Zezii -ke *'ɔ -namʊ -nı'e-e -bhla 'le Zelizalɛɛmʊ -jeyi. -Bho nyɔ 'ke Zelizalɛɛmʊ mu, -gwlɛ 'sɔn -a zi'e li. Gwlɛ 'mnı, 'ya 'nynı-ı 'mo-o Bɛtıfazee -ke Bɛtanii. -Gɔgɔ -lue ʊn-ʊ 'la'a Oliviee'a -gɔgɔ, 'le 'ɛ ''troli -bhoga, 'le-e ı-bı gwlɛ 'mnı -nı'o. -Da Zezii -ke 'ɔ -namʊ -nı'a 'le nyninamʊ 'le ɔ 'ye 'ɔ -namʊ'a ''klumʊ'a nyʊ 'sɔn 'tmʊʊ. II Ɔ na: A mu 'bho -gwlɔ -nı'a 'bho -a'ba nya 'mʊ. -Bho a -ka 'bho panamʊ-ʊ mu, a-a 'ye 'bho-o -sokofalegbuda -lue -yɛ -mʊ. Ɛ -mɔ-ɛ'ɛ-ɛ ti, nyɔ -see ɛ -bhla ''kpi 'kpa ke. -Bho a nyni ɛ li, a bɔti nɛ ti, a 'ke ɛ 'ınmʊ -ya! III -Bho nyɔ dede amʊ ti 'le ɔ 'ke -kaa 'lɛ: Koo a 'ke ɛ -nyna -ɛ -ke dı a-a bɔti 'nɛ ti'a?, a na: -A'ba -Kɔyi, Zezii 'ybhɛ ɛ'o. -Bho ɔ gwɛ ''yi 'le ɛ 'ke 'traamʊ le -yɛ. IV 'Le ʊn 'ye mu. Ʊn -ka 'bho-o nyni, -sokofalegbuda -nı'e-e 'bho ''piemʊ -jolʊ wɔnli, ɛ -mɔ-ɛ'ɛ-ɛ 'bho -budu -lue wɔnyi ti 'le ʊn 'ye ɛ tibɔti ʊn -ke ɛ 'ke mu. V Nyʊ-ʊ -nı'a 'bho, 'wa -lrʊʊ dede 'nʊ-ʊ ti 'le ʊn na: Lee a-a nʊ'o -kaa'a? Leedı a-a bɔti'e -sokofalegbuda 'mnɛ ti'a? VI -Ka Zezii 'tmʊʊ 'nʊ, 'ka-a ʊn 'lɛ'ɛ nyʊ 'mnʊ ''yi 'le ʊn 'ye ʊ ''yiti''tayi 'le ʊn -ke ɛ 'ye mu.

VII Ʊn -ke ɛ nyni'a 'bho Zezii'a ''troli, ʊn 'sro-o 'bho 'ɛ ''kpi 'wa ''yrii ti 'le ɔ 'ye 'bho 'ɛ ''kpi 'kpa. VIII Nyʊ-ʊ -nı'a 'bho, 'wa -dadudu 'sro-o 'wa ''yrii -jolʊkpa ''yi ti, 'le -lrʊʊ cɛ'ɛ -titi, ʊn 'ye ı -jeyi tipopo, IX 'le, nyʊ'a 'plan, -ʊ na'a 'le Zezii'a

nya -ke -yɔ na'a 'le 'ɔ le, ɔn-ɔ po'o wlu yayi 'le ɔn-ɔ 'lɛ'ɛ -kaa:
-Lagɔ'ɔ 'nynı 'bhɛ ''yi ɔ! *-Lagɔ'ɔ 'Bhozayi -ɔ 'pɔɔn'a nyɔ, 'ınnɔ -nı'e yinamɔ, -Lagɔ -wɔnna nɔ ''niti ɔ! X Nyɔ'a -kɔkɔɔ'ɔ ''yri'a 'bı-ı -nı'a -laa 'wlɔnamɔ, -ɛ -sɔ'ɔ -a'ba ''na *Daviidı'a nyɔ'a -kɔkɔɔ ''kpi, -Lagɔ -wɔnna nɛ ''niti ɔ! -Lagɔ -nı'a 'le yaku 'li'a 'nynı 'bhɛ ''yi ɔ!

XI 'Ka-a ɔn -ke ɔ -na'o, ɔn 'ye Zelizalɛɛmɔ'a gwlɔ 'mɔ pa, 'le ɔ 'ye 'le *-Lagɔ'ɔ bɔbɔbhlegbo mu. Ɔ nyni'a 'le, ɔ gbɔgbɔ'o-o ti, 'le, lı-ı zi'a 'le, ɔ 'ye ı ''yriti''duu. ''Jiazɔyrɔ nyni'a, 'le ɔ -ke 'ɔ -namɔ -bue 'yɔ 'sɔn 'ye Bɛtanii mu.

Zezii 'bhla-a figieetu -lue gbo (Matiee 21:18-19)

XII Zɔ zı'a, ɔn -sɔ'ɔ-ɔ Bɛtanii, ɔn -nı'a 'le munamɔ, 'mɔ-ɔ 'lbha-a *Zezii. XIII 'Le 'wa nya ''sɛɛ, ɔn 'ye-e tu -lue li, 'ınnɛ 'mo-o figiee, 'ɛ ya'a wɔın -nı'e-e -dipeluu! Ɔ nɔ'a -kaa, ɔ -pa -nı'e-e 'bho 'ɛ 'zɔ, ɔ 'ke 'bho -gbɔ, -bho ɔ 'bhɛɛ ɔ 'ke ɛ ''bhi'a 'digbi gbı ya 'yee. Ɔ nyni'a 'bho, ɔ popo'a 'le 'ɛ ya, ɔ -see 'le ''bhuo -lue 'tın 'yee, wɔın'a ''sɛ-ɛ bhlɛ'ɛ ti -lukuluku! Ɛ -se bhubhuyiti ɛ -nı -kaa -ko, 'ɛ -trotronɔɔ-ɔ -see nyni ke'a dı mo'o, XIV 'le ɔ 'ye ɛ gbobhla, ɔ na: Nyɔ'ɔ li 'tɔ -a'a ''bhuo -le ''kɔmɔkɔmɔ! Ɔ-ɔ bhla'a tu 'mnɛ gbo, 'ɔ -namɔ 'wın -ı 'bɔ.

*Zezii -nı'e-e 'le *-Lagɔ'ɔ bɔbɔbhlegbo (Matiee 21:1-17; Luukı 19:45-48; 'Zaan 2:13-22)*

XV Ɔn zi 'ɛ li, ɔn 'nyni-e Zelizalɛɛmɔ. *Zezii nɔ'a -kaa, ɔ 'pa-a 'le *-Lagɔ'ɔ bɔbɔbhlegbo. Ɔ -ka

'le-e nyni, nyʊ -nı'e-e 'le 'pɛlʊ -po -nınamʊ. Ʊ-bʊ nyʊ 'mnʊ, ʊn -ke nyʊ-ʊ de'a lı, 'le ɔ 'ye ʊ tinu. Nyʊ-ʊ zizia'a 'Wlomɛɛ'ɛ mɔni *'Zuifʊ'a nɛ ''yi, ɔ 'ye 'wa -klugbı 'cɛti, nyʊ-ʊ po'a -kpakpı 'pɛlʊ, ɔ 'ye 'wa kpi tipopo. XVI Nyʊ-ʊ ''glo'a lı, -ʊ cɛ'ɛ -Lagɔ'ɔ bʊbɔbhlegbo 'mʊ, ɔ 'ye ʊ ti-nyna, 'le ɔ na: A'ba cɛ 'tɔ -kaa -Lagɔ'ɔ bʊbɔbhlegbo 'mʊ -le! XVII Ɔ 'ye 'wa klɛ 'tmʊʊ 'le ɔ na: 'Le -Lagɔ'ɔ ''bɔgʊ 'li -kaa -Lagɔ 'lɛ'o: 'An -budu-u 'mo-o -budu -yɛ -ke 'li 'bhlıkpı 'wee ''kpi'a nyʊ 'ka yi ʊn 'ka 'ınmʊ *wɔn gbo po. A-bʊ -yʊʊ, 'le-e a-a yi'o, a-a 'lbha nı'e nyʊ ''yrabha 'mʊ, a-a ''yri'e 'wa mɔni'a!

XVIII *-Lagɔ'ɔ 'sragazamʊklıgbı -ke *'ɔ gba'a yibomʊ ''we 'wın 'ı 'bɔ ɔ, 'gwlʊ -nyni 'nʊ-ʊ li. 'Ɛ dı, -ka ʊn 'ka -nyna ʊn 'ka Zezii 'lbha ɔ 'ka 'mɛ, ʊn-ʊ 'bɔ'ɔ 'na ti. 'Ɔ wlu-u 'kpʊn-o nyʊ'a -dadudu'a -pɔlʊ ti'a dı, ʊ-bʊ 'Zuifʊ'a nyʊklıgbı 'mnʊ -see -bhla 'ybha ʊn 'ke ɔ 'lbha ɔ 'ke 'mɛ, -ɛkedımaa, nyʊ 'mnʊ'a -fanʊ 'lbhʊ -ʊ'o.

XIX ''Jiazɔyrʊ nyni'a a, Zezii -ke *'ɔ -namʊ -sɔ'ɔ-ɔ Zelizalɛɛmʊ, ʊn 'ye mu.

*Figiee *Zezii bhla'a gbo (Matiee 21:20-22)*

XX Zɔ zı'a, 'ɛ -drumasrın 'le ʊn-ʊ mu'o le. Ʊn -nı zinamʊ, 'le, figieetu *Zezii bhla'a gbo, ʊn 'ye ɛ li'ye. Ɛ 'mɛ-o'o 'wee. XXI *'Piɛlı nʊ'a -kaa, ɔ popo'o-o 'ɛ ''kpidı 'gwlʊti 'le ɔ na: -A'ba -Tɔyi, -a 'ye-e li'a? -Glaaple tu -ın bhla'a gbo, ɛ 'mɛ-o'o. XXII-XXIII Ɔ 'lɛ'ɛ -kaa a, 'le Zezii 'ye *'ɔ -namʊ 'wee 'tmʊʊ, ɔ na: -Ziadı 'ın-ı za'a amʊ -bodı 'mʊ, nyɔ -yɔ de'a -Lagɔ ''gwli, lɛ-ɛ -kmu'a ''yi 'bho nyʊ 'wee'a ''yigbeyi, -a 'ye -ɛ -nʊ -mʊ, ɛ -see -ınmʊ

wɔnyi ti-nyna yi, lɛ''o lɛ-ɛ 'ye-e -ınmʊ 'mʊ'wɔɔn -mʊ. -Bho -a'a -pɔlʊ se 'kɔlʊ 'le -ın 'ke -Lagɔ ''gwlide, lɛ -ın ''si'a 'nynı, 'ɛ ''yri'a 'bı-ı 'wlʊ-o'o. XXIV 'Ɛ dı 'ın-ı 'tmʊʊ'o amʊ, -bho -ın po *-Lagɔ wɔn gbo 'le -ın 'ke ɔ lɛ 'ybhaa, de ''gwli na, ɔ 'wɔn-o'o ɔ 'ke ɛ -ınmʊ ''nyı, 'le ɔ-ɔ ''nyı 'ɛ -ınmʊ -ziaka. XXV -Bho -ın -kɔ ɔ wɔn gbo-o po a, 'le nyɔ'ɔ dı 'ke 'le -a'a 'limʊ -nı, 'ye 'ɔ ngaze 'le -ın 'ke 'ya dı 'bhɔ! -Bho -ın nʊ -kaa a, ''lemnıı, -a'a -tıta -Lagɔ -nı'a 'le yaku 'li, ɔ-ɔ 'bhɔ-ɔ -a'a ''nyinynidı'a dı 'bho 'ɔ ''yigbeyi. [XXVI -Bho -ın se -kaa nʊ, -a'a -tıta -Lagɔ -nı'a 'le yaku 'li, ɔ -see -a'a ngaze 'ye yi 'le ɔ 'ke -a'a ''nyinynidı'a dı 'bhɔ 'bho 'ɔ ''yigbeyi.]

*Doo *Zezii'a wɔnkuɛ 'wlʊ'a?*
(Matiee 21:23-27; Luukı 20:1-8)

XXVII 'Ka-a *Zezii 'tmʊʊ nʊ'o 'le ʊn 'ye Zelizalɛɛmʊ nyni, ʊn 'ye 'le *-Lagɔ'ɔ bʊbɔbhlegbo pa. Ɔ -nı 'le tinanamʊ 'le *-Lagɔ'ɔ 'sragazamʊklıgbı-e, *-Lagɔ'ɔ gba'a yibomʊ -ke *'Zuifʊ'a -zigletumʊ -lrʊʊ-ʊ -nı'a 'bho 'ye ɔ linyni, XXVIII ʊn 'ye ɔ tidede 'le ʊn na: Yɔɔ -ke ''bhuo-o ''nyı'e -ınmʊ ''yiflɔɛ 'le -a sıa nı'e -kaa nyʊ'a? Yɔɔ lbho'o -ınmʊ'a? XXIX 'Le ɔ na: Ɛ -nmɔ'ɔ-ɔ ''yrili. 'In-ı dede-e amʊ dı -lue gbɛ ti. -Bho abʊ ''du ɛ ''kpi a, ''lemnıı nyɔ-ɔ -ke 'nynı 'mʊ 'ın-ı nʊ'a -kaa a, 'mna-a ''si -ɔ 'nynı. XXX 'In na, *'Zaan Batiisı -naa 'le, yɔɔ -ke ''bhuo-o lbho 'ɔ 'le ɔ-ɔ *batizee'e nyʊ'a? -Lagɔe, -ale nyunyu? A 'tmʊʊ 'ınmʊ! XXXI 'Ɔ wlu 'mnɛ crʊ -ʊ'o 'le ʊn-ʊ 'kabha'o, ʊn-ʊ nʊ'o: Koo -a 'ke 'lɛ 'ya-a? -Bho -a na, -Lagɔ lbho ɔ'o, ɔ-ɔ 'ye-e, ''lemnıı, 'an ''kpidı ɔ -za'a 'mʊ, leedı a -see ı ''gwlide

'ya? -nʊ -mʊ. XXXII -Bho -a na, nyunyu lbho 'ɔ ɔ, ɛ -see nyʊ-ʊ -nı'a 'bho 'tʊ -nʊ yi, -ɛkedımaa, 'wa klɛ 'de-e ''gwli 'Zaan Batiisı-ı 'mo-o -Lagɔ'ɔ wlu'a 'mʊtizayi -ziaka. 'Le koo -a 'ke -nyna'a? XXXIII 'Le ʊn 'ye -kaa Zezii ''yi'lɛ, ʊn na: -Yɔ 'ma-a 'Zaan Batiisı, -ɔ lbho 'ɔ, -a se ɔ yibo. 'Le ɔ na: Ɛ -nmɔ'ɔ-ɔ ''yrili. -Bho ɛ -nı -kaa 'mʊ, ''lemnıı -ɔ lbho'a 'ınmʊ, 'mna -see ɔ 'nynı ''si yi!

XII

**Zezii na *'Zuifʊ'a -klıgbı-ı 'mo-o lbhʊzemʊ 'bhle'a nyanı*

(Matiee 21:33-46; Luukı 20:9-19)

I Ɪ zi'a -kaa a, *Zezii 'po-o ''yi -lue 'le ɔ na: Nyɔ -lue nʊ'a -kaa, ɔ ''du-o -kpaa, tui-i tro'a ''bhi ʊn-ʊ 'la'a lezɛɛn, 'le ɔ 'ye ı -lo. 'Ɪnnı nyʊ-ʊ nʊ'o duvɛɛn 'mʊ. Ɛ-bɛ -kpaa 'mnɛ, ɔ -po 'nɛ-ɛ -gbatı ''yrili, ɔ 'ye -dedeyibhie cɛ, ɔ 'ye ɛ lasoo tri 'le ʊn 'ke 'ɛ 'limʊ 'ya ''bhi'a ''ni 'mʊ''pli -nı. Ɔ 'po-o 'bho 'tide ''lru -popo 'le ʊn 'ke 'bho -kpaa li-fuo -nı, ɔ 'ye ɛ lbhʊnʊmʊ lisie, -bho ʊn -zɛ ɛ, 'le ɔ -ke ʊn 'ke 'gble, 'le ɔ 'ye 'mʊ-sɔ, ɔ 'ye nya 'laga 'mʊ mu. II 'Ya -zazanɔɔ nyni'a a, ɔ 'lbho-o 'le lbhʊnʊmʊ 'mnʊ gbo 'ɔ 'gbaplemʊ'a ''klumʊ'a nyɔ -lue, ʊn 'ke ɔ 'ɔ nı ''nyı, ɔ 'ke ı 'le ɔ gbo kpa, 'le ɔ 'ye mu. III Ɔ nyni'a a, 'ınnɔ ʊn kpʊn'o kwa 'mʊ ti, ʊn ''sɛɛn'ɛ kplokplo. Ʊn -see ɔ lɛ ''nyı ʊn 'ye ɔ tinu, IV 'le -kpaayowli 'mnɔ 'ye 'le 'ɔ 'gbapleyi -lrɔɔ lbho. Ɔ nyni'a a, 'ınnɔ ʊn wa'a 'gʊ, ʊn kla'a nyanı 'mʊ kplokplo, ʊn -see ɔ lɛ ''nyı, ʊn nu'o ti, V 'le ɔ 'ye 'le 'ɔ 'gbaplemʊ'a tannɔ lbho. Ɔ nyni'a a, 'ınnɔ ʊn 'lbha'o ɔ 'ye 'mɛ. Nyʊ'a klɛ ɔ-ɔ lbho'a

'le, 'ka-a ʋn-ʋ nʋ'o, ʋn-ʋ ''sɛɛn tɔlʋ, ʋn-ʋ 'lbha -lrʋʋ ʋn-ʋ 'mɛ. 'Ka-a ɛ zi'o 'le 'ɔ 'gbaplemʋ'a klɛ 'ye ''yiti-gwɛ.

VI 'Ɔ ''yu'a 'dɛ -lue -ke dı ɔ -kma'a, 'ɔ ''sɛ-ɛ -sie 'nɔ kwa 'mʋ. Ɔ-bɔ ''yu 'mnɔ, 'ınnɔ ɔ 'bhɔɔ'ɔ gbɔ 'mʋ, ɔ lbho'o 'le lbhʋnʋmʋ 'mnʋ gbo. -Kaa ɔ-ɔ popo'o 'gwlʋti: 'An ''bhuo'a ''yu ma'a dı, -bho ɔ mu a, ʋn-ʋ 'ye ɔ 'bho ''du mʋ. 'Le ɔ 'ye mu, ɔ 'ye nyni. VII Ʋn 'ye 'ɔ ''yri a, -kaa 'wa ''sɛ bhaga'o: 'Le nya 'wla -ɔ 'ye'a 'ɔ -tıta'a -kpaa ''kpi -zi mʋ, 'ınnɔ 'ka-a. 'Ɛ dı a-ba 'lbhɔ ɔ, ɔ 'ke 'mɛ, ''lemnıı -kpaa 'mnɛ ɛ, -a-bʋ 'ye ɛ 'tɔ -kɔ mʋ. VIII A -gblee, ɔ-bɔ ''yu 'mnɔ, 'ınnɔ ʋn kpʋn'o kwa 'mʋ ti, ʋn 'lbha'o, 'ɔ ''ku ʋn po'o 'kwla.

IX 'Bho 'ɛ ''kpi, Zezii -nyna'a-a ti, nyʋ-ʋ po 'ɔ -lokui, 'le ɔ 'ye ʋ tidede, 'le ɔ na: -Bho a popo 'gwlʋti 'le, lee ɔ-bɔ -kpaayowli 'mnɔ 'ke 'traamʋ nʋ 'tɔ'ɔ? 'Ɪn-ı 'tmʋʋ'o amʋ-ɛ, -kpaayowli 'mnɔ-ɔ 'ye-e -yi -mʋ ɔ 'ke ʋ-bʋ lbhʋnʋmʋ 'lbha, ʋn 'ke 'mɛ 'le ɔ 'ke 'ɔ -kpaa nyʋ -lrʋʋ lisie. X 'Le -Lagɔ'ɔ ''bɔgʋ 'li, wludie -gbɛ -nı'e 'le, 'ınnɛ 'lɛ'ɛ -kaa:

Sʋkpʋ -budupomʋ -ba'a, ʋn nʋ'a ɛ se ''yrili-nmɔ ʋn po'a ti, 'ɛ 'bı-ı 'ye-ɛ'o na 'ınnɛ -nmɔ'ɔ ''yrili -ɛ -zi'e sıkpı 'wee. XI Ɛbɛ 'mnɛ, 'ınnɛ -a'ba -Kɔyi -Lagɔ nʋ'o, -ɛ -nmɔ'ɔ ''yri ''kpi ti 'bho -a'ba ''yigbeyi.

XII Zezii 'lɛ'ɛ -kaa a, ɛ -see *'Zuifʋ'a nyʋklıgbı 'tʋ nʋ, -ɛkedımaa, ʋn yibo'o-o na ʋ-bʋ ɔ ''si'e 'nynı. 'Ɪnnɛ 'bhle'e 'nynı'a dı ʋn-ʋ 'ybha'o ʋn 'ke ɔ kpʋn. Nyʋ'a -dadudu 'zi -ɔ gbo. 'Ɛ dı ʋn -see 'ybha ʋn 'ke ɔ -bhla kpʋn, -ɛkedımaa, nyʋ 'mnʋ'a -fanʋ 'lbhʋ -ʋ'o 'le ʋn 'ye ɔ ''yiti''tayi ʋn 'ye mu.

A ''pɛle lapoo a 'ke 'bhlʊkpayowli ''nyı (Matiee 22:15-22; Luukı 20:20-25)

XIII Zɔ -lue 'zɔ ɔ, ʊn 'lbho-o *Faliziɛɛn gbı -ke *Elɔɔdı'a -namʊ'a nyʊ -lrʊʊ ʊn 'ke *Zezii ti'crɛ 'le ʊn 'ke ɔ dı -kpʊn, XIV ʊn 'ye yi 'le ʊn na: -A'ba -Tɔyi, -a yibo'o-o -ın 'srɛɛ'ɛ-ɛ ''yi. -Bho koo nyɔ ''du nyɔklagba, -a'a ple 'ɔ ''yri. 'Bho nyʊ'a ''yigbeyi, -bho -ın -ka wlu, -a'a 'kıkle wlu ''yi. -Ka -Lagɔ nʊ'a nyɔ 'ke -na 'tın, 'ka-a -a tɔ'ɔ nyʊ. 'Le ʊn 'ye -kaa 'lɛ -lrɛɛ: 'Wlomɛɛ'ɛ 'bhlʊkpayowliklagba na: -A ''pɛle lapoo. Ɛ -nmɔ'ɔ -kaa-a ti -a 'ke ɛ nʊ'a? -A ''pɛle nɛ-ee, -ale -a'ba ''pɛle nɛ -le? 'Tmʊʊ -amʊ! XV 'Le ɔ na: A-a 'mo-o -mıɛ 'sɔn wɔn 'mʊ 'bhlemʊ. -Ka a 'lɛ'ɛ -laa, ɛ -se 'ka-a a-a popo 'gwlʊti -ko. A-a 'bi-e -ınmʊ lemʊ ti a 'ke 'ınmʊ dı -kpʊn. 'Ɛ dı 'ın 'wın 'ı 'mʊti. A -ya 'ınmʊ mɔniyʊɛ 'mʊ 'ın 'ke ɛ 'ye 'le 'ın 'ke 'bho wlu ''du! XVI 'Le ʊn -ke ɛ 'ye yi. Ɔ na: Nyunyɔlru -ke 'nynı-ı -nı'a -laa mɔniyʊɛ ''kpi, yɔɔ -kɔ 'nı'a? Ʊn na: 'Bhlʊkpayowliklagba mo'o. XVII Ɔ na: Kın. -Bho ɛ ''du 'bhlʊkpayowli'a 'bhoduɛɛ'ɛ dı, a ''du ɔ 'bho 'le a 'ke lapoo ''pɛle! -Bho ɛ ''du -Lagɔ'ɔ 'bhoduɛɛ'ɛ dı, a ''du ɔ 'bho -lrɛɛ 'le a 'ke 'ɔ 'gwlʊdı nʊ! Ɔ 'lɛ'ɛ -kaa a, wɔn 'mʊ -ʊ ti.

'Bho 'mɛmʊ'a glusɔnamʊ leelɛ 'ke zi'a? (Matiee 22:23-33; Luukı 20:27-40)

XVIII A -gblee, 'le Zelizalɛɛmʊ, nyʊ'a 'plan-a -nı'a 'le -lrɛɛ, 'ınnʊ 'mo-o *Sadiziɛɛn. -Kaa ʊn-ʊ tɔ'ɔ nyʊ, ʊn na: -Bho nyɔ 'mɛ ɛ, 'ɔ -sɔ glu. Zɔ -lue 'mnɛ 'zɔ, ʊ-bʊ nyʊ 'mnʊ, 'wa -lrʊʊ -yɛ'ɛ-ɛ *Zezii 'le ʊn na: XIX -A'ba -Tɔyi, -kaa -a'ba ''na *Moyiizı po'o gba -nɛɛ, ɔ na: -Bho nyɔ 'bhle 'nynɔ 'le ɔ

-ke ʊn -see ''yu 'wlʊ, ɔ 'ke 'mɛ ɛ, 'le ɔ 'ke 'lotʊ'a ''yunyukpasu 'bhle a, 'ınnɔ kpa'a 'ɔ -dıgbanynɔ 'le ɔ -ke ʊn 'ke 'ɔ 'lotʊ'a ''yu'a 'nynı 'mʊ ''yu 'wlʊ -nı. XX 'Bho-o 'lotʊ'a ''nynuu -mɛɛsɔn -nı'o. Zɔ -lue 'zɔ, 'wa ''klumʊ'a nyɔ -lue 'kpa-a 'nynɔ, ɔ -ke ʊn -see ''yu 'wlʊ, ɔ 'ye 'mɛ, XXI 'le 'ɔ 'lotʊ'a ''yu -lrɔɔ 'ye 'ɔ -dıgbanynɔ kpa. Ɔbɔ -ke ʊn -see ''yu 'wlʊ, ɔ 'ye 'mɛ -lrɛɛ. XXII 'Ka 'mnɔ ɔ, 'ka-a, -ʊ -sie'a 'bho, ʊn ''luo'o -dıgbanynɔ 'mnʊ 'mʊ -lue -lue, ʊn -ke ʊn -see ''yu 'wlʊ, ʊn 'ye 'mɛ. -Dıgbanynaakpʊ pa'a 'le, ʊn 'mɛ-o'o -lrɛɛ. XXIII 'Ɛ dı, -bho -ın na 'le 'wı -lrɛɛ 'li 'mɛmʊ-ʊ 'ye-e glu -sɔ -mʊ a, ʊ-bʊ 'lotʊ'a ''nynuu -mɛɛsɔn 'mnʊ 'le, koo 'wa ''kpidı-ı 'ye -nı mʊ 'bho 'nynaakpʊ 'mnʊ'a damʊ'a? 'Wa 'wee kpʊ ʊ 'ko-o'o. -Bho ʊn -sɔ glu 'le, 'bho 'wa ''klumʊ, 'yɔɔ -ke 'nynɔ ʊn 'ke ''du'a? 'Tmʊʊ -amʊ!

XXIV 'Le Zezii na: -Yɛ 'ma-a 'mɛmʊ'a glusɔɛ'ɛ dı, a -see lɛ -lue 'tın 'mʊti'wɔn. A-a ''maa-a a'ba ''bhi, -ɛkedımaa, a se -Lagɔ'ɔ wlu yibo 'le a se 'ɔ wɔnkuɛ yibo -lrɛɛ. XXV 'In-ı 'tmʊʊ'o amʊ-ɛ, -da 'mɛmʊ-ʊ 'ye'a glu -sɔ -nı mʊ, kpʊkpɛɛ -see ti-nı yi. -Lagɔ gbo'a -dalbhomʊ -nı'a 'le yaku 'li, -ka 'wa tinıɛ -nı'a, 'ka-a nyunyu'a tinıɛ-ɛ 'ye -nı mʊ. XXVI -Bho a na 'mɛmʊ -see glu -sɔ yi a, a-a ''maa-a a'ba ''bhi. Dı *Moyiizı 'wɔn'ɔ 'bɔ, ɔ 'cnı'a 'le -Lagɔ'ɔ ''bɔgʊ 'li, -da -Lagɔ -nı'a 'le -gamnıgı 'mʊ, dı ɔ 'tmʊʊ 'nɔ, a -see ı -bhla 'bɔ'wɔn ke? -Kaa ɔ 'lɛ'ɛ -kaa: A'ba ''naklıgbı ''we, *Ablaamʊ, *Izaakı -ke *Zakɔɔpʊ, 'ınmɔ -Lagɔ, 'ınmɔ -ke ʊn bhla'a *-ybhɛybhɛtite, 'ınmɔ 'ka-a! XXVII 'Ka-a -Lagɔ 'tmʊʊ'o Moyiizı. I-bı wlu 'mnı, 'ya 'zɔ -tɛ'ɛ 'mʊ-ɛ. 'Le ɛ 'mʊ Ablaamʊ, Izaakı -ke Zakɔɔpʊ

''we 'mnʊ, ʊn 'mɛ-ɛ'o see. 'Le, -bho -Lagɔ na: 'Ɪnmɔ -ke ʊn bhla'a -ybhɛybhɛtite, ɛ-ɛ 'tɔ-ɔ na, ʊn -nı'e-e -bhla ti 'bho 'ɔ ''yigbeyi; -bho 'wla a, 'le ɔ 'ke ʊ glu -za. A -gblee, -kaabonyʊ -ke ɔ -na'a, 'ka-a 'wa 'wee -nı'o 'bho 'ɔ ''yigbeyi. Lɛ a'ba 'wɔn'ɔ 'mʊti, 'ınnɛ 'ka-a! 'Ɛ dı 'ın nʊ'o na: A-a ''maa-a a'ba ''bhi.

*Yɛɛ 'mo-o *-Lagɔ'ɔ gbaklagba'a?*
(Matiee 22:34-40; Luukı 10:25-28)

XXVIII -Da *Zezii -ke *Sadiziɛɛn 'mnʊ -nı'a deponamʊ, *-Lagɔ'ɔ gba'a yiboyi -lue-e -nı'e 'bho. -Ka Zezii ''du'a Sadiziɛɛn ''we'a wlu ''kpi -ka -zɛgɛka, ɔ 'ye'a 'na li, ɔ 'nyni -ɔ li ɔ 'ke ɔ tidede 'le ɔ na: -A'ba -Tɔyi, 'le *-Lagɔ'ɔ gba'a ''klumʊ 'le, gba yɛɛ ku'o wɔn -a 'ke ''yi-kpʊn -ɛ -zi'e 'ya 'wee'a? XXIX 'Le ɔ na: -Lagɔ'ɔ gba -ɛ ku'a wɔn tenyı, 'ınnɛ 'ka-a: *Izrayɛɛlıkɔmʊ, a po -lokui, -a'ba -Kɔyi, -Lagɔ -nı -lue 'tın, 'ınnɔ 'mo-o -Lagɔ. XXX 'Ɛ dı -ın 'ke -a'a -Kɔyi -Lagɔ'ɔ dı -kma. -Ɪn 'ke ɔ -a'a -pɔlʊ'a klɛ -jeyi ''nyı 'le -a'a 'gwlʊtipopoɛ'ɛ klɛ ti -ın 'ke 'ɔ 'nynı ''yi'bhɛɛ, lı 'wee -a nʊ'a, -ın 'ke ı nʊ 'ɔ dı. -Kaa -ın 'ke 'ɔ dı -kma. XXXI -Lagɔ 'mnɔ'ɔ gba'a 'sɔnnɛ, -ɛ ku'a wɔn, -a 'ka ''yi-kpʊn -lrɛɛ, 'ınnɛ 'ka-a: -Ka -ın -kma'a -a'a ''bhuo'a dı, -kma -kaa -ın -bonyunyɔ'ɔ dı! Gba -lrɛɛ, -ɛ 'ka wɔnku, -ɛ 'ka ı-bı 'sɔn -nıı -zi, ɛ se -nı.

XXXII Ɔ 'lɛ'ɛ -kaa a, ɔ-bɔ nyɔ 'mnɔ na: Kın, -a'ba -Tɔyi, 'ka-a mo'o. -Ziadı -ın -nı'e 'mʊzanamʊ. -A'ba -Kɔyi -Lagɔ, ɔ -nı -lue 'tın, 'ınnɔ 'mo-o -Lagɔ. 'Bho 'ɔ ''yigbeyi -Lagɔ -lrɔɔ se 'bho -nı. XXXIII 'Le ɛ 'mʊ nyɔ 'ke 'ɔ dı -kma mo'o 'le ɔ 'ke ɔ 'ɔ -pɔlʊ'a klɛ -jeyi ''nyı, 'le 'ɔ 'gwlʊtipopoɛ'ɛ klɛ ti ɔ 'ke 'ɔ 'nynı ''yi'bhɛɛ, lı 'wee ɔ 'ka nʊ, ɔ nʊ ı

'ɔ dı! -Kaa ɔ 'ke 'ɔ dı -kma. -Ka ɔ -kma'a 'ɔ ''bhuo'a dı, 'ka-a ɔ 'ke 'ɔ -bonyunyɔ'ɔ dı -kma. 'Bho -Lagɔ'ɔ 'sragazanamʊ, -ka nyɔ-ɔ ya'a nmi ʊn-ʊ 'lbhɛ 'ɛ ʊn-ʊ po 'ɛ ''yri muaa 'wee, -a 'ye 'na-a -nʊ -mʊ kplokplo, -a 'ye-e lı -lrıı -ya -mʊ 'le ʊn 'ke ı 'sraga 'mʊ -za kplokplo, -bho koo -ın nʊ -kaa, bhubhuyiti'a lı mo'o. Ɩ-bı gba 'sɔn -nıı, -bho -ın -kpʊn nı ''yi, 'ınnı ku'o wɔn, -ı -zi'e 'sragazɛɛ. XXXIV Nyɔ 'mnɔ -zɛ 'ɛ -kaa 'mʊ -ka -zɛgɛka, Zezii na: -Ɩn -nı'e-e -Lagɔ'ɔ nyʊ'a -kɔkɔɔ'ɔ dı'a 'zɔ 'mʊtiwɔnnamʊ 'le ɔ 'ke -ınmʊ -kɔ. Ɔ 'lɛ'ɛ -kaa a, nyɔ -lrɔɔ -see 'tɔ 'ybha ɔ 'ke ɔ dı -lrıı tidede.

**-Lagɔ'ɔ 'Bhozayi -ɔ 'pʊʊn'a nyʊ-ʊ 'mo-o *Daviidı'a -kɔyi*

(Matiee 22:41-46; Luukı 20:41-44)

XXXV Ɩ zi'a -kaa a, *Zezii mu'o 'le-e *-Lagɔ'ɔ bʊbɔbhlegbo. Ɔ nyni'a 'le, -da ɔ -nı'a nyʊ -tɔnamʊ a, ɔ dede 'nʊ-ʊ dı -lue gbɛ ti 'le ɔ na: *-Lagɔ'ɔ gba'a yibomʊ ''we na: *-Lagɔ'ɔ 'Bhozayi 'pʊʊn'a nyʊ -ɔ 'ka yi, -a'ba ''na *Daviidı'a ''nayu ɔ 'ke ''du. Kın, 'ka-a mo'o. XXXVI 'Le, ɛ-bɛ wlu 'mnɛ, 'ɛ 'zɔ'ɔ 'nynı -mɛ'ɛ? Ɔ-bɔ Daviidı 'mnɔ'ɔ ''bhuo, *-Lagɔ'ɔ Lisaazuzu 'tmʊʊ nɔ-o'o ɔ 'ye wlu -nɛɛ 'cnı:

'An -Kɔyi -Lagɔ 'tmʊʊ'o -kaa 'an -Kɔyi: -Zi -laa 'an ''troli -ın 'ke ti-de 'le 'ın 'ke -a'a tʊ'a nyʊ wɔn-zi.

XXXVII -Bho Daviidı 'lɛ -kaa a, ''lemnıı -Lagɔ'ɔ 'Bhozayi -ɔ 'pʊʊn'a nyʊ, 'ınnɔ ɔ-ɔ ''si'e 'nynı ɔ-ɔ 'la'a 'ɔ -kɔyi. Ɔ-bɔ 'ma-a Daviidı'a ''nayu, -bho Daviidı -kɔ ɔ 'ɔ -kɔyi-i 'la 'le, koo 'ɛ 'zɔ -nı'e 'mʊ'a?

**Zezii na: A-bʊ po'a 'ınmʊ -lokui a, a ''du a'ba ''bhi ''yrili 'bho *-Lagɔ'ɔ gbayibomʊ'a damʊ*
(Matiee 23:1-36; Luukı 20:45-47)

Nyʊ'a -dadudu-u 'po-o -bhla *Zezii -lokui 'le 'bʊbʊa 'mʊ. XXXVIII Zɔ -lue 'zɔ, ɔ -nı 'ʊ -tɔnamʊ, ɔ na: 'Bho *-Lagɔ'ɔ gba'a yibomʊ'a damʊ, a ''du a'ba ''bhi ''yrili! -Bho ʊn -pa 'wa 'nynıbhlevilɔbanı 'mʊ, -bho -die -gwɛ 'le, ʊn 'ybha-o'o nyʊ 'ke ʊ 'yra, ʊn 'ke ʊ 'bho ''du 'le ʊn -ke ʊn 'ke 'yıye. XXXIX 'Le *-Lagɔwlu'a 'licıaanbidi 'li ʊn 'ybha-o'o ʊn 'ke kpizıgı ''kpi -de 'le nyʊ 'ke ʊ 'yra. -Bho nyʊklıgbı ''du gɔ 'le ʊn 'ke ʊ 'la a, ʊn 'ybha-o'o ʊn 'ke 'nynıbhlekpi ''kpi -de 'le nyʊ 'ke ʊ 'yra -lrɛɛ. XL -Bho ʊn -ka *-Lagɔ wɔn gbo-o po, nyʊ 'ke ʊ 'bho ''du'a dı, 'ka-a ʊn 'bhle ɛ'o kplokplokplo. Ʊn-ʊ nʊ'a -bhla -kaa a, ʊn-ʊ 'lbha-a -dıgbanynʊkpakpı ''yrabha 'mʊ 'le ʊn-ʊ zʊ 'ʊ lı kwa 'mʊ. Ʊ-bʊ nyʊ 'mnʊ, -Lagɔ-ɔ 'ye -ʊ -zigle -tu -mʊ tenyı.

''Pʋanlbhadıgbanynaakpʊ -lue'a 'jɛ
(Luukı 21:1-4)

XLI A -gblee, 'le *-Lagɔ'ɔ bʊbɔbhlegbo mɔnilipolı -nı'e 'le. Mɔni ʊn-ʊ ''nyı'a -Lagɔ ɔ, 'le-e ʊn-ʊ po ı'o. 'Ya -lue ''troli *Zezii -de'e ti. -Ka nyʊ-ʊ po'a 'le mɔni 'le ɔ-ɔ gbʊ'o 'na ya. ''Wlilıbhlemʊ ''we-e yi'a, ʊn-ʊ po'o 'le-e mɔni'a -dadudu, XLII 'le 'nynaakpʊ -lue 'ye yi. ''Pʋanlbhadıgbanynaakpʊ mo'o. Ʊn nʊ'a -kaa, ʊn po'o 'le-e mɔniyɔ 'sɔn. XLIII Ʊn po 'ı 'le, Zezii ''bhiti'e-e 'le *'ɔ -namʊ gbo, ɔ 'ye ʊ 'tmʊʊ, ɔ na: A 'ye-e 'nynaakpʊ -nʊʊ li'a! Mɔniyɔ 'sɔn, 'ınnı ʊn po'o 'le mɔnilipolɛ 'li. -Ziadı 'ın-ı za'a amʊ -bodı 'mʊ, ʊ-bʊ -dıgbanynaakpʊ -nʊʊ, 'mna-a'a

damʊ, 'ınnʊ po'o 'le mɔni'a -dadudu, -ʊ -zi'e nyʊ 'wee po'a 'le mɔni. XLIV -Ɛ -ke dı 'ın 'lɛ'ɛ -kaa, 'ınnɛ 'mo-o, nyʊ -yʊ po'a 'le mɔni'a -dadudu, mɔni -ı se'a dı ''kpi 'bhle, 'ınnı ʊn po'o 'le. -Yɛ 'ma-a ʊ-bʊ a, mɔni -gbı ʊn 'bhle'a ʊn 'ke 'ka li, 'ya klɛ ʊn po'o 'le.

XIII

**Zezii -za'a-a *-Lagɔ'ɔ bʊbɔbhlegbo'a wawadı 'mʊ*

(Matiee 24:1-2; Luukı 21:5-6)

I Ɩ zi'a -kaa a, *Zezii -ke *'ɔ -namʊ 'da-a 'le *-Lagɔ'ɔ bʊbɔbhlegbo. -Da ʊn -nı'a 'danamʊ, 'wa ''klumʊ'a nyɔ -lue 'tmʊʊ nɔ-o'o, ɔ na: -A'ba -Tɔyi, -gblee, sıkpımii -ke ''bhi ʊn -po -nı'a -bidi -nıı, 'ya gʊgɔbolɛ se -nı. -Ka -zɛgɛka'a ''bhuo ʊn po ı'o 'le ı -nmɔ'ɔ ''yrili tenyı. II 'Le ɔ na: Kın, -bidi -a 'ye'a li a, ʊn-ʊ 'ye -ı -wa -mʊ 'wee 'le ʊn 'ke ı ti-za, 'ya lɛ -lue komu -see 'bho -sie yi.

'Bho 'kmʊ'a ''yitiinɔɔ ''yi sıasıaa-a 'ye'a -yi mʊ, 'ya dı

(Matiee 24:3-28; Luukı 21:7-24)

III Ʊn gwɛ'ɛ ''zrɔpoɛ ''yi a, 'le *Zezii 'ye 'le Olivieegɔgɔ ''kpi 'ya, *'Ɔ -namʊ'a ''klumʊ'a nyʊ nyiɛ: *'Piɛlı, Zaakı, *'Zaan -ke Andree, 'wa ''sɛ-ɛ -ke ɔ mu'o. 'Le -gɔgɔ ''kpi 'mnɔ, 'le-e ʊn -de'e ti. 'Nɔɔ ʊn -de'a ti, *-Lagɔ'ɔ bʊbɔbhlegbo-o ge 'ʊ ''yi ''tıklılı. 'Le ʊn 'ye Zezii tidede, ʊn na: IV -Lagɔ'ɔ bʊbɔbhlegbo'a ''kpidı -ın -za'a 'traamʊ ʊn-ʊ 'ye'a -wa mʊ 'le, -bhlaaka 'ɛ -nɔɔ 'ke nyni'a? Ɩ-bı wlu 'mnı, -bho 'ya ''yri'a 'bı -ka 'wlʊ, leelɛ -a 'ke ı 'mʊyibo -nı'a? 'Tmʊʊ -amʊ! V 'Le ɔ 'ye

ʊ ''dı 'mʊ ''du ɔ na: A ''du a'ba ''bhi ''yrili, 'le nyɔ -kaa amʊ -tɔɔ ''yrili''maa. VI Nyʊ'a -dadudu-u 'ye-e -yi -mʊ 'le ʊn 'ke 'an 'nynı 'mʊ''luo, ʊn 'ke -kaa 'lɛ -lue -lue, 'Inmɔ *-Lagɔ'ɔ 'Bhozayi -ɔ 'pʊʊn'a nyʊ, 'ınmɔ 'ka-a! 'Ka-a ʊn-ʊ 'ye 'lɛ mʊ 'le ʊn 'ke nyʊ'a -dadudu dı ''yrili''maa. VII 'Bho 'mnɔ, -bho tʊı -ka 'le a ''bhli-i vɔɛ, -sıanyı'a 'lbha amʊ -le! -Bho a 'wɔn 'le 'bhlıkpı -lrıı ''kpi'a tʊ'a vɔvɔɔ'ɔ ''dı 'bɔ, -sıanyı'a 'lbha amʊ -le -lrɛɛ! Tʊı 'mnı, ı-ı 'ye-e -vɔ-ɛ -mʊ. Ɛ -se -bhla 'kmʊ'a ''yitiinɔɔ -ko. VIII 'Bhlʊkpa -lrɛɛ'ɛ nyʊ -ke 'bhlʊkpa -lrɛɛ'ɛ nyʊ-ʊ 'ye-e tʊ -vɔ -mʊ 'le 'bhıɔ -lrɔɔ'ɔ nyʊ -ke 'bhıɔ -lrɔɔ'ɔ nyʊ 'ke vɔ. 'Le 'bhlıkpı'a -dadudu ''kpi 'bhlʊkpa-a 'ye -trɛ mʊ 'le 'mʊ 'ke 'le 'bhlıkpı'a -dadudu ''kpi tiyi. 'Ya 'wee-e 'mo-o 'kleyeɛɛ 'mʊ 'nyaanamʊ. IX-X 'Bhlıkpı 'wee ''kpi'a nyʊ 'ke -Lagɔ'ɔ ''dızıgı 'bʊ'wɔn -tanyı-ɔ, 'le 'ɛ ''yitiinɔɔ 'ke nyni mo'o. -Yɛ 'ma-a a-bʊ, a ''du a'ba ''bhi ''yrili, dı 'ın-ı 'tmʊʊ'a amʊ, 'ya damʊ. 'In na, ʊn-ʊ 'ye-e amʊ -zigle -tu -mʊ, 'le *-Lagɔwlu'a 'licıaanbidi 'li ʊn-ʊ 'ye-e amʊ ''sɛɛn -mʊ. 'An dı ʊn-ʊ 'ye amʊ -kpʊn mʊ 'le ʊn 'ke amʊ 'bhlıkpıyowli -ke 'bhıɔ ''we'a wɔnyi kpa 'le ʊn 'ke amʊ -zigle -tu. 'Bho 'wa ''yigbeyi 'an ''dı a-a 'ye -za mʊ. XI -Bho a nyni 'le -zigle 'mʊ ti a, 'bho dı -yı a 'ka 'mʊ-za, 'ya damʊ, nymɔ'ɔ ''si amʊ 'gwlʊ -le, -ɛkedımaa, 'bho 'mnɔ, dı a-a 'ye'a 'mʊ-za mʊ, *-Lagɔ'ɔ Lisaazuzu 'ye ı amʊ -tɔ mʊ, le a 'ke ı 'mʊ-za! XII Nyʊ -lrʊʊ, -bho koo ɛ ''du 'wa 'lotʊ'a ''nynuu o, 'le ɛ 'ke 'wa ''yreetı ''du o, ʊn-ʊ 'ye -ʊ tʊ wɔn-po -mʊ 'le nyʊ 'ke ʊ 'lbha ʊn 'ke 'mɛ. 'Le -lrʊʊ 'ke 'wa -kɔkɔmʊ tʊ wɔnpo 'le nyʊ 'ke ʊ 'lbha 'le ʊn 'ke 'mɛ. XIII A-bʊ -yʊʊ, 'an 'nynı

a 'bhle'e ''kpi'a dı, nyʊ 'wee-e 'ye-e amʊ 'mʊ'nyɛ -mʊ. 'Ka-a ı-ı 'ye 'mʊ-nı mʊ. Nyɔ -yɔ 'ye'a 'kpa ''yi -ku mʊ, -ɔ 'ye'a 'ınmʊ ''srii mʊ ''kɔmʊkɔmʊ, 'ınnɔ 'ye 'pʊn mʊ 'bho -Lagɔ'ɔ ''yigbeyi.

XIV A -gblee, lɛ ʊn-ʊ 'la'a ''nyinynilɛ, -ɛ nyni'a 'bhlʊkpa wɔn, 'ınnɛ 'ye -yi mʊ, 'le, -da ɛ se'a ti-nmɔ ɔ, ɛ 'ke 'bho -nı. (Wlu -nıı, ı 'bhle-e 'zɔ. Nyɔ -yɔ zrı 'ı a, ɔ -de nı -pɔlʊ ti 'le ɔ 'ke ı 'mʊti'wɔn!) -Nɔɔ -ke ti lɛ 'mnɛ-ɛ 'ye'a -yi mʊ a, -yʊ 'ma-a Zideekɔmʊ a, ʊn ple ʊn 'ke 'le trı ''kpi mu! XV ''Bhlegbo'a -da nyʊ-ʊ po nı'a ''zrɔ ''jiazɔ ɔ, nyɔ-ɔ 'ye'a 'bho -nı mʊ, -bho 'ɛ -nɔɔ nyni a, 'ɔ pa 'le 'ɔ -budu 'li, 'ɔ ''luo 'ɔ -kɔkɔlɛ 'mʊ -le! Ɔ -cɛ -nı 'bho ɔ 'ke ple -nalo! XVI Nyɔ -yɔ 'ye'a -kpaa 'mʊ -nı mʊ, 'ɔ yi gwlɔ 'mʊ, 'ɔ pa 'le 'ɔ ''bhlegbo, 'ɔ ''luo 'ɔ ''yriɛ 'mʊ -le! Ɔ -cɛ -nı 'le ɔ 'ke ple -nalo! XVII -Yeee! Ngazedı! 'ɛ -nɔɔ ti, 'nynʊkpakpı-ı 'ye'a -nıgblıı 'bhle mʊ -ke -yʊ 'ye'a 'nyanyayreetı ''kpi'bhle mʊ, ʊn-ʊ 'ye-e -sıa -mʊ tenyı ''sɛ! XVIII 'Ɛ dı, a bhade -Lagɔ li 'le ɛ -kaa ''gudabhla yi, -ɛkedımaa, ɛ-ɛ 'ye-e wɔn-ku -mʊ tenyı. XIX 'Ɛ dı 'ɛ -nɔɔ ti'a 'kleyeɛɛ 'sɔnnɛ -see -nı yi. Ɛ-ɛ 'ye-e wɔn-ku -mʊ tenyı. -Da -Lagɔ -ya'a 'kmʊ ti, ɛ -kaa -zıan ''kpi-i bhla, nyɔ -see 'ɛ 'kleyeɛɛlɛtu 'ye ke -bhla. Ɛbɛ 'mnɛ, -bho ɛ zi, nyɔ -see 'tɔ 'ɛ -lrɛɛ 'ye yi ''kɔmʊkɔmʊ. XX -A'ba -Kɔyi 'mnɔ -see 'ybha nyunyu'a 'wee 'ke -gwɛ'ɛ dı ɔ 'ybha'o ɔ 'ke ɛ-bɛ 'kleyeɛɛ 'mnɛ'ɛ 'wı ''yi''pli. 'Ɔ -nʊ ɔ -za'a 'bho'a dı, ɔ-ɔ 'ye 'wı 'mnı ''yi''pli mʊ 'le ʊn 'ke 'kleyeɛɛ wɔn 'mʊ cɛ. XXI Ɛ-bɛ -nɔɔ 'mnɛ ti, -bho nyɔ na: *-Lagɔ'ɔ 'Bhozayi -ɔ 'pʊʊn'a nyʊ, 'ınnɔ -nı'e -laa, 'le ɔ 'ke na: 'Ɪnnɔ -nı'e 'lelaa, nʊ a, a'ba 'lı ı -ziadı -le! XXII Nyʊ-ʊ 'ye-e 'mʊ-sɔ -mʊ

'le ʊn 'ke 'wa ''bhi -Lagɔ'ɔ 'Bhozayi -ɔ 'pʊʊn'a nyʊ 'la. Ʊn-ʊ 'ye-e -kaa 'lɛ -mʊ, ɛ -se -Lagɔ -zʊ ʊ 'bho -ko. -Lrʊʊ-ʊ 'ye-e -kaa 'lɛ -mʊ: -Lagɔ'ɔ wlu'a 'mʊtizamʊ -a ''du'o. Ɛ -se -Lagɔ lbho ʊ -ko -lrɛɛ. Ʊbʊ 'mnʊ, *wɔnkulı 'ka -tɔ na, -Lagɔ'ɔ -nʊ ʊn ''du'o, ʊn-ʊ 'ye -ı -nʊ -mʊ. 'Ka-a ʊn-ʊ 'ye -nʊ mʊ, 'le, -yʊ -ke ''bhi 'ma-a -Lagɔ'ɔ -nʊ ɔ -za'a 'bho, ʊn 'ke ʊ -tɔɔ ''maa. XXIII 'Ɛ dı, 'an -namʊ-a, 'bho ı-bı dı 'wee 'mnı'a damʊ, a ''du a'ba ''bhi ''yrili, -ɛkedımaa, 'ın 'tmʊʊ'o amʊ-ɛ see.

*Nyunyɔ'ɔ ''Yu *Zezii na ɔ-ɔ 'yi-e le*
(Matiee 24:29-31; Luukı 21:25-28)

XXIV A -gblee, -bho 'kleyenɔɔ 'mnɛ zi a, 'yrʊ-ʊ 'ye-e -kpe -mʊ 'le -kuyre 'ke kpʊn 'le 'cʊ -see -fan yi, XXV 'le 'cʊdrı 'ke 'le yaku ''yi 'wlʊ, ı 'ke 'zɔ 'kpa 'le lı 'wee -nı'a 'le yaku ''yi 'ke gbugbluo. XXVI -Bho lı'a klɛ 'mnı zi 'tɔ -kaa a, 'ınmɔ *Nyunyɔ'ɔ ''Yu-u 'ye-e 'le yaku'a -druku 'mʊ -yi -nı -mʊ. Wɔnkuɛklagba -Lagɔ ''nyı'a 'ınmʊ, 'le ɛ 'mʊ 'ın-ı 'ye -yi -nı mʊ 'ın 'ke nyʊ -kɔ. -Ka 'yrʊ'a -vlavlı -nı'a, 'ka-a 'ın-ı 'ye -nı mʊ 'le nyʊ 'ke 'ınmʊ li'ye. XXVII 'Le 'ın 'ke -Lagɔ gbo'a -dalbhomʊ 'bhlıkpı'a ''kete 'wee ''yi lbho ʊn 'ke mu, -Lagɔ'ɔ -nʊ -yʊ ɔ -za'a 'bho, 'le ʊn 'ke 'wa klɛ 'la, ʊn 'ke ʊ ''lru'gbʊʊ.

Figieetu ''kpi'a 'mʊyibolɛ
(Matiee 24:32-35; Luukı 21:29-33)

XXVIII Tu ʊn-ʊ 'la'a figiee, 'ɛ 'mʊyibolɛ ɛ-ɛ tɔ'ɔ amʊ a, a 'wɛn ɛ 'mʊti -ka -zɛgɛka! Tu 'mnɛ, -bho ɛ -ka tɔpɔ ɔ, ''lemnıı 'ɛ -trotronɔɔ -nı'e-e nyninamʊ. XXIX -Ka -lue 'mnɔ ɔ, dı 'ın -za'a -laa 'mʊ, -bho 'ya ''yri'a 'bı -ka 'wlʊ a, -ka 'an leyinɔɔ ''kɔɔ'ɔ gbo, a yibo 'na. XXX -Ziadı 'ın-ı za'a amʊ

-bodı 'mʊ, nyʊ-ʊ -nı'a 'traamʊ ti, 'wa ''klumʊ'a nyʊtɔlʊ -see 'mɛ yi 'le ıbı 'mnı'a ''yri'a 'bı 'ke 'wlʊ. XXXI 'Ɪn na, -bho koo yaku -ke 'bhlʊkpa -sɔ ti, 'an wɔn 'mʊ'a wlu 'mo-o -ziadı, ɛ -see 'plʊ 'kpa yi ''kɔmʊkɔmʊ.

-Nɔɔ -ke ti 'bhlʊkpa 'ka ''yi''tii, -Lagɔ -nı -lue 'tın-ı yibo nɛ'o

(Matiee 24:36-44)

XXXII 'Le Zezii 'ye ʊ ''dı 'mʊ ''du, ɔ na: -Nɔɔ -ke ti ıbı 'mnı'a ''yri'a 'bı-ı 'ye'a 'wlʊ mʊ, nyɔ se ɛ yibo. -Lagɔ'ɔ -dalbhomʊ -nı'a 'le yaku 'li'a ''bhi se ɛ yibo, 'ınmɔ, -Lagɔ'ɔ ''yu'a ''bhuo, se ɛ yibo. 'An -tıta -Lagɔ -nı -lue, 'ınnɔ yibo nɛ'o. XXXIII 'Ɛ dı a ''du a'ba ''bhi ''yrili, a'ba 'mate ti -le, a yaa 'mʊti, -ɛkedımaa, -nɔɔ -ke ti 'ın-ı 'ye'a le -yi mʊ, a se ɛ yibo. XXXIV -Ka, -bho nyɔklagba -ka 'lıkpada-a mu 'le ɔ-ɔ sie'a 'ɔ ''bhlegbo 'ɔ lbhʊnʊmʊ li, ɔ-ɔ 'gblee 'nʊ lbhʊ ''yiti -lue -lue 'le ɔ-ɔ 'tmʊʊ'a -kaa ''bhlegbo'a lifuoyi: -Fuo ''bhlegbo li, -a'a 'mʊ -le!, 'ka-a ɛ -nı'e 'mʊ. XXXV -Ka -lue 'mnɔ, 'ka-a 'ın-ı ''du'o amʊ ''dı 'mʊ: 'ɛ dı a yaa 'mʊti, a'ba 'mate ti -le, -ɛkedımaa, 'ınmɔ, a'ba -yowli, -nɔɔ -ke ti 'ın-ı 'ye'a le -yi mʊ, a se ɛ yibo. -Bheje -bho -kʊtamnı -ka 'mʊti-ikpe maa, -bheje dodogwia maa, -bho -antanyısʊʊn zro maa, -bheje -bho zɔ'ɔ ''yri -ka 'le-e yi maa, a se yibo. XXXVI-XXXVII 'Ɪn-ı 'ye-e -yi -mʊ 'ın 'ke amʊ 'zɔ'daa. 'Ka 'mnɔ'ɔ dı, a'ba 'mate ti -le, a yaa 'mʊti! ''Dı 'ın-ı ''du'a -laa amʊ 'mʊ, nyʊ 'wee'a lɛ mo'o.

XIV

*'Zuifʊ'a nyʊklıgbı ''we ''du-o *Zezii dı ''kpi
(Matiee 26:1-5; Luukı 22:1-2; 'Zaan 11:45-53)

I *'Zuifʊ ''we'a zʊn 'li'a gɔklagba ʊn-ʊ 'la'a *'Paakı, 'ɛ 'wı -nı'e-e nyninamʊ. -Bho ɛ-bɛ gɔ 'mnɛ'ɛ 'wı nyni a, *''flɔɔ se'a 'ɛ ''buulɛ gbo'bhle, 'ınnɛ ʊn-ʊ li'o. 'Wa li ''flɔɔ -lrɛɛ 'le 'wı -mɛɛsɔn-ɔ zi'o. Ɛ-bɛ gɔ 'mnɛ, 'ɛ 'wı 'sɔn-ɔ -sie'e 'bho nya, 'le *-Lagɔ'ɔ 'sragazamʊklıgbı -ke *'ɔ gba'a yibomʊ ''we-e bhaga'a dı, -ka ʊn 'ka -nyna ʊn 'ka Zezii fɛ 'zɔ -pa 'le ʊn 'ke 'ɔ kpʊn, ʊn 'ke 'ɔ 'lbha ɔ 'ka 'mɛ, ʊn-ʊ 'bɔ'ɔ 'na ti. II 'Ɛ dı 'wa ''sɛ 'tıtmʊʊ'o 'le ʊn na: -Bho -a 'ke ɔ kpʊn a, -a'ba -kpʊn -nı nɔ 'bho gɔ'ɔ zɔ -le! 'Bho 'mnɔ ɔ, nyunyu -die'e-e ''yi, ʊn -kaa -amʊ tʊ gbo -ya.

'Nynaakpʊ -lue 'wla-a *Zezii 'cna ''lru
(Matiee 26:6-13; 'Zaan 12:1-8)

III Ɛ-bɛ -nɔɔ -lue 'mnɛ 'li, *Zezii -nı'e-e 'bho Bɛtanii. Nyɔ -lue ʊn-ʊ 'la'a Simɔɔ, -ɔ 'pʊn'a *lalʊ wɔn 'mʊ, 'bho 'ɔ ''bhlegbo ɔ -nı'o. Zezii -nı linamʊ 'le 'nynaakpʊ -lue 'ye ɔ 'bho -yɛ. Ʊn 'bhle-e kpanatoope -lue -kwa. Sʊkpʊ ʊn-ʊ 'la'a *alıbaatı, 'ɛ kpana mo'o. 'Cna -lue -gbɛ -nı'e 'le 'ɛ 'limʊ. Ɛ-bɛ 'cna 'mnɛ, 'ınnɛ 'mo-o 'naadı. Ɛ-ɛ 'po-o ngnɛzɛgɛ 'le 'ɛ 'pɛlʊ -kmu'o ''yi tenyı. Kpana 'mnɛ, 'ınnɛ ʊn 'bhle'e kwa ʊn 'ye yi. Ʊn nyni'a Zezii li, ʊn 'cɛ -ɛ ''lru ''yi, 'ɛ 'limʊ'a 'cna-a -nı'a 'le, 'ınnɛ ʊn 'wlɔ 'ɔ ''lru. IV 'Nynaakpʊ 'mnʊ nʊ'a -kaa a, nyʊ-ʊ -nı'a 'bho, ɛ -see 'wa ''klumʊ'a nyʊ -lrʊʊ 'tʊ nʊ 'le 'wa ''sɛ-ɛ ''wʊnwan'o 'le ʊn-ʊ 'lɛ'ɛ -kaa: -Ɔɔ! A -gblee, 'cna -ɛ -ke 'pɛlʊ-ʊ -kmu'a ''yi, 'ınnɛ ʊn lʊkwla'a ti. 'Kla se ''yrilinmɔ. V -Bho ɛ -po-ɛ 'kı 'pɛlʊ, ɛ 'bhɛɛ'o ɛ 'ke nyɔ'ɔ zʊn 'li'a ''pɛlemɔni 'mʊ-zi 'le ı 'ke ''pʊanlbhamʊ

''yiti'gble-ɛ, 'le ɒn-ɒ wlu 'nɒ ''lruli. VI Zezii 'wın 'ı 'bɔ ɔ, ɔ na: A -zɒ ɒ wɔn li! Leedı a-a sıa nı 'nɒ'a? A'ba nɒ -kaa -le! Lɛzɛgɛ ɒn nɒ'o 'ınmɒ ''lruli. VII -Yɒ 'ma-a ''pɒanlbhamɒ a, a -ke ɒn -nı'e-e -bhla 'nɔɔ ''kɔmɒkɔmɒ. -Bho a 'ybha, a 'bhɛɛ'o a 'ke ɒ -zıgı ''lrulinɒ. 'Inmɔ -yɔɔ, 'ın-ı 'ye-e 'le a'ba ''klumɒ 'wlɒ -mɒ 'ın 'ke 'mɛ. VIII -Bho 'ın 'mɛ, -bho nyɒ -ka 'ınmɒ ti-inmaze, 'cna ɒn 'ka 'ınmɒ ''lru'wla, 'ınnɛ ɒn 'wla'a -laa 'ınmɒ ''lru -nalo. Lɛ -yɛ ɒbɒ 'bhɛɛ'ɛ, 'ınnɛ ɒn nɒ'o. IX -Ziadı 'ın-ı za'a -bodı 'mɒ, ɒ-bɒ 'nynaakpɒ 'mnɒ, lɛ ɒn nɒ'a, nyɒ-ɒ 'ye-e 'ɛ ''dı -za -mɒ ''kɔmɒkɔmɒ. 'Nɔɔ 'kmɒ 'mɒ, -da 'wee ɒn-ɒ 'ye'a -Lagɔ'ɔ ''dızıgı -kpa mɒ, ɒn-ɒ 'ye-e 'wa ''kpidı 'mɒ-za -mɒ.

*Zidaa 'ybha-o'o ɔ 'ke *Zezii *-Lagɔ'ɔ 'sragazamɒklıgbı ''we -jeyi ''nyı*
(Matiee 26:14-16; Luukı 22:3-6)

X I zi'a -kaa a, *Zezii'a -namɒ -bue 'yɔ 'sɔn'ɔ ''klumɒ'a nyɔ -lue, Zidaa Isikaliyoo -sɔ'ɔ 'mɒ-ɛ, ɔ 'ye mu, ɔ 'ye *-Lagɔ'ɔ 'sragazamɒklıgbı ''we -yɛ, ɔ 'ye ɒ -kaa 'tmɒɒ: 'In yi-o'o 'ın 'ke amɒ *Zezii -jeyi ''nyı. XI Ɔ 'lɛ'ɛ -kaa a, ɒn na: -Ao! -A 'wın -ı 'bɔ. -A 'ye-e -ınmɒ mɔni ''nyı -mɒ. 'Wa 'wee nɒ'a -kaa, 'bɒbɒa-a 'lbhɒ -ɒ'o. -Ɛ 'wlɒ'a 'bho 'mnɔ ɔ, -ka ɔ 'ka -nyna 'le ɔ 'kɒ ɒ Zezii -jeyi ''nyı, 'ka-a ɔ-ɔ 'bɔ'ɔ ti.

**Zezii -ke *'ɔ -namɒ-ɒ 'li-e *'Paakı'a lililɛ*
(Matiee 26:17-30; Luukı 22:7-23; 'Zaan 13:21-30; 1 Kɔ 11:23-25)

XII A -gblee, 'le *'Zuifɒ ''we'a zɒn 'li'a gɔklagba 'mnɛ, 'ɛ 'wı 'ye nyni. 'Bho 'ɛ -antanyızɔ, *'bhlabhlıgbudı ɒn-ɒ 'lbha'o, ɒn-ɒ za'a *'sraga 'le ɒn-ɒ li nı'e 'wa ''bhlegbo -lue -lue. 'Innɛ 'mo-o

*'Paakı'a gɔ. Gɔ 'mnɛ, 'ɛ 'wı nyni'a, 'le *Zezii'a -namʊ 'ye ɔ -kaa tidede, ʊn na: -A'ba -Tɔyi, -bho -a -ka 'Paakı-ı po, lililı -a 'ka li, doo -ın 'ybha'a -a 'ke mu -a 'ke ı -pi -nı'a? XIII 'Le ɔ 'ye 'ɔ -namʊ'a ''klumʊ'a nyʊ 'sɔn lbho, ɔ na: A mu 'bho Zelizalɛɛmʊ! -Bho a -ka 'bho-o nyni, a-a 'ye-e nyɔ -lue 'ye -mʊ, ɔ 'bhle-e ''nitoko, a -ke ɔ mu! XIV Ɔbɔ 'mnɔ, ɔ-ɔ 'ye-e 'bho ''bhlegbo -lue -pa -mʊ. A -ke ɔ pa 'bho, 'le a 'ke -kaa ''bhlegboyowli 'tmʊʊ: -A'ba -Tɔyi Zezii na, ɔ 'ybha-o'o ɔ -ke 'ɔ -namʊ 'ke -laa 'Paakı'a lililı -li -nı. 'Ɛ dı ɔ nʊ'o: -Tɔ -amʊ -bududie -lue da -a -ke ʊn 'ke 'le 'ɛ 'limʊ -li -nı. XV -Bho a 'lɔ ɔ -kaa ''yi a, ɔ-ɔ 'ye-e amʊ 'ɔ yayibudu'a ''die -lue da -tɔ -mʊ. 'Ɛ 'limʊ nmaze-ɛ'ɛ -nalo 'le ''kpilinılı'a klɛ -nı'e 'le. -Bho a pi a, 'le-e -a 'ke -li -nı. XVI 'Ka-a Zezii 'tmʊʊ nʊ'o, 'le ʊn 'ye mu. Ʊn nyni'a 'bho gwlɔ 'mʊ, -ka ɔ 'lɛ'ɛ 'tın, 'ka-a ı zi'o 'le ʊn 'ye ı-bı lililı 'mnı pi.

XVII ''Jiazɔ nyni'a a, 'le Zezii -ke 'ɔ -namʊ -bue 'yɔ 'sɔn 'ye linamʊ mu. XVIII Ʊn -nı linamʊ ɔ 'ye ʊ 'tmʊʊ 'le ɔ na: -Ziadı 'ın-ı za'a amʊ -bodı 'mʊ, a'ba ''klumʊ'a nyɔ -lue, -ɔ -ke -a -nı'a -dalue -li -nınamʊ, 'ınnɔ 'ye 'ınmʊ 'an tʊ'a nyʊ -jeyi ''nyı mʊ. XIX Ɔ 'lɛ'ɛ -kaa a, 'gwlʊ -nyni'e-e 'wa 'wee li 'le ʊn-ʊ 'lɔ 'ɔ -kaa ''yi zikezikezike: -A'ba -Tɔyi, 'ınmɔ 'maae? -A'ba -Tɔyi, 'ınmɔ 'maae? -A'ba -Tɔyi, 'ınmɔ 'maae? XX 'Le ɔ na: A-bʊ 'an -namʊ -bue 'yɔ 'sɔn -nʊʊ, a'ba ''klumʊ'a nyɔ -lue mo'o: -ɔ -ke 'ın -nı'a -laa -zapʊ -lue kɔ lililɛ 'smanamʊ, 'ınnɔ mo'o. XXI Kın, -ziadı mo'o, 'ınmɔ *Nyunyɔ'ɔ ''Yu-u 'ye-e 'mɛ -mʊ, 'ka-a 'an ''kpidı 'cnı-ɛ'o 'le -Lagɔ'ɔ ''bɔgʊ 'li. -Yeee! Ngazedı! Nyɔ-ɔ 'ye'a 'ınmʊ 'an tʊ'a nyʊ -jeyi ''nyı

mʊ, 'ɔ 'kleyeɛɛ-ɛ 'ye-e wɔn-ku -mʊ tenyı ''sɛ! Ɔ-bɔ nyɔ 'mnɔ, -bho ɔ se 'kı 'nɔɔ 'kmʊ 'mʊ yi a, ɛ -nmɔ 'ko-o ''yrili! 'Ka-a Zezii 'lʊ 'ʊ ''yi.

XXII Ʊn -nı'a linamʊ 'le Zezii 'ye ''flɔɔ 'mʊ''luo, ɔ 'ye 'ɛ dı -Lagɔ 'sɛɛ po, ɔ 'ye ɛ -jiɛ ''yi ticıcɛ -nı, ɔ 'ye ɛ 'ɔ -namʊ ''nyı 'le ɔ na: A kpʊn a 'ke li, ɛ-bɛ ''flɔɔ -nɛɛ, 'ınmɔ mo'o, 'an ku mo'o. XXIII 'Le ɔ 'ye duvɛɛn'ɛ ''kɔpʊ 'mʊ''luo, ɔ 'ye 'ɛ dı -Lagɔ 'sɛɛ po, ɔ 'ye ʊ ''nyı 'le 'wa 'wee 'ye ɛ 'na. XXIV 'Le ɔ na: Duvɛɛn a 'na'a -laa, 'an nymɔ mo'o. 'An nymɔ 'mnɛ, nyʊ ''we'a -zɛgɛ'ɛ dı ɛ-ɛ 'ye ti'wla mʊ 'le ʊn 'ke 'pʊn 'bho -Lagɔ'ɔ ''yigbeyi. -Lagɔ -ke nyunyu 'ke -ybhɛybhɛtite bhla, 'ɛ 'mʊyibolɛ'ɛ nymɔ mo'o. XXV -Ziadı 'ın-ı za'a amʊ -bodı 'mʊ, -ɛ 'wlʊ'a -laa -zıan, 'ın -see 'tɔ 'nɔɔ 'kmʊ 'mʊ duvɛɛn 'na yi. -Da -Lagɔ'ɔ nyʊ'a -kɔkɔɔ'ɔ ''yri'a 'bı-ı 'ye'a 'wlʊ -nı mʊ a, 'bho 'ɔ ''troli, 'bho-o 'ın -ke a-a 'ye duvɛɛn -lrɛɛ 'na -nı mʊ.

XXVI Ɔ 'lɛ'ɛ -kaa, 'Paakı'a 'lʊı-ı 'bhɛɛ'ɛ -Lagɔ'ɔ 'nynı ''yi, 'le ʊn 'ye ı bhle. Ʊn gwɛ'ɛ bhlebhlea ''yi 'le ʊn 'ye 'le 'wlʊ, ʊn 'ye 'le Olivieegɔgɔ ''kpi -bhoga -mu -nı.

*Zezii na *'Piɛlı-ı 'ye -ɔ ''yidepo -mʊ*

(Matiee 26:31-35; Luukı 22:31-34; 'Zaan 13:36-38)

XXVII Ʊn -nı munamʊ 'le *Zezii 'ye ʊ -kaa ''yi'lɛ: A -gblee, a'ba 'wee, a-a 'ye-e 'an dı -pɔlʊ ''yi -za -mʊ 'le a 'ke 'ınmʊ kli 'wlʊ. -Kaa ı 'cnı-ɛ'ɛ -kaa 'le -Lagɔ'ɔ ''bɔgʊ 'li, -Lagɔ na:

'Ɪn-ı 'ye-e *'bhlabhlı'a ''yriliduyi 'lbha -mʊ ɔ 'ke 'mɛ 'le 'ɔ *'bhlabhlı 'ke tibʊba.

'Ka-a ı 'cnı-ɛ'ɛ -Lagɔ'ɔ ''bɔgʊ 'li. XXVIII 'Ɛ dı 'ın na: -Bho 'ın 'mɛ 'le -Lagɔ 'ke 'ınmʊ glu -za, 'le 'ın 'ke

ti-nı -lrɛɛ ɛ, 'ın-ı 'ye-e 'le Galileebhlʊkpa ''kpi -nyni -mʊ -tanyı 'le a 'ke 'le 'ınmʊ -yɛ. XXIX 'Le *'Piɛlı na: -Bho ʊ-bee -yʊʊ -za -a'a dı -pɔlʊ ''yi 'le ʊn 'ke -ınmʊ kli 'wlʊ, 'ɛ dı, 'ınmɔ -yɔɔ, 'ın -see -a'a dı -pɔlʊ ''yi -za yi ''kɔmʊkɔmʊ. XXX 'Le Zezii na: -Ziadı 'ın-ı za'a amʊ -bodı 'mʊ, -zıan'a ''matʊ'a ''bhuo, -bhladı -sʊʊn -ka kpɛ 'sɔn-ɔ zro nı, -ınmɔ 'Piɛlı, kpɛ tan -a 'ye 'ınmʊ ''yidepo -nı mʊ -tanyı 'le -ın 'ke -kaa 'lɛ: Zezii a-a ''si'a -laa 'nynı, 'ın se ɔ yibo. XXXI Ɔ 'lɛ'ɛ -kaa, 'Piɛlı'a -pɔlʊ -see bhlu 'le ɔ na: -Ɪn na, leelɛ! -A'a 'lɛ 'na -le! 'Ɪn 'ke -ınmʊ ''yidepo 'le 'ın 'ke na 'ın se -ınmʊ yibo, nʊ, -gba, 'ın se ɛ 'bhɛɛ. -Bho ɛ ''du -a'a 'mɛnamʊ, 'ın -ke -ın -nı 'sɔn, -a 'ke -dalue -pa -nı mo'o. 'Ka 'mnɔ 'ka-a *Zezii'a -namʊ 'wee 'lɛ'o.

**Zezii 'po-o *-Lagɔ wɔn gbo 'bho Gɛsımanee (Matiee 26:36-46; Luukı 22:39-46)*

XXXII *Zezii -ke *'ɔ -namʊ nʊ'a -kaa, ʊn 'nyni-e -da -lue ʊn-ʊ 'la'a Gɛsımanee. Ʊn nyni'a 'bho, 'le Zezii na: A -de -bhla -laa ti, a 'ke 'ınmʊ -fuo. 'Ɪn-ı mu-o'o 'ın 'ke *-Lagɔ wɔn gbo po 'le 'ın 'ke le yi. XXXIII 'Le ɔ 'ye 'le 'wa ''klumʊ nyʊ tan -za: *'Piɛlı-e, Zaakı -ke *'Zaan, 'ınnʊ -ke ɔ mu'o. Ɔ -ke ʊn -nı'a munamʊ, nymɔ-ɔ ''si -ɔ 'gwlʊ tenyı 'le 'ɔ 'kpı-ı mɛ'ɛ li. XXXIV 'Le ɔ 'ye ʊ -kaa 'tmʊʊ: 'Gwlʊlinyniɛ gbuta'a-a 'an -pɔlʊ. 'Ɛ dı a fuo -laa 'ınmʊ, 'ın-ı mu-o'o 'ın 'ke -Lagɔ wɔn gbo po. A de yra, a'ba 'mʊ -le''a! XXXV 'Le ɔ 'ye 'bho nya tinyni -sɛ, ɔ 'ye 'ɔ ''bhuo 'bhlʊgbɔ tisro, ɔ 'ye 'bho 'bhlʊkpa ''yi ''kwla ''jri 'le ɔ 'ye -Lagɔ wɔn gbo po, -bho ɔ 'ybha 'le ɔ 'ke ɔ 'kleyeɛɛ gbo-tɛ. XXXVI Ɔ na: -Yeee! 'An -tıta -Lagɔ, -ın -bodı, lɛ-ɛ

'ka wɔnku, 'ɛ lɛtu se -nı. 'Inmɔ bhade -ınmʊ li, -tɛ 'ınmʊ 'kleyeɛɛ -nɛɛ gbo! -Yɛ 'ma-a -a'a 'gwlʊdı, 'ınnɛ 'ke -nʊ-ɛ, ɛ -se 'an nɛ -ko. XXXVII Ɔ bhade'a -kaa a, ɔ 'mu-o 'le 'ɔ -namʊ tan ''troli le. Ɔ -ka nyni, ʊn-ʊ 'mʊ-o'o 'le ɔ 'ye ʊ ''nynɔɔ 'mʊ -za 'le ɔ 'ye -kaa 'Piɛlı ''yi'lɛ: -Iın! Simɔɔ, 'mʊmʊa'a ''sɛ'ɛ lbhʊ -ın 'bhle'a? A -see -dagbɛ -gwle ke, -a 'mʊ 'ko-a'a? XXXVIII 'Ɛ dı, a de yra, a'ba 'mʊ -le, a 'ke -Lagɔ libhade, -bho ''nyinynidı'a tiyayi *Sataan 'dın amʊ ti, -yɛ 'ma-a ''nyinynidı 'bho -Lagɔ'ɔ ''yigbeyi, a -kıı ı nʊ, -ɛkedımaa, nyunyɔpɔlʊ -mnɛɛ, ɛ 'bhɛɛ'ɛ ɛ 'ke -zıgı nʊ, nyunyɔ -mnɔɔ'ɔ ''bhuo-o 'fıın'e 'mʊ'a dı mo'o. XXXIX 'Le ɔ 'ye ʊ le po, -ka ɔ bhade 'ka -tanyı, ɔ 'ye 'na -Lagɔ libhade, XL 'le ɔ 'ye ''yiti''bhiti, ɔ 'ye 'bho 'ɔ -namʊ tan 'mnʊ ''troli le mu. Ɔ -ka 'le-e nyni, ʊn-ʊ 'mʊ-o'o -lrɛɛ. -Lreeka ʊn -sɔ'ɔ ''nynɔɔ 'mʊ'a dı ʊn -see ɔ ''dapo. XLI 'Ɛ kpɛ tannɛ, ɔ mu-o'o ɔ 'ye le yi. Ɔ -ka 'le-e nyni, ʊn-ʊ 'mʊ-o'o -lrɛɛ, 'le ɔ 'ye ʊ ''nynɔɔ 'mʊ -za, ɔ 'ye ʊ -kaa ''yi'lɛ: 'Mʊmʊa'a ''sɛ'ɛ lbhʊ a 'bhle'o 'le a -de'e ti bhubhuyiti'a? Ɛ -gwɛ'ɛ-ɛ ''yi, 'an -nɔɔ nyni-o'o. A -gblee, 'ınmɔ *Nyunyɔ'ɔ ''Yu, 'traamʊ'a ''bhuo ʊn-ʊ 'ye-e 'ınmʊ ''nyinynidı'a nʊmʊ -jeyi ''nyı -mʊ. XLII 'Ɛ dı, a -sɔ 'mʊ, -a 'ke ʊ -jeyi mu. A -gblee, -ɔ 'ye'a 'ınmʊ ʊ -jeyi ''nyı mʊ, ɔ -nı'e-e yinamʊ.

*Nyʊ 'kpʊn-o *Zezii*

(Matiee 26:47-56; Luukı 22:47-53; 'Zaan 18:3-12)

XLIII Wlu -nı 'le *Zezii'a wɔn 'mʊ, *'ɔ -namʊ -bue 'yɔ 'sɔn'ɔ -lue, Zidaa, nʊ'a -kaa, ɔ -yɛ nʊ 'bho-ɛ. Nyʊ'a -dadudu -ke ɔ -na'o. Ʊbʊ 'mnʊ, ʊn 'bhle-e -blajrıı -ke gbatui. *-Lagɔ'ɔ 'sragazamʊklıgbı-

e, *'ɔ gba'a yibomʊ -ke *'Zuifʊ'a -zigletumʊ -lrʊʊ, 'ınnʊ lbho ʊ'o. XLIV Zidaa -yʊ 'ʊ -jeyi, ʊn 'ke Zezii kpʊn. Ɔ -ke ʊn 'ka yi, -kaa ɔ 'lʊ 'ʊ -kaa ''yi: -Bho -a mu, nyɔ 'ın-ı 'ye'a -gble mʊ, 'ınnɔ mo'o. A kpʊn ɔ, a -ke ɔ 'ke mu, a 'ke ɔ ''yrili''du -ka -zɛgɛka. XLV Ʊn nyni'a 'bho -nalo, ɔ 'nyni-e Zezii li, ɔ 'ye ɔ -gble 'le ɔ na: -Iıın! -A'ba -Tɔyi, -a gbıgble, -a -tuu! XLVI 'Bho -gbaa -lue 'mʊ ʊn 'kpʊn-o Zezii kwa 'mʊ ti.

XLVII Ʊn kpʊn 'ɔ, nyɔ -lue-e -nı'a 'bho jri'e 'le-e -bhlajrɛɛ, ɔ 'ye -Lagɔ'ɔ 'sragazayiklagba'a lbhʊnʊyi -loku ''lru cɛ. XLVIII 'Le Zezii na: -Blajrıı -ke gbatui a 'bhle'o, a-a yi'e 'ınmʊ kpʊnnamʊ, -ka nyɔ-ɔ yi'a ka 'gbokobhleyi kpʊnnamʊ'a! XLIX 'Le -Lagɔ'ɔ bʊbɔbhlegbo 'ın -gwle'e-e 'le a'ba ''klumʊ nyʊ -tɔnamʊ, a -see 'le 'ınmʊ -kpʊn -nı. Ɪ 'ka -kaa 'mʊ-nı, ɛ -se ''sɛ -ko. 'An ''kpidı 'cnı-ɛ'ɛ 'le -Lagɔ'ɔ ''bɔgʊ 'li, 'ya ''yri'a 'bı 'ke 'wlʊ'a dı mo'o.

L Ɔ 'lɛ'ɛ -kaa -nalo, 'ɔ -namʊ'a klɛ 'wlʊ -ɔ kli, ʊn 'ye ple.

LI-LII 'Bho 'mnɔ, nyukpasudraa -lue-e -nı'e 'bho. Nyʊ 'mnʊ -ke Zezii -nı munamʊ, 'le ɔ-ɔ na 'nʊ kli. Ʊn 'ye 'ɔ li, ʊn 'bɔ-ɔ ti ʊn 'ke ɔ kpʊn, 'le ɔ 'ye ''crapa, ''yrıɛ ɔ 'wla'a 'mʊ, ɔ 'ye ʊ ɛ kwa 'mʊ sie 'le 'ɔ -patı 'ye ple.

**Zezii -nı'e-e 'bho -zigletumʊ'a ''yigbeyi*
(Matiee 26:57-68; Luukı 22:54-55, 63-71; 'Zaan 18:13-14, 19-24)

LIII Ɛ-bɛ -nɔɔ 'mnɛ ti, -yɔ 'ma-a *-Lagɔ'ɔ 'sragazayiklagba, 'le ɔ ''bhli ʊn -ke *Zezii mu'o. 'Le, -Lagɔ'ɔ 'sragazamʊklıgbı-e, *'ɔ gba'a yibomʊ -ke *'Zuifʊ'a -zigletumʊ -lrʊʊ-ʊ -nı'a 'bho, 'wa klɛ

'ye 'le ''lru'gbʊʊ. LIV 'Ka-a *'Piɛlı-ı na 'nʊ 'bı -wɔɔ, 'le ɔ 'ye 'le -Lagɔ'ɔ 'sragazayiklagba 'mnɔ'ɔ ''bhlegbo pa. Nyʊ-ʊ fuo'a ''bhlegbo li, ʊn -nı 'bho nɛ wɔnli 'le ɔ 'ye 'bho 'wa gwia 'mʊ pa, ɔ 'ye ti-de 'le ɔ-ɔ 'wʊta'o.

LV-LVI 'Bho -da -lue 'mnɔ, ʊn -nı'e-e Zezii -zigle -tunamʊ. 'Zuifʊ'a -zigletumʊ'a klɛ -nı'e 'bho-ɛ. Wlu-u 'kɔ ɔ kpʊn, 'ınnı -Lagɔ'ɔ 'sragazamʊklıgbı -ke 'Zuifʊ'a -zigletumʊ -lrʊʊ-ʊ 'bɔ'ɔ ti 'le ʊn 'ke ɔ wɔn ''kpiticɛ nyʊ 'ke ɔ 'lbha ɔ 'ke 'mɛ. 'Ɛ dı nyʊ'a -dadudu ''duu 'nɔ dı'a -dadudu ''kpi 'le 'wa wlu se 'mʊ'bhɛɛ. ' Innɛ 'bhle'e 'nynı'a dı, wlu-u 'kɔ ɔ kpʊn, ʊn -see ı 'ye.

LVII 'Wa -lrʊʊ-ʊ 'kɔ ɔ dı ''kpi ''duu, ʊn -sɔ'ɔ 'mʊ, -kaa ʊn 'lɛ'ɛ -kaa: LVIII Ɔ-bɔ Zezii -nɔɔ, ɔ na: *-Lagɔ'ɔ bʊbɔbhlegbo'a lisaabudu -a'ba ''na ''we po'a a, ɔ 'ke ɛ wa. -Bho ɔ wɛ ɛ, 'le ɔ 'ke 'ɛ -lreenɛ 'wı tan ti -po -nı, ɛ -se nyunyu 'ke ɛ po -ko. 'Ka-a ɔ 'lɛ'o. -A'ba 'wee, -a 'wın -ı 'bɔ. LIX Ʊn 'lɛ'ɛ -kaa, 'wa wlu se -bhla 'mʊ'bhɛɛ. LX 'Le -Lagɔ'ɔ 'sragazayiklagba 'ye 'mʊ-sɔ, ɔ 'ye 'bho nyʊ 'wee'a ''yigbeyi tinyni, ɔ 'ye -kaa Zezii ''yi'lɛ: -A'a ''kpidı nyʊ -nʊʊ-ʊ za'a -laa 'mʊ, 'le ı 'mʊ -ın se 'bhɛɛ -ın 'ke -a'a nı lizıza? LXI Ɔ 'lɛ'ɛ -kaa a, Zezii ''mu-o wɔn blenyi!, 'le ɔ 'ye ɔ tidede, ɔ na: -Inmɔ 'mo-o *-Lagɔ'ɔ 'Bhozayi -ɔ 'pʊʊn'a nyʊ'a? -Inmɔ 'mo-o -Lagɔ -ke 'nynı 'bhɛ'ɛ ''yi'a ''yu'a? LXII 'Le ɔ na: Kın, 'ınnɔ 'ın ''du'o. 'Inmɔ *Nyunyɔ'ɔ ''Yu, 'ın-ı 'ye-e 'bho -Lagɔ'ɔ ''troli ti-de -mʊ 'le 'ın -ke ɔ 'ke lı'a klɛ -kɔ. 'In-ı 'ye-e le -yi -mʊ. -Bho 'ın -ka yi, 'le yaku'a -druku 'mʊ 'ın-ı 'ye -nı mʊ 'le a 'ke 'ınmʊ li'ye.

LXIII-LXIV Ɔ 'lɛ'ɛ -kaa a, -Lagɔ'ɔ 'sragazayiklagba

-cna'a-a 'ɔ ''bhuo'a -banı. Ɛ-ɛ 'tɔ-ɔ nyʊ -ka Zezii nʊ'a ''nyinynidı 'bho -Lagɔ'ɔ damʊ. 'Le ɔ 'ye -kaa nyʊ 'tmʊʊ: -Ka ɔ -nyni'a 'traamʊ -Lagɔ'ɔ 'nynı wɔn, a 'wɔn'ɔ 'na-a 'bɔ. Wlu-u 'kɔ ɔ kpʊn, -a'ba 'bı ı 'tɔ ti -le! 'Ɛ dı, koo a-a 'lɛ'ɛ? Lee -a 'ke 'tɔ nʊ'a?

'Le 'wa 'wee na: Wlu -nɛɛ, ɛ kpʊn -ɔ'o, ɔ 'ke 'lbhɛ-ɛ, ɔ 'ke 'mɛ mo'o. LXV 'Le 'wa ''klumʊ'a nyʊ -lrʊʊ 'ye ɔ -tʊtrɔ ''yriwʊnna, ʊn 'ye 'ɔ ''yigbeyi san 'le ʊn-ʊ po 'nɔ -kpikpiin, ʊn-ʊ nʊ'o: Nyɔ-ɔ -po'a -a'a da a, ''si ɔ 'nynı! Ʊn 'lbhɔ 'ɔ -kaa a, 'le ''sroja 'ye ɔ 'mʊ''luo 'le ʊn-ʊ po 'ɔ 'kpı wɔn 'mʊ.

*'Piɛlı depo'o-o *Zezii ''yi

(Matiee 26:69-75; Luukı 22:56-62; 'Zaan 18:15-18, 25-27)

LXVI-LXVII Ʊn -nı'a *Zezii -zigle -tunamʊ, *'Piɛlı -nı'e-e -bhla 'bho ''bhlegbo, nɛ ''troli, 'le 'nynaakpʊ -lue 'ye yi. *-Lagɔ'ɔ 'sragazayiklagba'a lbhʊnʊmʊ'a ''klumʊ'a 'nynaakpʊ mo'o. Ʊbʊ 'mnʊ yi'a a, ʊn 'ye-e 'Piɛlı li. 'Ka-a ʊn 'yrɔ ɔ'o kplokplo 'le ʊn na: -Inmɔ -naa, -ınmɔ -ke Nazalɛɛtıkɔyi ʊn-ʊ 'la'a Zezii, -ınmɔ -ke ɔ-ɔ na 'ko'o. LXVIII 'Le ɔ 'ye depo, ɔ na: -Gbaa! 'In se ɔ yibo. Dı a-a za'a -laa 'mʊ'a ''bhuo, 'ın se 'ɛ -lue komu yibo. Ɔ 'lɛ'ɛ -kaa a, 'le ɔ 'ye 'bho nɛ ''troli 'wlʊ, ɔ 'ye 'bho 'gbewɔn ''yi mu. 'Bho-o -antanyısʊʊn -zro -nı'o.

LXIX 'Nynaakpʊ 'mnʊ nʊ'a -kaa, ʊn -yɛ 'nɔ 'bho-ɛ -lrɛɛ. Ʊn 'ye nyʊ-ʊ -nı'a 'bho -kaa ''yi'lɛ: Nyɔ -nɔɔ, *Zezii'a -nayi mo'o. LXX 'Le ɔ 'ye depo -lrɛɛ. Ɔ -fɔ'ɔ -daan, nyʊ-ʊ -nı'a 'bho, 'wa ''bhi na: -Ziadı mo'o, Zezii'a -nayi -ın ''du'o: -ın 'ye li-ɔ, -ın 'mo-o Galileekɔyi -lrɛɛ. LXXI 'Le ɔ na: -Bho 'ın

cɛ sın, -Lagɔ 'lbha 'ınmʊ! 'In-ı zrɛ-o'o, nyɔ a-a ''si'a -laa 'nynı, 'ın se ɔ yibo. LXXII 'Bho -gbaa -lue 'mnɛ 'mʊ 'le -sʊʊn'a kpɛ 'sɔnnɛ 'ye zro, 'le ɔ 'ye 'gwlʊtipopo, ɔ na: ''Wii! Wlu Zezii -za 'ka 'mʊ ɔ 'ye'a na: -Bhladı -sʊʊn -ka kpɛ 'sɔn-ɔ zro nı, kpɛ tan -a 'ye 'ınmʊ ''yidepo -nı mʊ -tanyı 'le -ın 'ke -kaa 'lɛ: Zezii a-a ''si'a -laa 'nynı, 'ın se ɔ yibo, wlu 'mnɛ'ɛ ''yri'a 'bı-ı 'wlʊ'o -laa'a! Ɔ popo'a wlu 'mnɛ 'gwlʊti 'le ɔ 'ye ''vi.

XV

*Nyʊ 'kpa-a *Zezii *Pilaatı wɔnyi*
(Matiee 27:1-2, 11-14; Luukı 23:1-5; 'Zaan 18:28-38)

I Zɔ zı'a, 'ɛ -drumasrın, 'le *'Zuifʊ'a -zigletumʊ ''we 'ye ''lru'gbʊʊ. *-Lagɔ'ɔ 'sragazamʊklıgbı-e, *'ɔ gba'a yibomʊ -ke 'Zuifʊ'a -zigletumʊ -lrʊʊ-ʊ -nı'a 'bho, 'ınnʊ bhete'e gbo, 'le 'wa 'wee 'ye dı bhaga ʊn 'ke *Zezii'a ''kpi'a -zigle ''yicɛ. Ʊn 'gbʊʊ'a ''lru, nyʊ-ʊ -nı'a 'bho, 'le ʊn 'ye ʊ -kaa 'tmʊʊ: A sɔn ɔ! Ʊn sɔn 'ɔ, 'Wlomɛɛyi -lue -ɔ -kɔ'ɔ 'wa 'bhlʊkpa, ʊn-ʊ 'la'a *Pilaatı, 'le 'wa 'wee -ke Zezii 'ye 'le ɔ gbo mu 'le ʊn 'ye ɔ ɔ -jeyi ''nyı.

II Ʊn nyni'a 'le, 'le Pilaatı 'ye Zezii tidede, ɔ na: -Inmɔ 'mo-o 'Zuifʊ'a 'bhlʊkpayowli'a? 'Le ɔ na: -Ka -ın 'lɛ'ɛ -laa 'tın, 'ka-a ı -nı'e 'mʊ. III 'Le -Lagɔ'ɔ 'sragazamʊklıgbı ''we 'ye ɔ ''kla 'bho Pilaatı ''yigbeyi, IV 'le Pilaatı 'ye ɔ tidede -lrɛɛ, ɔ na: Nyʊ-ʊ ''kla'a -laa -ınmʊ, -a'a ''kpidı ʊn-ʊ za'a 'mʊ, -a 'wın -ı 'bɔ, -ın se 'bhɛɛ -ın 'ke -a'a nı lizıza? V Ɔ 'lɛ'ɛ -kaa, Zezii -see ɔ ''dapo, ɔ ''mu-o wɔn blenyi! 'Ɛ dı wɔn ma'a Pilaatı ti.

*Nyʊ na *Zezii 'ke 'mɛ*
(Matiee 27:15-26; Luukı 23:13-25; 'Zaan 18:39–19:16)

VI 'Le zʊın'a klɛ 'li, -bho *''Zuifʊ'a gɔklagba ʊn-ʊ 'la'a *'Paakı nyni, Pilaatı-ı ''sii-e -jiekɔyi -lue ti. Nyɔ -yɔ nyʊ nʊ'a: Ɔ ''si ti, 'ınnɔ ɔ-ɔ ''sii'e ti. VII Ɛ-bɛ -zʊn -lue 'mnɛ 'li, ɔ 'po-o nyʊ -lrʊʊ -jie 'mʊ. Ʊ-bʊ nyʊ 'mnʊ, 'bhlʊkpa'a -kɔyi'a nyʊ ʊn kpa'a tʊ gbo, ʊn 'ye nyɔ -lue 'lbha ɔ 'ye 'mɛ. Tʊ'a kpamʊ 'mnʊ, 'wa ''klumʊ'a nyɔ -lue-e 'mo-o Balabaası. VIII 'Ɛ dı nyʊ'a -dadudu yi'o, ʊn 'ye *Pilaatı -yɛ, 'le ʊn na: -Ɩnmɔ -a yi'e libhadenamʊ. -Ka 'le zʊn 'li -a ''sii'a -jiekɔyi -lue ti, -a yi-o'o -ın 'ke -kaa nyɔ -lue ti''sii. 'Le ɔ 'ye 'wɔn, 'le ɔ na: -Ao! IX 'Ɛ dı -yɔ 'ın 'ka ti''sii, a'ba ''bhi ''si ɔ 'nynı. -Yɔ ʊn-ʊ 'la'a 'Zuifʊ'a 'bhlʊkpayowli, 'ınnɔ 'ın 'ke ti''sii'a? X Ɔ 'ka -kaa 'lɛ, ɛ -se bhubhuyiti -ko, -ɛkedımaa, ɔ yibo'o-o -ka *-Lagɔ'ɔ 'sragazamʊklıgbı 'bhlee'a *Zezii 'liti, 'ɛ dı ʊn ''nyı 'ɔ ɔ -jeyi. XI Ɔ nʊ'a: 'Ɩn ''sii Zezii ti? 'le 'wa 'wee na: -Gba! -A'a ''sii Zezii ti -le! Balabaası -ın 'ke ti''sii. Ʊn 'ka -kaa 'lɛ, ɛ -se bhubhuyiti -ko. -Lagɔ'ɔ 'sragazamʊklıgbı-ı ''duu 'nʊ wɔn, ʊn 'ye 'na 'lɛ. XII 'Le Pilaatı 'ye ʊ -kaa tidede, ɔ na: 'Ɩn 'wın -ı 'bɔ. -Yɔ a-a 'la'a -laa 'Zuifʊ'a 'bhlʊkpayowli, 'bho 'ɔ damʊ, leelɛ 'ın 'ke nʊ'a? XIII Ʊn 'ye -dalue ''wɔ -nı 'le ʊn na: Ɔ -kɔ-ɛ 'bho nyʊyrilbhaatu ''yri ɔ 'ke 'mɛ ɔ, -ɔ -ke -mɛ-ɔ, ɔ 'ke 'mɛ ɔ! XIV 'Le Pilaatı na: ''Nyinynidı'a 'cɛ yɛɛ -ke ''bhuo ɔ nʊ'a? Ʊn 'ye -dalue ''wɔ -nı -lrɛɛ tenyı! 'Le ʊn na: Ɔ -kɔ-ɛ 'bho tu ''yri ɔ 'ke 'mɛ ɔ, -ɔ -ke -mɛ-ɔ, ɔ 'ke 'mɛ ɔ!

XV Ʊn 'lɛ'ɛ -kaa, 'le Pilaatı 'ye ʊ 'mʊ'wɔn, ɔ 'ye Balabaası ti''sii, 'wa -pɔlʊ 'ke bhlu, 'le ɔ 'ye -kaa

''sroja 'tmʊʊ: A ''sɛɛn Zezii 'le a -ke ɔ 'ke mu, a 'ke ɔ 'bho tu ''yri kɔ ɔ 'ke 'mɛ.

*''Sroja 'cısɛ'ɛ-ɛ *Zezii, 'le ʊn 'ye ɔ 'bho tu ''yri kɔ*

(Matiee 27:27-44; Luukı 23:26-43; 'Zaan 19:2-3, 17-27)

XVI 'Le ʊ-bʊ ''sroja 'mnʊ -ke ɔ 'ye 'le 'bhlʊkpa'a -kɔyi 'mnɔ'ɔ -buduklagba 'li mu, 'le-e ʊn-ʊ 'la'a pletʊalı, 'le ʊn 'ye ''sroja ''we'a -lrʊʊ 'la, XVII ʊn 'ye *Zezii -vilɔbanazana 'mʊ -pa, ʊn 'ye ''wi'a -kwloo lbha, ʊn 'ye ɔ ''lru de, XVIII 'le ʊn-ʊ yi'e 'wlɛ 'mʊ, ʊn-ʊ 'ye ɔ'o 'le ʊn-ʊ nʊ'o: -Iıın! *'Zuifʊ'a 'bhlʊkpayowli, -gwle 'mʊ ''kɔgwlɛka! XIX 'Le ʊn-ʊ po 'ɔ -kɔɔtu ''lru, ʊn-ʊ wʊnnɔ 'ɔ -tʊtrɔ ''yri, 'le ʊn-ʊ po'o 'bho 'ɔ ''yigbeyi 'kolri glu, -ka nyɔ-ɔ ''du'a ka 'bho 'bhlʊkpayowli. XX 'Ka-a ʊn 'cısɛ 'nɔ kplokplokplo, ʊn 'ye ɔ -banazana 'mʊ -za, 'le ʊn 'ye ɔ'ɔ''bhuo'a -banı 'mʊ -pa, ʊn -ke ɔ 'ye 'le 'wlʊ, 'le ʊn -ke ɔ 'ye mu, ʊn 'ke ɔ 'bho tu ''yri kɔ. XXI Ʊn -ke ɔ -nı munamʊ, 'le ʊn -ke nyɔ -lue 'ye 'gbʊʊ. Ɔbɔ 'mnɔ -sɔ'ɔ-ɔ -kpaa 'mʊ, 'ɔ 'nynı-ı 'mo-o Simɔɔ, -gwlɔ -lue ʊn-ʊ 'la'a Silɛɛnı, 'le'a ''yiyi mo'o. Nyʊ ʊn-ʊ 'la'a Alasaanı -ke Wlufiisı, 'wa -tıta mo'o. Ɔ-bɔ nyɔ 'mnɔ, 'ınnɔ ''sroja kpʊn'o -glaka, ɔ 'ke Zezii'a ''yrilbhaatu 'mʊ''luo, ɔ 'ke ɛ 'bhle, XXII 'le ʊn -ke Zezii 'ye -da -lue mu. 'Bho-o ʊn-ʊ 'la'a Gɔgɔtaa. 'Ɛ 'zɔ-ɔ 'mo-o ''lrukpaan.

XXIII Ʊn nyni'a 'bho 'le ʊn 'ye Zezii duvɛɛn ''nyı ɔ 'ke 'na. Duvɛɛn 'mnɛ, ''nynɔɔmʊpokɔku ʊn-ʊ 'la'a 'miilı, 'ınnɛ ʊn zizia nɛ'o, 'ınnɛ ʊn ''nyı ɔ'o ɔ 'ke 'na, 'le ɔ -see 'wɔn ɔ 'ke ɛ 'na, XXIV 'le ʊn 'ye ɔ 'bho tu ''yri kɔ, ʊn 'ye 'ɔ -banı -nıgbı 'mʊ

po, ʋn 'ke ı 'gble. XXV -Drumayrʋvlaan 'mʋ, ('ɛ ''yri -mɛɛnyiɛ ''yi) ʋn kɔ 'ɔ 'bho tu ''yri. XXVI 'Bho tu -ke ''yri ʋn kɔ 'ɔ, wlu-u 'cnı-ɛ'ɛ 'bho 'ɔ ''lru gbo, 'ınnɛ 'mo-o: 'Zuifʋ'a 'bhlʋkpayowli. -Ka ɔ -nyna'a, -ɛ -ke dı ʋn nʋ'a ʋn 'ke ɔ 'lbha ɔ 'ke 'mɛ, wlu 'mnı, 'ınnı 'tmʋʋ 'nı nyʋ.

XXVII Ʋn kɔ 'ɔ 'bho tu ''yri a, ʋn 'kɔ-ɔ 'gbokobhlemʋ 'sɔn 'bho tu -lrıı ''yri -lrɛɛ. -Lue -nı 'ɔ -linasʋ gbo 'le -lue -nı'e 'ɔ kımnasʋ gbo. [XXVIII Wlu -ı 'cnı-ɛ'ɛ 'le -Lagɔ'ɔ ''bɔgʋ 'li see, ı 'lɛ-ɛ -kaa Zezii'a damʋ: Ʋn po 'ɔ 'le-e 'gbokobhlemʋ'a ''klumʋ, wlu 'mnı'a ''yri'a 'bı-ı 'wlʋ'o.]

XXIX Nyʋ-ʋ zi nı'a 'bho, ʋn 'ye 'ɔ li, ʋn-ʋ 'lu-o ''lru ''yi 'le ʋn-ʋ ''jree nɔ'o, ʋn-ʋ 'lɛ'ɛ -kaa: -Ɛɛɛ! -Ɩnmɔ -naa, -ın -see, -Ɩn 'ke *-Lagɔ'ɔ bʋbɔbhlegbo'a lisaabudu wa, 'le 'wı tan ti -ın 'ke -lreenɛ po, nʋ? XXX 'Ɛ dı, -bho -ın ku wɔn -ziaka a, 'wlʋ 'bho tu ''yri -ın 'ke ti''si -ın 'ke -a'a ''bhuo 'pʋʋn. XXXI -Ka -lue 'mnɔ, 'ka-a *-Lagɔ'ɔ 'sragazamʋklıgbı -ke *'ɔ gba'a yibomʋ ''we-e 'cısɛ'ɛ Zezii 'le ʋn na: -Yʋ 'ma-a 'ɔ ''bhlimʋ, ɔ 'pʋʋn'o-o 'wa -dadudu, 'le, -ka ɔ 'ka -nyna ɔ 'ke 'ɔ ''bhuo 'pʋʋn, ɔ 'se 'na yibo. XXXII 'Ɩnnɔɔnɔ, ʋn-ʋ 'la'a *-Lagɔ'ɔ 'Bhozayi -ɔ 'pʋʋn'a nyʋ, *Izrayɛɛlı'a 'bhlʋkpayowliklagba, ɔ 'wlʋ 'traamʋ 'bho tu ''yri ɔ 'ke ti''si, -a 'ke ɔ li'ye 'le -a 'ke ɔ ''gwlide. Nyʋ 'sɔn -yʋ ʋn kɔ'ɔ tui -lrıı ''yri 'bho Zezii'a ''troli, ʋn-ʋ ''jree nɔ-o'o -lrɛɛ.

**Zezii'a 'mɛmɛɛ*
(Matiee 27:45-56; Luukı 23:44-49; 'Zaan 19:28-30)

XXXIII 'Yrʊ -nı ''duu 'mʊ, -kuyre 'ye 'le 'bhlʊkpa'a 'wee ''kpi kpʊn, ɛ 'ye ''jiazɔyrʊklagba('a ''yri tan) ''kpi bhla. XXXIV ''Jiazɔyrʊklagba 'mnɛ ''yi Zezii nʊ'a -kaa, ɔ ''wɔ-o'o 'le ɔ na: Eloyii! Eloyii! Lama sabatanii! 'Ɛ 'zɔ-ɔ 'mo-o: 'An -tıta -Lagɔ, 'an -tıta -Lagɔ, koo -ın -nyna'a -ın 'ye 'ınmʊ ''yrilijra'a? XXXV Nyʊ-ʊ -nı'a 'bho, 'wa ''klumʊ'a nyʊ -lrʊʊ 'wın 'ı 'bɔ ɔ, ʊn na: A po -lokui, a -gblee, ɔ-ɔ 'la-a *Elii. XXXVI 'Le 'wa ''klumʊ'a nyɔ -lue 'ye ple, ɔ 'ye mu, ɔ 'ye -fuu'a -tuto 'mʊ''luo, ɔ 'ye ɛ 'le -geponmɔ kɔ 'sma 'le ɔ 'ye ɛ -kɔɔtu ''yi tisısan, ɔ 'ye yi, ɔ 'ye Zezii -kɔɔtu 'mnɛ ''yi-tɔ ɔ 'ke -fuu'a -tuto 'mʊ'nyɔ ɔ 'ke 'na 'le ɔ 'ye -kaa 'lɛ: A -nyna ti, -a 'ke 'tɔ 'bho -gbʊ, -bho Elii 'ke yi ɔ 'ke ɔ tu ''yri -za. XXXVII 'Le Zezii 'ye ''wɔ -lrɛɛ, 'ɔ -fıfɛ 'ye 'bho -cɛ.

XXXVIII A -gblee, 'le *-Lagɔ'ɔ bʊbɔbhlegbo'a lisaabudu 'li, -da -lue-e -nı'e 'le, nyɔ'ɔ pa 'le: ''yriɛklagba -lue-e beze'e 'bho 'ɛ wɔn ''yi, 'ınnɛ ''zize'e 'le ''yi. Zezii'a -fıfɛ -cɛ'ɛ 'bho, ɛ-bɛ ''yriɛ 'mnɛ gwia 'mʊ -wa'a 'mʊ-ɛ -bhaoo! Ɛ 'kpaa'a-a 'le yayi, ɛ 'ye 'zɔ 'dre.

XXXIX ''Sroja'a -klagba-a -nı'a 'bho 'ɔ ''yigbeyi, -ka Zezii ''wɔ'ɔ 'le 'ɔ -fıfɛ 'ye'a 'bho -cɛ, ɔ 'ye'a 'na li 'le ɔ na: Nyɔ -nɔɔ, -Lagɔ'ɔ ''yu mo'o -ziaka.

XL 'NynʊkpakpI -lrʊʊ-ʊ -nı'e 'bho -lrɛɛ, ʊn -nyna'a 'le-e nya ti 'le ʊn-ʊ popo'o 'le. 'Wa ''klumʊ 'nynaakpʊ -lue ʊn-ʊ 'la'a Salomee-e, *Malii, -ʊ -sɔ'ɔ -gwlɔ -lue ʊn-ʊ 'la'a Madalaa-e, ʊn -ke *Malii -lrʊʊ -ʊ 'ma-a Zaakıtoope -ke 'Zoozı'a 'lotʊ, 'le-e ʊn -nı'o. XLI -Nɔɔ -ke ti Zezii -nı'a -bhla 'le Galileebhlʊkpa ''kpi, ʊ-bʊ

'nynʊkpakpı 'mnʊ, 'ınnʊ -ke ɔ-ɔ na'o 'le ʊn-ʊ pi'e 'ɔ lililı. 'Nynʊkpakpı'a -dadudu -lrʊʊ -nı'e 'bho-ɛ -lrɛɛ, 'ınnʊ -ke Zezii -sɔ'ɔ Galilee, ʊn -ke ɔ 'ye Zelizalɛɛmʊ yi.

*Nyʊ nmaze'e-e *Zezii ti*
(Matiee 27:57-61; Luukı 23:50-56; 'Zaan 19:38-42)

XLII-XLIII Zɔ -ke ti *Zezii 'mɛ'ɛ, 'ɛ ''jiazɔ nyni'a, 'le, nyɔ -lue ʊn-ʊ 'la'a *'Zızɛɛfʊ, ɔ 'ye 'le *Pilaatı gbo mu. Ɔbɔ 'mnɔ, -gwlɔ -lue ʊn-ʊ 'la'a Alimatee, 'le'a ''yiyi mo'o. *'Zuifʊ'a -zigletumʊ'a ''klumʊ'a nyɔklagba -lue mo'o. -Ka -Lagɔ'ɔ nyʊ'a -kɔkɔɔ'ɔ ''yri'a 'bı-ı 'ye'a 'wlʊ mʊ, ɔ de'e 'na-a ''gwli 'le ɔ-ɔ fuo 'nɛ wɔn. Ɔbɔ 'mnɔ, 'ınnɔ mu'o -ɔ -yɛ'ɛ 'le Pilaatı, 'le ɔ 'ye 'le nyukpasupɔlʊ po, ɔ 'ye ɔ -kaa libhade: 'Ɪnmɔ bhade -ınmʊ li, 'ın 'ke Zezii'a ''ku'a dı mu. Ɛ -se bhubhuyiti ɔ 'lɛ -kaa -ko. Ɔ 'ybha-o'o ɔ 'ke ɔ tinmaze -susueyi, -ɛkedımaa, zɔ-ɔ 'ye'a -zı mʊ, 'ınnɛ 'mo-o ʊ-bʊ *'Zuifʊ ''we'a lifɔzɔ. 'Ɛ dı nyʊ 'wee -nı'e 'wa lı nmazenamʊ. XLIV 'Le Pilaatı na: -Ɪın! -Ziadı ma'a? Ɔ 'mɛ-ɛ'ɛ see'a? 'Le ɔ 'ye ''sroja'a -klagba 'la ɔ 'ke yi. Ɔ yi'a 'le ɔ na: Zezii -kaaa 'mɛ, ɛ -gwle'e 'mʊ-ɛ'ɛ? XLV 'Le ''sroja'a -klagba 'mnɔ na: Kın, ɔ 'mɛ-ɛ'o see. 'Le Pilaatı 'ye -kaa 'Zızɛɛfʊ 'tmʊʊ: Mu, -ın 'ke Zezii'a ''ku 'mʊ''luo. XLVI Ɔ mu'a, 'le ɔ 'ye ''yriɛplu de, ɔ 'ye Zezii'a ''ku tu ''yri -za, ɔ 'ye ɛ ''yriɛ li'fıfıan, ɔ 'ye ɛ tinmaze. Zoko ʊn cɛ'ɛ 'le trı 'li, -ka -buduyu, 'le-e ɔ ''du ɔ'o, ɔ 'ye sʊkpʊmuaklagba -lue tiklikpe, ɔ 'ye ɛ 'bho zoko'a wɔn ''yi -te, ɔ 'ye 'bho ka. XLVII Ɔ -nı 'ɔ tinmazenamʊ, Madalaa'a *Malii -ke 'Zoozı'a 'lotʊ *Malii -nı'e 'bho-ɛ.

XVI

Zezii -sɔ'ɔ-ɔ glu 'le 'mɛmʊ'a ''klumʊ
(Matiee 28:1-8; Luukı 24:1-12; 'Zaan 20:1-10)

I *'Zuifʊ'a lifɔzɔ zi'a, 'ɛ ''jiazɔ ɔ, *Malii 'sɔn 'mnʊ -ke Salomee, ʊn -nı tan, ʊn 'ye 'cnı-ı po'a ngnɛzɛgɛ de, ʊn 'ke ı *Zezii'a ''ku ''lru'wla, ɛ -kaa 'zɔn -susueyi. II Zɔ zı'a, 'yrʊ -nı'a ''yiglu 'wlʊnamʊ, ʊn 'ye 'mʊ-sɔ, ʊn 'ye 'le Zezii'a zoko'a da mu. III-IV Ʊn -nı'a munamʊ 'le -jeyi, 'wa ''sɛ-ɛ 'kabha-o'o 'le ʊn-ʊ nʊ'o: Sʊkpʊmuaklagbaklagba -ɛ -nı'a 'bho zokowɔn ''yi, yɔɔ 'ke ɛ klikpe -ɔ 'ke ɛ 'bho -za'a ''bhuo'a? Ʊn nyni'a a, ʊn -ka 'bho-o gbʊ, sʊkpʊ 'mnɛ -sɔ'ɔ-ɔ -gwlii 'mʊ, ɛ -de'e 'bho-o ''kete ''yi ti, V 'le ʊn 'ye 'le zoko 'li pa. Ʊn pa'a 'le, 'wa -linasʊ gbo ʊn 'ye-e nyukpasudraa -lue li: ɔ -de'e-e ti 'le ɔ -pa'a -vlanvlanbanaplu 'mʊ. Ʊn 'ye 'ɔ ''yri, -sıanyı 'lbhʊ -ʊ'o, VI 'le ɔ-bɔ nyukpasudraa 'mnɔ 'ye ʊ -kaa ''yi'lɛ: -Sıanyı'a 'lbha amʊ -le! Nazalɛɛtıkɔyi Zezii ʊn kɔ'ɔ 'bho tu ''yri, -ka a-a 'bɔ 'ɔ ti, 'ın yibo nı-o'o. -Lagɔ -zɔ 'ɔ-ɔ glu 'le 'mɛmʊ'a ''klumʊ, ɔ -nı'e-e ti -lrɛɛ: 'ɛ dı ɔ se 'nɔɔ -nı. -Da ʊn ''du ɔ 'ka, 'bho-o a'ba ''bhi 'ye'e -laa li. VII A -gblee, ɔ se 'bho -nı. 'Ɛ dı a mu, a 'ke *'Piɛlı -ke *Zezii'a -namʊ -lrʊʊ ''we -kaa ''dı kpa: A mu 'le Galileebhlʊkpa ''kpi, Zezii-i 'ye 'le-e -nyni -mʊ -tanyı 'le a 'ke ɔ 'le -yɛ. 'Ka-a 'ɔ ''bhuo 'lɛ'ɛ amʊ ''yi.

VIII Nyukpasudraa 'mnɔ 'lɛ'ɛ -kaa a, ʊn 'wlʊ'o 'le-e zoko 'li -nalo. Ʊn -nı litıtrɛnamʊ, ʊn 'ye ple, -ɛkedımaa, -zuzu -sɔ 'nʊ-ʊ ''kpi tenyı. -Sıanyı 'lbhʊ 'ʊ'a dı, ʊn -see nyɔ lɛ -bodı 'mʊ-za.

**Zezii -tɔ'ɔ-ɔ 'ɔ ''bhuo Madalaa'a *Malii ''yi*
(Matiee 28:9-10; 'Zaan 20:11-18)

[IX Zɔ-ɔ kɔ'ɔ *''Zuifʊ'a lifɔzɔ ''yi, 'ɛ zɔwɔnyi *Zezii -sɔ'ɔ glu, ɔ -nı'a ti -lrɛɛ, 'nynaakpʊ -lue ɔ -tɔ'ɔ 'ɔ ''bhuo ''yi -tanyı. Ʊ-bʊ 'nynaakpʊ 'mnʊ, Madalaa'a *Malii mo'o, Malii -ʊ -ke 'mʊ ɔ nu'a ''nyinynidı'a -zuzu -mɛɛsɔn ti, 'ınnʊ mo'o. X Ʊ-bʊ 'nynaakpʊ 'mnʊ, Zezii -tɔ 'nʊ 'ɔ ''bhuo ''yi a, ʊn mu-o'o ʊn 'ye *'ɔ -namʊ -yɛ, ʊn 'ke ʊ ı -bodı 'mʊ-za. Ʊn -kʊ ʊ 'bho-o yɛ, 'gwlʊ -nyni 'nʊ-ʊ li 'le ʊn-ʊ ''vi'o, XI 'le ʊn 'ye ʊ -kaa 'tmʊʊ: Zezii -sɔ'ɔ-ɔ glu, ɔ -nı'e-e ti: 'ın 'ye -ɔ'o. Ʊn 'wın 'ı 'bɔ ɔ, ʊn -see ı ''gwlide.

**Zezii -tɔ'ɔ-ɔ 'ɔ ''bhuo *'ɔ -namʊ 'sɔn ''yi*
(Luukı 24:13-35)

XII I zi'a -kaa a, *Zezii mu-o'o ɔ 'ye 'ɔ ''bhuo *'ɔ -namʊ'a ''klumʊ'a nyʊ 'sɔn ''yi-tɔ -lrɛɛ. Ʊn -nı Zelizalɛɛmʊ -sɔnamʊ 'le ʊn-ʊ na'a 'le -jeyi. Ɔ -tɔ 'nʊ 'ɔ ''bhuo ''yi, ʊn -see ɔ ''yiyibo -susueyi. XIII -Da ʊn yibo 'nɔ 'tɔ ''yi a, ʊn mu'o 'le-e gwlɔ 'mʊ, 'ɔ -namʊ -lrʊʊ ''we-e -nı'a 'le, 'le ʊn 'ye ʊ ''dı kpa. Ʊn -zı 'ı ʊ -bodı 'mʊ, ʊn -see ı ''gwlide -lrɛɛ.

**Zezii 'sie-e *'ɔ -namʊ -bue 'yʊɛ -lue 'ɔ lbhʊlre li*
(Matiee 28:16-20; Luukı 24:36-49; 'Zaan 20:19-23; Kpli 1:6-8)

XIV I zi'a -kaa 'wee a, 'le *Zezii 'ye 'tɔ 'ɔ ''bhuo *'ɔ -namʊ -bue 'yʊɛ -lue ''yi-tɔ. Ʊn -nı linamʊ ɔ 'ye ʊ 'bho -yɛ, 'le ɔ na: A ku -kaa -loku 'mʊ 'ya! -Lagɔ -za'a 'ınmʊ glu, 'ın -nı'a ti, 'ın -tɔ'ɔ-ɔ 'an ''bhuo nyʊ'a -dadudu ''yi, ʊn 'ye yi ʊn 'ye amʊ 'tmʊʊ, leedı a -see ı ''gwlide'a? 'Le a -see

'ınmʊ ''gwlide -lrɛɛ? XV Ɔ -wlu'a -kaa a, 'le ɔ 'ye ʊ -kaa ''dı 'mʊ ''du: A mu 'le 'bhlıkpı 'wee ''kpi, a 'ke nyʊ 'wee 'an ''dızıgı kpa. XVI Nyɔ -yɔ de 'ı ''gwli, -ɔ 'wɔɔn 'nı, -bho ʊn *batizee nɔ, 'ınnɔ 'pʊn'o 'bho -Lagɔ'ɔ ''yigbeyi. Nyɔ -yɔ -see 'ı ''gwlide, -ɔ -see 'ı 'wɔɔn, 'ınnɔ -zigle kpʊn'o 'bho -Lagɔ'ɔ ''yigbeyi. XVII Nyʊ -yʊ de'a 'ınmʊ ''gwli a, *wɔnkulı ʊn-ʊ 'ye 'ʊ 'mʊyibo -nı mʊ, 'ınnı 'ka-a: ʊn-ʊ 'ye-e 'an 'nynı 'mʊ''luo -mʊ, ʊn 'ke nyʊ 'mʊ ''nyinynidı'a -zuzu tinu. Wlu ''we ʊn se'a yibo, ʊn-ʊ 'ye -ı -po -mʊ. XVIII Ʊn-ʊ 'ye-e sanı kwa 'mʊ ti-kpʊn -mʊ, ı -see ʊ ka -nyna yi. Nyʊ-ʊ 'ye-e 'wa lililı gu gbo -po -mʊ ʊn 'ke 'mɛ, ɛ -see ʊ ka -nyna yi -lrɛɛ. Ʊn-ʊ 'ye-e ''gwizimʊ *kwa ''lru ti-de -mʊ 'le -Lagɔ 'ke ʊ 'pʊʊn.

**Zezii 'mu-o yaku 'li 'ɔ -tıta gbo*
(Luukı 24:50-53; Kpli 1:9-11)

XIX -A'ba -Kɔyi *Zezii ''du 'ʊ -kaa ''dı 'mʊ, 'le -Lagɔ 'ye ɔ 'le yaku 'li 'la 'bho 'ɔ ''troli, ɔ 'ye 'le mu, ɔ 'ke lı'a klɛ -kɔ. XX Ɪ zi'a -kaa a, 'le *'ɔ -namʊ 'ye 'bhlıkpı'a 'wee ''kpi 'ɔ ''dızıgı kpa. -Bho ʊn -kı ı-ı kpa a, 'ɔ wɔnkuɛ -nı 'nʊ-ʊ 'mʊ, *wɔnkulı tɔ'ɔ nyʊ, -ka, dı ʊn-ʊ za'a 'mʊ, ı ''du'a -ziadı, 'le ʊn-ʊ nʊ ı'o.]

-YBHƐYBHƐTITELRE
Nyabwa: -YBHƐYBHƐTITELRE New Testament
Nouveau Testament de Nyabwa

copyright © 1991 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Nyaboa (Nyabwa)

Contributor: International Bible Society

All rights reserved.

2020-11-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 29 Jan 2022
7657d3f5-7539-5138-b61f-b1ee280646f9